

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

63. vuosikerta

18. syyskuuta 2020

Sisältö

I Päätöslauseimat, suositukset ja lausunnot

PÄÄTÖSLAUSELMAT

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

ETSK:n 552. täysistunto (+ Interactio-etänevottelu), 10.6.2020–11.6.2020

2020/C 311/01	Päätöslauselma aiheesta "ETSK:n ehdotukset covid-19-kriisin jälkeistä uudelleenrakentamista ja elpymistä silmällä pitäen: 'EU:n on pidettävä periaatteenaan, että se on yhteisö, jolla on yhteinen tulevaisuus'" covid-19-kriisin jälkeistä elpymistä ja uudelleenrakentamista käsittelevän alakomitean työn pohjalta	1
---------------	---	---

LAUSUNNOT

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

ETSK:n 552. täysistunto (+ Interactio-etänevottelu), 10.6.2020–11.6.2020

2020/C 311/02	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Sisämarkkinat kaikille" (valmisteleva lausunto)	19
2020/C 311/03	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Kampanjoiden vaikutukset poliittiseen päätöksentekoon osallistumisen kannalta" (Puheenjohtajavaltio Kroatian pyytämä valmisteleva lausunto)	26
2020/C 311/04	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vähähiiliseen talouteen siirtymisen rahoittaminen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvät rahoitushaasteet" (valmisteleva lausunto)	36

III Valmistelevat säädökset

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

ETSK:n 552. täysistunto (+ Interactio-etäneuvottelu), 10.6.2020–11.6.2020

2020/C 311/05	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Eurooppalaista standardointia koskeva unionin vuotuinen työohjelma 2020" (COM(2019) 486 final)	45
2020/C 311/06	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta (kodifikaatio)" (COM(2020) 48 final – 2020/0029 (COD))	52
2020/C 311/07	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2016/1628 muuttamisesta sen siirtymäsäännösten osalta covid-19-kriisin vaikutusten huomioon ottamiseksi" (COM(2020) 233 final – 2020/0113 (COD))	53
2020/C 311/08	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta" (COM(2020) 22 final – 2020/0006 (COD)) ja "Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä" (COM(2020) 23 final – 2018/0196 (COD))	55
2020/C 311/09	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle –Kestävä Eurooppa – investointiohjelma – Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelma" (COM(2020) 21 final)	63
2020/C 311/10	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) N:o 575/2013 ja (EU) 2019/876 muuttamisesta covid-19-pandemian vuoksi tehtävien mukautusten osalta" (COM(2020) 310 final – 2020/0066 (COD))	71
2020/C 311/11	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta tiettyjen veroalan tietojen toimittamiselle ja vaihtamiselle asetettujen määräaikojen kiireelliseksi lykkäämiseksi covid-19-pandemian vuoksi" (COM(2020) 197 final – 2020/0081 (CNS)), "Ehdotus neuvoston päätökseksi direktiivien (EU) 2017/2455 ja (EU) 2019/1995 muuttamisesta kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiselle asetetun määräajan ja soveltamispäivän osalta covid-19-kriisin puhkeamisen vuoksi" (COM(2020) 198 final – 2020/0082 (CNS)) ja "Ehdotus neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2017/2454 muuttamisesta soveltamispäivien osalta covid-19-kriisin puhkeamisen vuoksi" (COM(2020) 201 final – 2020/0084 (CNS))	76
2020/C 311/12	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 1305/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, joilla voidaan tarjota poikkeuksellista väliaikaista tukea maaseuturahastosta covid-19-epidemian vastatoimena" (COM(2020) 186 final – 2020/0075 (COD))	79
2020/C 311/13	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla (kodifikaatio)" (COM(2020) 49 final – 2020/0022 (CNS))	81

2020/C 311/14	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 223/2014 muuttamisesta covid-19-kriisin torjumiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta" (COM(2020) 223–2020/0105 (COD))	82
2020/C 311/15	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta siltä osin kuin kyseessä ovat nuorisotyöllisyysaloitteen erityismäärärahoja varten tarkoitetut määrärahat" (COM(2020) 206 final – 2020/0086 (COD))	83

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

PÄÄTÖSLAUSELMAT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

ETSK:N 552. TÄYSISTUNTO (+ INTERACTIO-ETÄNEUVOTTELU), 10.6.2020–11.6.2020

Päätöslauselma aiheesta ”ETSK:n ehdotukset covid-19-kriisin jälkeistä uudelleenrakentamista ja elpymistä silmällä pitäen: ”EU:n on pidettävä periaatteenaan, että se on yhteisö, jolla on yhteinen tulevaisuus” covid-19-kriisin jälkeistä elpymistä ja uudelleenrakentamista käsittelevän alakomitean työn pohjalta

(2020/C 311/01)

Esittelijät: **Petr ZAHRADNÍK (ryhmä I)**

Stefano PALMIERI (ryhmä II)

Jan DIRX (ryhmä III)

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 10. ja 11. kesäkuuta 2020 pitämässään täysistunnossa (kesäkuun 11. päivän kokouksessa) seuraavan päätöslauselman äänin 221 puolesta kenenkään äänestämättä vastaan ja 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1 ETSK suhtautuu erittäin myönteisesti Euroopan komission ehdottamaan Next Generation EU -suunnitelmaan ja komission ehdotukseen EU:n vuosien 2021–2027 kokonaistalousarviosta ja tukee niitä. Komitea esittää tässä kannanotossa näkemyksensä siitä, mitä koronaviruskriisin jälkeistä elvytystä ja uudelleenrakentamista koskevilla ehdotuksilla olisi saatava aikaan. Seuraavat neljä näkökohtaa ovat komitean mielestä olennaisen tärkeitä.

1.2 ETSK on vakuuttunut siitä, että toipuminen koronaviruskriisin vaikutuksista edellyttää samalla myös yhteiskunnan rakenteellista uudistamista: on keskityttävä sekä uudelleenrakentamiseen että elpymiseen. Emme voi vain palauttaa aiempaa järjestelmää ennalleen, vaan siihen on tehtävä uudelleenjärjestelyjä ja parannuksia. Komitean mielestä uudelleenjärjestelyjen ja parannusten on perustuttava kaiken toimintamme lähtökohdانا oleviin periaatteisiin: ihmisoikeuksien, sosiaalisten oikeuksien, demokraattisten arvojen ja oikeusvaltioperiaatteen turvaamiseen, sisämarkkinoiden koko potentiaalın hyödyntämiseen, kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen, kiertotalouden aikaansaamiseen ja ilmastoneutraaliuden toteutumiseen EU:ssa viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Meidän on myös huolehdittava hyvästä hallintotavasta ja demokraattisesta vastuuvollisuudesta. Lisäksi on välttämätöntä ymmärtää, miksi tietyt väestöryhmät ovat jääneet kriisin aikana muita haavoittuvampaan asemaan, olipa kyse siitä, että niitä ei ole suojeltu riittävästi tartunnoilta, tai siitä, että ne ovat menettäneet toimentulonsa, ja pyrkiä vähentämään tällaista haavoittuvuutta vastaisuudessa.

1.3 EU-ohjausjaksolla tulee olemaan kasvava merkitys Next Generation EU -suunnitelman mukaisten toimien seurannassa ja arvioinnissa, ja ETSK katsoo, että talouselämän osapuolet, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot olisi nähtävä tärkeinä toimijoina tässä prosessissa.

1.4 ETSK toivoo, että käynnisteillä oleva Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi voisi tarjota tämän uuden elpymis- ja uudelleenrakennusprosessin yhteydessä tilaisuuden vahvistaa ja syventää EU:n toimielinrakennetta ja todella uudistaa EU-hanketta niin, että unioni kykenee vastaamaan tulevien vuosikymmenten tuomiin haasteisiin.

1.5 Lyhyen aikavälin taloudellisten elvytystoimien yhteydessä tehtävien investointien olisi joko nopeutettava Euroopan talouden rakenteellista muutosta kohti saasteettomuutta, biologisen monimuotoisuuden ennallistamista ja ilmastoneutraaluden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä tai oltava neutraaleja tällaisen muutoksen suhteen.

1.6 Kaikkien kansalaisten osallistuminen työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kautta mahdollistaa talouden ja yhteiskunnan uudistamisen. Jäsenvaltioiden ja EU:n onkin varmistettava, että ketään ei tässä monitahoisessa prosessissa unohdeta.

1.7 Mikä tärkeintä, yksi koronaviruskriisin keskeisistä opetuksista on se, että lähes kaikkien Euroopan unionin maiden terveydenhuoltojärjestelmiä on vahvistettava perustamalla "EU:n terveysunioni".

2. Covid-19-kriisi: EU:hun kohdistunut ulkopuolinen symmetrinen sokki, jonka vaikutukset vaihtelevat jäsenvaltioittain

2.1 Covid-19-kriisi ja sen vaikutukset EU:hun

2.1.1 Vaikka covid-19-pandemian kokonaisvaikutusta onkin tätä päätöslauselmaa laadittaessa vielä liian aikaista arvioida, jo nyt on selvää, että kyseessä on pahin Euroopan talouksia koetellut taloudellinen sokki sitten toisen maailmansodan. Taival kohti elpymistä on todennäköisesti pitkä ja kuoppainen. Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n ja Euroopan komission ennuste vahvistaa, että kriisi on vaikuttanut kaikkiin EU:n jäsenvaltioihin, toisiin pahemmin kuin toisiin⁽¹⁾. Se asettaa kyseenalaisiksi paitsi käyttäytymismallimme myös tuotanto- ja kulutustapamme ja työntekomuotomme.

2.1.2 Kriisi on vakava, sillä se on iskenyt EU:hun tämän ollessa taloudellisesti ja poliittisesti hyvin heikoilla. Edellisen talous- ja finanssikriisin (2008–2010) kielteiset vaikutukset eivät ole eräissä maissa vielä lientyneet, ja näiden maiden taloudet ovat yhä melko herkkiä, hauraita ja alttiita häiriöille. Myös tietyt väestöryhmät, esimerkiksi vammaiset henkilöt, kärsivät aiemman talouskriisin vaikutuksista edelleen jopa vauraammissa jäsenvaltioissa⁽²⁾. Lisäksi vallitseva kriisi osuu EU:n kannalta ratkaisevan tärkeään ajankohtaan: meneillään on siirtymä taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden huomioivaan digitaalitalouteen.

2.1.3 Kyseessä on kriisi, jolla on taloudellisesti ja sosiaalisesti vaurioittavia vaikutuksia, ja kaikkien esitettyjen toimien ja toimintapolitiikkojen ensisijaisena tavoitteena on saattaa elämämme, talous-, sosiaali- ja ympäristöjärjestelmämme ja organisaatiomme takaisin "uuteen normaalitilaan".

2.1.4 Kriisi on vakava stressitesti koko Euroopan unionille, talousjärjestelmällemme ja sosiaalisille malleillemme sekä arvoillemme ja demokratiallemme.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

2.2.1 Edellisestä kriisistä poiketen monet toiminnot jouduttiin tällä kertaa seisauttamaan välittömästi kokonaan, mikä on johtanut tuotannon jyrkkään laskuun, työttömyyden nopeaan kasvuun ja elintason heikkenemiseen (reaalitulojen väheneminen, epävarmuus työstä ja rajoitettu liikkuvuus), ulkomaankaupan liikevaihdon roimaan supistumiseen sekä EU:ssa että kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa ja julkisen talouden tunnuslukujen rajuun huononemiseen.

(1) Georgieva, C., 2020, "The Great Lockdown: Worst Economic Downturn Since the Great Depression", IMF:n lehdistötiedote nro 20/98.

(2) EU:n tulo- ja elinolotilastot (EU-SILC) osoittavat vammaisten henkilöiden köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen lisääntyneen vuosina 2010–2018 Virossa, Luxemburgissa, Saksassa, Ruotsissa, Irlannissa, Tšekissä, Liettuassa, Italiassa, Alankomaissa, Maltassa ja Espanjassa.

2.2.2 Saatavilla olevassa analyysissä covid-19-kriisin vaikutuksista talouskasvuun ennustetaan BKT:n kasvun heikkenevän noin 8 prosenttia⁽³⁾. Analyysin perusteella työttömien määrä maailmassa kasvaa 24,7 miljoonalla ja epävarmuus vaikuttaa 13–36 miljoonaan työpaikkaan⁽⁴⁾. EU:ssa työttömyysasteen odotetaan nousevan 6,7 prosentista (2019) 9,0 prosenttiin (2020)⁽⁵⁾. Lisäksi vallitseva kriisi asettaa kovalle koetukselle i) Euroopan tuotantojärjestelmän selkärangan muodostavien pk-yritysten järjestelmän, ii) Euroopan suuryritysten järjestelmän kilpailukyyn sekä iii) tiettyjen elinkeinoalojen, esimerkiksi majoitus-, ravitsemis-, matkailu-, liikenne- ja kulttuurialan, koko olemassaolon.

2.2.3 Vuotta 2021 koskevat arviot⁽⁶⁾ ovat paljon optimistisempia, mutta elpyminen riippuu seuraavista ehdoista ja edellyttää niiden täyttymistä: rajoitustoimenpiteet on jo purettu, pandemia pysyy hallinnassa, ja jäsenvaltioiden ja EU:n päättämät ennennäkemättömät raha- ja finanssipoliittiset toimet ja sääntelytoimenpiteet osoittautuvat tehokkaiksi keinoiksi lieventää kriisin välittömiä taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia sekä taloudellisille ja sosiaalisille suhteille ja globaaleille arvoketjuille aiheutuvia pitkäaikaisia vahinkoja.

2.2.4 EU:n näkökulmasta sisämarkkinat ovat käytännössä lamaanuneet. Lisäksi jäsenvaltioiden kriisitoimenpidepaketit ovat johtaneet epätasapuolisten toimintaedellytysten uhkaan, johon on puututtava viipymättä. Tulevia investointeja koskeva epävarmuus on lisääntynyt rajusti, minkä seurauksena tärkeimmät indikaattorit, kuten ostopäälikkoindeksi (PMI) tai yritysten ja kuluttajien luottamus, ovat pudonneet historiallisen alhaiselle tasolle.

2.2.5 Suurimmat taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset näkyvätkin mitä todennäköisimmin vuoden 2020 toisella neljänneksellä sen mukaan, miten voimakkaasti kriisi on eri aloja koetellut. Kuluvan vuoden jälkipuoliskolla talouden voidaan odottaa elpävän jonkin verran, tosin elpymistapa voi vaihdella maittain.

2.2.6 Vielä vakavampaa on kuitenkin se, että tämä sokki on keskeyttänyt tavanomaisen elämämme täysin ja muuttanut totunnaisen elämäntapamme, -muotomme ja -tyylimme kokonaan. Elpymis- ja uudelleenikäynnistysprosessin yhteydessä on painotettava talouden suorituskyvyn palauttamista, mutta kenties vielä kiireellisempää ja tähdellisempää on keskittyä antamaan toivoa ja tarjoamaan mahdollisuuksia mukauttaa elämämme ”uuteen normaalitilaan”, johon kuuluu myös kestävä kehityksen periaatteiden varaukseton noudattaminen.

2.3 Sosiaaliset vaikutukset

2.3.1 Covid-19:llä on kauaskantoisia vaikutuksia työmarkkinatuloksiin. Työntekijöiden ja heidän perheidensä terveyteen liittyvien välittömien huolenaiheiden lisäksi virus ja siitä johtuvat talouden häiriöt vaikuttavat työelämään kolmella keskeisellä tavalla: 1) työpaikkojen määrä (sekä työttömyys että vajaatyöllisyys), 2) työn laatu ja 3) vaikutukset niihin erityisryhmiin, joita epäsuotuisat työmarkkinatulokset koskevat herkemmin kuin muita. Koska tietyillä työntekijäryhmillä ei ole sosiaalista turvaverkkoa, vaikutukset kohdistuvat niihin muita enemmän. Näihin ryhmiin kuuluvat epävarmoissa työsuhteissa olevat nuoret, ikääntyvät työntekijät, vammaiset työntekijät, naiset, sillä he ovat yliedustettuina kriisistä pahoin kärsineillä aloilla tai ovat jääneet kotiin hoitamaan perheenjänsiään, itsenäiset ammatinharjoittajat tai alustatalouden työntekijät, pienipalkkaiset työntekijät, siirtotyöläiset ja ns. näkymättömät työntekijät eli ne, jotka tekevät töitä pimeästi. On myös todennäköistä, että työssäkäyvien köyhyys lisääntyy merkittävästi⁽⁷⁾.

2.3.2 Kaikkien työntekijöiden työllisyyden ja tulojen turvaaminen on ensisijainen tavoite, ja nykypäivän toimintalinjoja on syytä muokata kaukonäköisesti. Talouden elvyttämiseksi, työntekijöiden oikeuksien suojelemiseksi ja kaikkien hyvinvoinnin varmistamiseksi EU tarvitsee sekä unioni- että jäsenvaltiotasolla jämerän eurooppalaisen sosiaalisiin näkökohtiin keskittyvän elvytys- ja uudelleenrakennusstrategian, jossa työmarkkinaosapuolet ovat aktiivisesti mukana. Syvemmälle menevät institutionaaliset ja toimintapoliittiset uudistukset ovat tarpeen, jotta elpymistä voidaan tehostaa ja selviytymis- ja palautumiskykyä kehittää vankkojen yleisten sosiaaliturvajärjestelmien avulla, jotka voivat toimia automaattisina taloudellisina ja sosiaalisina vakauttajina kriisitilanteissa. Tämä auttaa myös rakentamaan uudelleen luottamusta instituutioita ja hallituksia kohtaan.

⁽³⁾ Euroopan komission talouden ja rahoituksen pääosasto.

⁽⁴⁾ Kansainvälinen työjärjestö, maaliskuu 2020, ”COVID-19 and the world of work: Impact and policy responses”.

⁽⁵⁾ Euroopan komissio, kevät 2020, ”European Economic Forecast”, Institutional Paper 125, toukokuu 2020.

⁽⁶⁾ Euroopan komission talouden ja rahoituksen pääosasto.

⁽⁷⁾ Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön raportissa ”Eläminen, työskentely ja covid-19: Ensimmäisiä tuloksia – huhtikuu 2020” todetaan aiheesta tehdyn kyselytutkimuksen osoittavan, että sellaisia kotitalouksia, jotka ovat taloudellisesti tiukoilla, on pandemian taloudellisten vaikutusten vuoksi nyt enemmän kuin ennen kriisin alkamista. Lähes puolet kaikista kyselyyn vastanneista (47 prosenttia) ilmoitti kotitaloudellaan olevan vaikeuksia tulla toimeen. Kriisin aikana työpaikkansa kokonaan menettäneistä vastaajista 90 prosenttia kertoi kotitaloutensa taloudellisen tilanteen huonontuneen, 44 prosentilla ei ole säästöjä ja 35 prosentilla on juuri ja juuri sen verran säästöjä, että ne riittävät nykyisen elintason säilyttämiseen kolmen kuukauden ajan.

2.3.3 Hallitusten, työntekijä- ja työnantajajärjestöjen välinen kaksi- ja kolmikantavuoropuhelu on keskeinen väline kehitettäessä ja toteutettaessa kestäviä ratkaisuja yhteisötasolta aina maailmanlaajuiselle tasolle asti. Tämä edellyttää vahvoja, riippumattomia ja demokraattisten periaatteiden mukaisia työmarkkinajärjestöjä.

2.3.4 Erityisesti on pyrittävä huolehtimaan siitä, ettei kriisistä elpyminen etene kahdella eri nopeudella, kuten edellisen kriisin yhteydessä kävi. Kaikkia väestöryhmiä on tuettava, jotta ne voivat toipua kriisin vaikutuksista samaan tahtiin ilman että muita heikommassa asemassa olevien ryhmien tarvitsee odottaa kärsivällisesti, että niiden työllisyys ja elintaso kohenisivat samassa määrin kuin muun väestön. Tämä koskee etenkin nuoria, vammaisia ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä sekä maahanmuuttajia ja pakolaisia.

2.3.5 Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös niihin työmarkkinoiden ulkopuolisiin ryhmiin, jotka jo nyt elävät köyhyydessä, sekä uusiin köyhyydestä kärsivien ryhmiin, joiden määrän odotetaan kasvavan, ja niiden kaikkien tueksi tarvitaan erityistoimia. Nämä ryhmät ovat vaarassa syrjäytyä entisestään, mihin liittyy monia sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia.

2.3.6 Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot kärsivät itsekkin järjestelmän epätasa-arvoisuudesta ja heikkouksista. Niiden nykyinen ja tuleva kyky vastata tarpeisiin on uhattuna, koska resurssit ovat usein niukat ja määrältään vaihtelevat. Tähän on puututtava turvaamalla kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden rahoitusmekanismit.

3. Arvio EU:n covid-19-kriisin johdosta toteuttamista toimista

3.1 Häätätoimenpiteet

3.1.1 Koronaviruspandemia määrää Euroopassa (ja yhtä lailla kaikkialla muuallakin maailmassa) tällä hetkellä kaikkia elämämme osa-alueita, myös taloudellista toimintaa ja talouden rakenteita ja järjestelmiä. Talouden ja talouspolitiikan välineistön on palveltava täysin kriisin tehokasta ratkaisemista ja edistettävä tuntuvasti sen lopettamista. Jopa tänä kriittisenä aikana on kuitenkin aiheellista pitää huoli siitä, että

- käyttöön otettuja rahoituslähteitä hyödynnetään tehokkaasti ja ne kohdennetaan asiaankuuluvalla tavalla tarpeiden mukaan
- kaikki pandemian vaikutuksista kärsineet, kelpoisuusehdot täyttävät tahot (luonnolliset henkilöt, yritykset, voittoa tavoittelemattomat organisaatiot, julkisten palvelujen tarjoajat jne.), saavat oikeudenmukaisen korvauksen
- talous on valmis uudelleenkäynnistykseen, kun pandemia on ohi, ja että nykyisestä pandemiasta on otettu opiksi sosiaalisissa kysymyksissä, jotka on ratkaistava kiireellisesti.

3.1.2 Vaikka markkinat ja talous eivät pysty hoitamaan diagnosointi- ja arviointitehtäviä pyrittäessä puuttumaan tuntemattomaan lääketieteelliseen ongelmaan, pandemiaongelman ratkaiseminen olisi käytännössä mahdotonta ottamatta taloudellisia ja rahoitukseen liittyviä kustannuksia ja seurauksia asianmukaisesti huomioon.

3.1.3 Jäsenvaltiot ja asiasta vastaavat EU:n toimielimet ovat tähän mennessä hyväksyneet joukon hätä-, ennaltaehkäisy-, vakauttamis- ja kompensointitoimenpiteitä kriisin vastatoimena. Ne voidaan ryhmitellä useisiin eri luokkiin esimerkiksi seuraavasti: rahapoliittiset ja vakauttavat toimet, finanssipoliittiset toimet, takaus- ja luottopohjaiset toimet sekä sääntely- ja menettelylliset toimet. Toimenpiteet koskevat kaikkia elämäntilanteita, vaikka niissä keskitytäänkin lähinnä talouteen ja liiketoimintaan sekä sosiaalisiin kysymyksiin (ks. liite I).

3.1.4 Toimenpiteet muodostavat kattavan talouspolitiikkayhdistelmän, johon kuuluu muun muassa seuraavaa: pääasiassa uusien määrällisten kevennysten muodossa toteutettavat rahapoliittiset toimet, joita täydennetään Euroopan keskuspankin (EKP) vastuulla olevalla uudella arvopapereiden osto-ohjelmalla rahoitusmarkkinoiden likviditeetin vahvistamiseksi, Euroopan vakausmekanismin (EVM) makrotaloudellinen vakautusjärjestely, joukko finanssipoliittisia toimia, jotka ulottuvat joustavien finanssipoliittikka- ja valtiontukisääntöjen tilapäisestä soveltamisesta aina pandemiasta kärsineille yrityksille ja yksityishenkilöille annettaviin valtaviiin tukiin, sekä takaisinmaksuvelvoitteiden lykkääminen ja EU:n määrärahavirtojen laajamittainen uudelleenkohdentaminen. Hyvin tärkeä on myös erilaisten sääntely- ja menettelyllisten toimien paketti.

3.1.5 Eurooppalaista yhteiskuntaa tukeviin toimenpiteisiin liittyvien rahoituslähteiden arvo on arvioiden mukaan lähes 3 000 miljardia euroa (16 prosenttia suhteessa EU:n vuoden 2019 BKT:hen). Toistaiseksi kyse on ollut EU:n ja enimmäkseen jäsenvaltioiden tasolla toteutettujen talouspoliittisten toimenpiteiden yhdistelmästä. EU:n alkuperäisessä taloudellisessa covid-19-toimintasuunnitelmassa vain 165 miljardia euroa on tukien ja rahoitusvälineiden muodossa suoraan yhteydessä EU:n yhteisiin rahoituslähteisiin. Muita EU:n käynnistämiä aloitteita ovat esimerkiksi toimet likviditeetin vahvistamiseksi, sääntöjen joustavoittamiseksi ja takauspohjaisten rahoitusvälineiden käyttöönottamiseksi. Kaikki muut välittömät, finanssipolitiikkaan pohjautuvat toimenpiteet ovat koostuneet jäsenvaltioiden jo toteuttamista tai parhaillaan täytäntöönpanemista aloitteista. EU:n valmisteleminen toimien osuus on sittemmin kasvanut.

3.1.6 Euroopan komission äskettäin esittämä EU:n tulevaa rahoitusta koskeva paketti, johon sisältyy ehdotus hätätilannetta varten tarkoitettua väliaikaisesta Euroopan unionin elpymisvälineestä (nimeltään Next Generation EU) ja jonka yhteydessä esitetään huomattavia mukautuksia EU:n vuosien 2021–2027 monivuotista rahoituskehystä koskevaan alkuperäisehdotukseen, on tässä suhteessa suorastaan mullistava.

3.1.7 Euroopan komissio antaa aivan toukokuun lopussa julkistamansa kattavan toimenpidepaketin avulla merkittävän panoksen vallitsevan tilanteen ratkaisemiseen. Pakettiin liittyy jämerä ja tarkoituksenmukaisesti kohdennettu uusi väline, joka koskee yksinomaan ulospääsyä covid-19-kriisistä sekä sen jälkeistä uudelleenkäynnistystä ja elpymistä. Siinä pyritään keskittymään todellisiin tarpeisiin sisämarkkinoiden yhtenäisyyden ja toimivuuden turvaamiseksi. Rahoitusmalli vaikuttaa melko tarkoituksenmukaiselta, sillä se on innovatiivinen ja ilmentää solidaarisuutta jäsenvaltioita kohtaan. Tulevan Next Generation EU -välineen toiminnan on täydennettävä uutta monivuotista rahoituskehystä, jossa on otettava riittävällä tavalla huomioon myös EU:n muut painopisteet, jotka eivät välttämättä liity covid-19-pandemiaan (esimerkiksi Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, sisämarkkinoiden kehittäminen ja parempien edellytysten luominen EU:n kilpailukyvyille, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari ja asteittainen mukautuminen kestävä kehityksen periaatteisiin sekä kaikki EU:n ja sen jäsenvaltioiden allekirjoittamat ja ratifioimat kansainväliset sopimukset ja yleissopimukset).

3.2 Toimenpiteiden asianmukaisuus ja riittävyys/riittämättömyys: analyysi ja päätelmät

3.2.1 Kuten edellä todetaan, kyse on niin laaja-alaisesta ongelmasta, että oikea ratkaisu edellyttää hyvin koordinoitua politiikkayhdistelmää ja eri toimijoiden vastuualueiden selkeää määrittelyä sekä toiminnan tarkoituksenmukaista kohdentamista ja aikataulutusta. Hyväksytyjen toimenpiteiden joukosta on löydettävissä monia uusia, innovatiivisia lähestymistapoja, joita voidaan soveltaa myös seuraavalla kaudella.

3.2.2 Uudelleen aktivoitua EVM:ää voidaan nyt käyttää euroalueen makrotaloudellisen ympäristön vakauttamiseen ensimmäistä kertaa sitten edellisen kriisin ja sen jälkimaininkien. Rahapoliittisilla toimilla on myös ollut hyvin suuri merkitys siinä, että finanssialalla on ollut riittävästi likviditeettiä ja se on pysynyt toimintakykyisenä ja tehokkaana. Erittäin tähdellisiä ovat niin ikään olleet toimenpiteet, joilla on joustavoitettu valtiontuki- ja budjettikurisääntöjä ja siten mahdollistettu se, että rahoitusvarat voidaan pitää liikkeessä, kun kokonaiskysynnän vähenemisen riski kasvaa. Lisäksi on ollut olennaisen tärkeää tarjota kaikille kriisiin koettelemille tahoille – yksityishenkilöille, yrityksille ja voittoa tavoittelemattomille organisaatioille – mahdollisimman nopeasti kompensatiota lykkäämällä niiden velvoitteita ja maksamalla korvauksia sulkutoimien aikana aiheutuneista vahingoista.

3.2.3 Myös hätätoimenpiteet ovat olleet erittäin tarkoituksenmukaisia. Todellisuus paikan päällä on osoittanut, jäsenvaltiot haluavat kohtalokkaiden vaarojen uhatessakin mieluiten selviytyä tilanteesta omin voimin. Tietyt välttämättömien lääkinnällisten tarvikkeiden ja laitteiden hankintaan liittyvät koordinoitut toimenpiteet olisivat kuitenkin olleet tarpeellisia paitsi käytännön syistä myös EU:n sisämarkkinoiden arvojen merkityksen vahvistamiseksi. Tämän periaatteen pitäisi toimia inspiraation lähteenä, kun otetaan käyttöön ulospääsystrategiaan liittyviä toimenpiteitä ja poistetaan rajoituksia, sillä nämä toimet on koordinoitava huolellisesti. Nykyisessä hätätilanteessa on myös runsaasti tilausta takaus- ja luottopohjaisille välineille, joista tällä kertaa vastaa lähinnä Euroopan investointipankki (EIP) omine välinevalikoimineen. Tämä ilmentää tarvetta saada enemmän yksityistä pääomaa käyttöön ja kohdennettua yleistä etua koskevien sääntöjen mukaisesti. Kun todellinen tarve on näin suunnattoman paljon julkisen talouden suppeahkoja resursseja suurempi, tämä on ainoa ratkaisu, jota voidaan kehittää edelleen "uuden normaalitilan" vallitessa.

3.2.4 Nykyinen kriisi on kymmenen vuoden takaisen kriisin tavoin osoittanut, että EU:n talousarvion tarjoamat mahdollisuudet reagoida odottamattomiin häiriöihin ovat äärimmäisen rajalliset, erityisesti silloin, kun häiriöt ilmenevät meneillään olevan rahoituskehyskauden lopulla. EU:n talousarvion joustamattomuus tuo jälleen kerran esiin yhden EU:n rahoitusrakenteen suurimmista heikkouksista. Tilanteessa, jossa on saatava käyttöön todella valtavasti taloudellisia resursseja, on luotava uusi väline (kuten Next Generation EU) tai asia on uskottava jäsenvaltioiden hoidettavaksi. Tämä on selkeä osoitus tarpeesta parantaa EU:n rahoitusjärjestelmää entisestään, etenkin odottamattomien häiriöiden varalta. Nykyinen malli ei tarjoa EU:lle riittävää yhteistä rahoituspohjaa unionin ja euroalueen makrotalouden vakauden tukemiseksi.

3.3 Arvio EU:n toimielinten vastuualueista tällaisten toimien toteuttamisessa

3.3.1 Edellä esitetyn kuvauksen ja analyysin valossa ETSK arvostaa suuresti EKP:n ja euroryhmän asianmukaista ja oikea-aikaista päätöstä EVM:n aktivoimisesta. Myös Euroopan komission toimet, erityisesti joustavampien sääntöjen ja hätätoimenpiteiden hyväksyminen sellaisten tarvikkeiden ja laitteiden toimitusketjujen tukemiseksi, jotka olivat ratkaisevan tärkeitä, jotta pandemian puhkeamiseen ja leviämiseen voitiin reagoida, olivat erittäin merkittäviä. Euroopan komissio alkoi jonkin ajan kuluttua omaksua asiassa johtavaa roolia ja esitti ja otti toukokuussa käyttöön kattavan toimenpidepaketin, johon kuuluu myös mukautettu uusi ehdotus monivuotiseksi rahoituskehikseksi ja New Generation EU -väline. Nyt on tärkeää saada jäsenvaltiot tukemaan pakettia, jotta siitä päästään yhteisymmärrykseen ja se voidaan panna mahdollisimman pian täytäntöön käytännössä. Tärkein opetus on edelleen se, että EU kokonaisuudessaan on yhä melko altis laajamittaisille ulkosyntyisille sokeille eikä sillä jatkuvista parannuksista huolimatta ole kaikilta osin asianmukaisia valmiuksia torjua niitä. Havainnollisin esimerkki tästä ovat EU:n talousarvion hyvin rajallinen joustavuus ja sen tarjoamat erittäin suppeat reagointimahdollisuudet.

3.3.2 EU:n toimielimiltä ja jäsenvaltiolta kesti myös jonkin aikaa ennen kuin ne ryhtyivät hyväksymään toimenpiteitä, joilla on tarkoitus turvata EU:n yhdentymisprosessin tärkeimmän taloudellisen saavutuksen eli sisämarkkinoiden eheys, yhtenäisyys ja tehokkuus.

3.4 Tulevaisuuden skenaariot ja haasteet

3.4.1 Todennäköisin tulevaisuuden skenaario on se, että suhdannejakson aallonpohja saavutetaan vuoden 2020 toisella neljänneksellä ja että elpymisestä alkaa vähitellen näkyä merkkejä vuoden jälkipuoliskolla. Jos toista pandemia-aaltoa ei tule ja jos ulospääsy- ja elvytysstrategiat ovat asianmukaisia ja tehokkaita, myönteinen talouskehitys jatkuu vuonna 2021 ja taloudellinen tuotos nousee covid-19-kriisiä edeltäneelle tasolle vuonna 2022 ja investointitoiminta vuonna 2023. Tätä skenaariota voidaan pitää realistisena, joskin hieman optimistisena. Koska epävarmuus on kuitenkin edelleen erittäin suurta, EU:n olisi valmistauduttava myös vähemmän myönteiseen kehitykseen, esimerkiksi siihen mahdollisuuteen, että rajoitustoimenpiteitä on otettava uudelleen käyttöön, hätätoimia on lisättävä, seurausten lieventämiseen on panostettava enemmän ja avuntarpeessa olevia yrityksiä ja yksityishenkilöitä on autettava kohdennetummin kompensointitoimenpitein.

3.4.2 Nykytilanne ei ole pelkkä suhdannekehityksen vaihe, vaan nyt on myös tärkeä ja ratkaiseva hetki Euroopan talous- ja sosiaalijärjestelmien ja -rakenteiden rakenteellisten muutosten ja uudistusten kannalta. Ajankohtaisena tavoitteena ei ole ainoastaan saada taloutta käytännössä uudelleen käyntiin (palauttamalla suhdanteet covid-19-kriisiä edeltäneelle tasolle) vaan myös suunnitella ja toteuttaa huomattavia määrällisiä ja laadullisia muutoksia, mikä on kenties vieläkin tärkeämpää. Tarkoituksena on tehdä yleisarvio sosiaalisesta, taloudellisesta ja ekologisesta mallistamme ja yksilöidä sen hyvät ja huonot puolet. Perusluonteisen uudelleenrakentamistyön on heijastuttava paitsi uusiin tai mukautettuihin toimintapolitiikkoihin myös kaikki toimijat toissijaisuusperiaatteen mukaisesti osallistaviin uusiin vastuualueisiin (sekä jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten välisissä suhteissa että EU:n sisällä toimielinten kesken). Lisäksi on aika arvioida, miksi nykyiset sosiaaliset ja taloudelliset rakenteemme jättävät niin monet ihmiset alttiiksi tällaisten sokkien vaikutuksille. Vallitseva pandemia on paljastanut erityisiä heikkouksia paitsi niiden kannalta, jotka on epävarman työsuhteen takia voitu lomauttaa ja jotka ovat jääneet ilman sosiaalista suojelua näinä vaikeina aikoina, myös niiden kannalta, jotka on eristetty yhteisöistään ja niiden tarjoamista tukiverkostoista.

3.4.3 Elpymis- ja uudelleenrakennusprosessin yhteydessä on tärkeintä muun muassa

- hyödyntää sisämarkkinoiden koko potentiaali niiden yhtenäisyyden, toimivuuden ja tehokkuuden turvaamiseksi, jotta kilpailukyky saadaan palautettua
- täydentää sisämarkkinoita kunnianhimoisella sosiaalisella toimintaohjelmalla ja erityisesti panemalla Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari kaikilta osin täytäntöön ylöspäin suuntautuvan sosiaalisen lähentymisen varmistamiseksi
- jatkaa tarvittavia rakenteellisia muutoksia ja niihin liittyvää investointitoimintaa ennen kaikkea digitaalisten, älykkäiden ja sosiaalisten innovaatioiden sekä vihreän siirtymän osalta
- parantaa jatkuvasti EU:n kilpailukykyä
- luoda edellytykset vahvistaa EU:n omavaraisuutta sekä selviytymis- ja palautumiskykyä maailmanlaajuisen vaikutusten varalta
- luoda edellytykset pitää EU:n strategisten voimavarojen ja teollisuudenalojen hallinta omissa käsissä

- tukea kaikkien pääsyä työmarkkinoille monimuotoisen ja sopeutumiskykyisen työvoiman kehittämiseksi
- investoida tiettyjen syrjäytyneiden yhteisöjen osallistamiseen täysimääräisen sosiaalisen ja taloudellisen osallisuuden varmistamiseksi
- parantaa merkittävästi EU:n toimitusketjuja riskien ja hätätilanteiden varalta.

4. Tilanne covid-19-kriisin jälkeen: tilaisuus ja tarve muuttaa Euroopan unionia

4.1 "Musta joutsen"

4.1.1 Monet asiaa seuranneet yhdistävät covid-19-kriisin libanonilaisen matemaatikon Nassim Nicholas Talebin esittämään "mustan joutsenen" käsitteeseen. Talebin mukaan kyse on "harvinaisesta ja ennalta arvaamattomasta ilmiöstä tai tapahtumasta, joka on tavanomaisten odotusten ulkopuolella ja jolla on äärimmäisen voimakas vaikutus, sillä se voi järkyttää ihmisten elämää, muuttaa havaintoja ja muuttaa lopullisesti niitä yhteisöjä, joihin se kohdistuu" ⁽⁸⁾. Mutta olemmeko covid-19-kriisin yhteydessä todella tekemisissä mustan joutsenen kanssa? Onko kyse tällaisesta odottamattomasta tapahtumasta? Vai olemmeko heikentäneet terveydenhuoltojärjestelmiämme, strategista tuotantoamme ja sosiaalisia rakenteitamme tekemällä vääriä valintoja? Jatkaminen entiseen malliin ei enää voi olla poliittinen vaihtoehto, jos kriisin vaikutuksiin on tarkoitus puuttua. Euroopalla on nyt mahdollisuus ja tilaisuus rakentaa uudenlaista maailmaa, ja EU:lla on oltava tässä merkittävä rooli.

4.1.2 Kriisistä toipuminen edellyttää siis erilaista poliittisten toimien yhdistelmää ja aikataulua. Jos tämä hoidetaan hyvin, EU voi selvittää tilanteesta yhteisin ponnistuksin niin, että ihmishenkiä säästyy ja yhteiskunta pysyy hyvinvoivana, että Euroopan sosioekonomisissa toimintamalleissa huomion keskipisteenä ovat entistä enemmän ihmiset ja luonto ja että kestävä kehitys maailmanlaajuinen kumppanuus saa piristysruiskeen.

4.1.3 Meidän onkin nyt keskityttävä siihen, mikä on kaikkien kannalta välttämätöntä: yritysten tukeminen kriisin selättämisessä, jotta ne pystyvät tarjoamaan säällisiä työpaikkoja; hyvät elin- ja työolot; yhtäläiset terveydenhoitomahdollisuudet; puhdas ruoka, vesi ja ilma sekä turvalliset kulutustavarat; kukoistava luonnonympäristö; terveellinen ilmasto seuraaville sukupolville; yhä osallistavampi ja kaikille avoin yhteiskunta sekä vahvat ja toimivat demokraatit, jotka jatkossakin suojelevat meitä tarpeen vaatiessa. Tämän kaiken saavuttamiseksi meidän on oltava kunnianhimoisia ja tehtävä oikeita päätöksiä oikeaan aikaan: tarvitsemme siis EU:n uudelleenrakennus- ja elvytysuunnitelmaa.

4.1.4 Euroopan komission on ryhdyttävä konkreettisiin toimiin estääkseen hallituksia julistamasta sellaisia "poikkeustiloja", jotka heikentävät ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta. Hallitusten ei pitäisi käyttää koronaviruskriisiä väärin tarkoituksiin ja käynnistää toimenpiteitä, jotka ylittävät sen, mikä on ehdottoman välttämätöntä kriisin taltuttamiseksi. Esimerkkeinä mainittakoon toimenpiteet, jotka loukkaavat yksityisyyttä tai kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan oikeuksia, ovat asianmukaisen lainsäädäntömenettelyn vastaisia tai joilla kajotaan oikeuslaitoksen toimivaltaan ja rooliin. Kaikkien toteutettavien toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia, ja niillä on pyrittävä yleisen turvallisuuden varmistamiseen. Erityisesti on huolehdittava niiden sananvapaudesta, jotka tuovat esiin nykytilanteen aiheuttamia ongelmia.

4.2 Suuntaviivat EU:n elvytys- ja uudelleenrakennussuunnitelmalle

4.2.1 ETSK on vakuuttunut siitä, että toipuminen koronaviruskriisin vaikutuksista edellyttää samalla myös yhteiskunnan rakenteellista uudistamista: on keskityttävä sekä uudelleenrakentamiseen että elpymiseen. Emme voi vain palauttaa aiempaa järjestelmää ennalleen, vaan siihen on tehtävä uudelleenjärjestelyjä ja parannuksia. ETSK:n mielestä uudelleenjärjestelyjen ja parannusten on perustuttava kaiken toimintamme lähtökohdaksi oleviin periaatteisiin: sisämarkkinoiden täyden toiminnan varmistamiseen, ihmisoikeuksien, demokraattisten arvojen ja oikeusvaltioperiaatteen turvaamiseen, kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen, kiertotalouden aikaansaamiseen ja ilmastoneutraaliuden toteutumiseen EU:ssa viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Meidän on myös huolehdittava hyvästä hallintotavasta ja demokraattisesta vastuuvälillisyydestä.

4.2.2 Ovatpa toteutettavat toimenpiteet kuinka hyviä ja laajoja tahansa, ne ovat tehokkaita ja voivat saada tukea vain, jos ne saavuttavat ruohonjuuritason ja ihmiset, joille ne on tarkoitettu. Onkin erittäin tärkeää tehdä lujasti työtä sen varmistamiseksi, että täytännönpano on tehokasta sekä EU:n toimielimien että jäsenvaltioiden tasolla.

⁽⁸⁾ Nassim Nicholas Taleb (2007), Musta joutsen: Erittäin epätodennäköisen vaikutus.

4.2.3 Meidän on tärkeää ottaa oppia sosiaalisesta epäonnistumisesta, joka on johtanut suhteettoman suureen määrään kuolemantapauksia pandemian aikana. Kyse on vammaisten ja vanhusten hoitolaitoksista. Niistä tuli kriisin aikana tartuntapesäkkeitä ja kuolonloukkuja. Tämän on oltava meille herätyksenä, jotta EU:n varoja ei koskaan investoida sellaisiin yksiköihin, jotka paitsi epäävät ihmisiltä oikeuden valita vapaasti, miten he haluavat elää, ovat myös rakenteellisesti soveltumattomia suojelemaan ihmisiä force majeure -tilanteessa.

4.2.4 Koronaviruskriisi on valitettavasti myös tehnyt selväksi, että on tärkeää syventää kaikkialla EU:ssa kansalaisten keskuudessa intensiivistä pedagogista työtä ihmisoikeuksien ja demokraattisen rinnakkaiselon kulttuurista Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 2 artiklan periaatteiden ja arvojen pohjalta. Olemme edelleen ja jatkuvasti sitoutuneet syvästi ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen perusarvoihin, sellaisina kuin ne on ilmaistu EU:n perussopimuksissa.

4.2.5 Solidaarisuus on avainasemassa pyrittäessä ratkaisemaan kriisiä. Solidaarisuus sairaaloiden ja hoitokotien työntekijöitä kohtaan. Solidaarisuus niitä työntekijöitä kohtaan, jotka eivät saa palkkaa, ja myös niitä työnantajia kohtaan, jotka luopuvat palkoista ja bonuksista pelastaakseen yrityksensä. Valtiovallan solidaarisuus niitä talouden, mutta myös kulttuurin ja muita yhteiskunnan aloja kohtaan, jotka eivät selviydy ilman tukea. Ja ennen kaikkea solidaarisuus maiden välillä, erityisesti EU:n sisällä, koska EU:n jäsenvaltiot ovat niin tiiviissä taloudellisessa yhteydessä toisiinsa, että vain yhteinen ja tukea tarjoava toimintamalli kriisin vaikutuksiin vastaamiseksi voi olla tehokas.

4.2.6 Erittäin laaja-alainen vihreä investointisuunnitelma antaa tarvittavan taloudellisen kannustimen ja parantaa kykyä selviytyä tulevista häiriöistä. Tällaisen kunnianhimoisen ja muutosvoimaisen tehtävän toteuttaminen voi tapahtua vain tietyn edellytyksin, jotka on tunnustettava erikseen. Sen vuoksi koronaviruksesta selviytymiseen tähtäävän EU:n elpymissuunnitelman taloudellisten ja ekologisten tavoitteiden olisi kuljettava käsi kädessä, mikä johtaisi kaikkia hyödyttävään tilanteeseen. Tämä edellyttää, että valitaan tarkasti investointiohjelmat ja kohdennetaan ne aloille, joilla on hyvät mahdollisuudet elvyttää taloutta, luoda työpaikkoja ja saada aikaan ekologisia muutoksia (vihreät elvytystoimet).

4.2.7 Tätä varten olisi suunniteltava eurooppalaisia vihreitä elvytystoimia kahden yleisen tavoitteen saavuttamiseksi. Ensimmäisenä tavoitteena on elvyttää taloutta ja luoda työpaikkoja ja turvata samalla uhattuina olevat työpaikat, ja toisena tavoitteena on tukea Euroopan talouden muutosta kohti puhdasta ja kestävää tulevaisuutta. Tai kuten varapuheenjohtaja Frans Timmermansin tviitissä todetaan: ”Ehdottamamme elvytyksen tuloksena on yhteiskunta, jota nykyinen sukupolvi ja seuraavat sukupolvet tarvitsevat: puhdas, vauras ja selviytymiskykyinen. Yhteiskunta, jossa ketään ei jätetä jälkeen”.

4.2.8 Tehdään vastavuoroisuudesta vaatimus. Kun julkisia varoja käytetään tarjoamaan yksityiselle sektorille tulevaisuudennäkymiä, yhteiskunta on oikeutettu odottamaan arvon tuottamista yhteiskunnalle. Voidaan esimerkiksi tehdä sopimuksia verojen maksamisesta, sosiaaliselta kannalta hyvänä työnantajana toimimisesta ja osingoista ja bonuksista pidättymisestä ja velvoittaa pyrkimään hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen, noudattamaan ympäristölainsäädäntöä ja tekemään yritysten liikkuvuutta koskevista politiikoista kestävämpiä.

4.2.9 Nykyisen talusmallin viitearvomittarina (toteemina) on BKT, joka ei ole koskaan pystynyt mittaamaan sitä, mikä on todella tärkeää ihmisille. Kun asiaa pohditaan nyt uudelleen laadittaessa EU:lle taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen uutta mallia, ETSK:n mielestä tähän keskeiseen taloudelliseen indikaattoriin tulee liittää toinen, yhtä tärkeä indikaattori: yhteisön hyvinvointi.

4.2.10 ETSK katsoo, että ihmisten ja planeettamme tulevaisuuden on oltava uudelleenrakennus- ja elvytysuunnitelman keskiössä. Tässä yhteydessä on ratkaisevan tärkeää säilyttää lyhyellä aikavälillä mahdollisimman suuri nettotyöllisyys. On kuitenkin myös erittäin tärkeää pitää tähtäin tulevaisuudessa. Talouden tulee ottaa huomioon tulevaisuuden vaatimukset, täyttää yhteiskunnan tarpeet, olla pahentamatta ilmastonmuutosta, käyttää resursseja järkevästi ja täyttää ansiokyvyn vaatimukset Euroopassa tarjoten terveen elinympäristön ja hyvää työllisyyttä. Meidän on tähdättävä tähän tavoitteeseen, kestäväpohjaiseen tulevaisuuteen. Tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottava talous on myös riippuvainen siitä, että se on mahdollisimman hyvin kaikkien työntekijöiden ulottuvilla ja antaa kaikille mahdollisuuden toimia yhteisöjensä ja koko yhteiskunnan hyväksi. Meidän on otettava opiksi uudesta joustavuudesta, jota työnantajat ovat osoittaneet kriisin aikana työmarkkinoilta kauimpana olevien (vammaiset henkilöt, pitkäaikaistyöttömät, ikääntyneet työntekijät) tarpeisiin vastaamiseksi, jotta helpotetaan heidän osallistumistaan uuteen, vihreämpään talouteen. Pyrkikäämme siis tähän tavoitteeseen, kestäväpohjaiseen tulevaisuuteen.

4.2.11 EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että uudet puhtaan talouden yritykset, erityisesti startup-yritykset ja pk-yritykset, voivat saada pääomaa, jota ne tarvitsevat tulevaisuuden ratkaisujen kehittämiseksi.

4.2.12 Työmarkkinaosapuolten on oltava mukana kehittämässä ja vahvistamassa tukitoimenpiteitä monien alojen taloudellisen toiminnan puutteen kompensoimiseksi, jotta kaikenlaisia työntekijöitä ja pienyrityksiä voidaan suojella. Riittävät ja kestävät työttömyysetuudet ja muut tukimuodot ovat tarpeen. Näihin kuuluvat myös eurooppalaiset vähimmäisvaatimukset, jotka koskevat nettokorvausastetta ja työttömyysetuuksien saamisen kestoa ja kattavuutta. Aloilla, joilla se on mahdollista, voidaan ottaa käyttöön työajan lyhentämistäjärjestelyjä, kun työmarkkinaosapuolia on kuultu. Eräissä jäsenvaltioissa karanteenissa olevat työntekijät voivat saada sairauspäivärahaa. Etätyön tekemisen yksinkertaistaminen yhteisymmärryksessä työmarkkinaosapuolten kanssa tarjoaa myös mahdollisuuden helpottaa yritysten, työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien tilannetta. Lisäksi valtiovalta voisi antaa pk-yrityksille taloudellista ja teknistä tukea auttaakseen niitä kehittämään nopeasti etätyövalmiuksiaan.

4.2.13 Kaikkien kansalaisten osallistuminen työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kautta mahdollistaa talouden ja yhteiskunnan uudistamisen. Jäsenvaltioiden ja EU:n onkin varmistettava, että tässä monimutkaisessa prosessissa ketään ei jätetä jälkeensä. Tämä koskee erityisesti kaikkein epävarmimmassa työsuhteissa olevia työntekijöitä, varhaiseläkeikäisiä, vammaisia henkilöitä, heikosti arvostetuissa tehtävissä työskentelevät naisia ja nuoria, etenkin niitä, jotka kuuluvat näkyviin vähemmistöihin ja ovat maahanmuuttajataustaisia, ja ennen kaikkea niitä, jotka kuuluvat useampaan kuin yhteen näistä ryhmistä.

5. Elvytyssuunnitelma

ETSK peräänkuuluttaa **vihreää sekä vahvaa sosiaalista ja taloudellista elvyttämistä** ja katsoo, että tällainen kunnianhimoinen ja muutosvoimainen suunnitelma voi toteutua, jos se perustuu kuuteen periaatteeseen: solidaarisuus, kilpailukyky, kestävyys, työllisyyden turvaaminen, tulojen turvaaminen ja osallistuminen. Mitä vahvempia elvytystoimet ovat ja mitä paremmin ne on räätälöity jäsenvaltioiden ja niiden väestön tilanteeseen, sitä uskottavampi Eurooppa voi olla ja sitä paremmin se pystyy vastaamaan kriisiajan ennennäkemättömiin haasteisiin.

5.1 Sisämarkkinat

5.1.1 Sisämarkkinastrategia on keskeinen osa Euroopan yhdentymishanketta, sillä se antaa ihmisille, palveluille, tavaroille ja pääomalle mahdollisuuden liikkua vapaammin ja tarjoaa mahdollisuuksia eurooppalaisille yrityksille, kuluttajille ja työntekijöille. Tarvitaan toimenpiteitä, jotta sisämarkkinoiden koko potentiaali saadaan käyttöön poistamalla esteet. Lisäksi kriisin jälkimainingeissa ja muutenkin muuttuvassa ympäristössä, esimerkiksi digitalisaation yhteydessä, sisämarkkinoiden on mukauduttava täysin uusiin ideoihin ja liiketoimintamalleihin. Tavoitteena onkin palauttaa sisämarkkinat, elvyttää niitä ja rakentaa ne uudelleen välineenä elpymiseen. Lyhyen aikavälin toimiin kuuluu rajojen välitön avaaminen. Lisäksi tarvitaan lyhyen aikavälin toimia kahdella rintamalla:

Poistetaan jännitteet. Epätasapuolisten toimintaolosuhteiden syntyminen on erittäin huolestuttavaa. Jäsenvaltioiden elvytyspaketit ovat hyvin vaihtelevia, ja ne ovat johtaneet epätasapuolisiin toimintaedellytyksiin jäsenvaltioiden välillä (vaikka hyvänä aikomuksena on helpottaa osaltaan kysyntähäiriötä). Lisäksi valtiontukea on tarkasteltava ja analysoitava alakohtaisesta näkökulmasta ja tutkittava, miten nämä toimet vääristävät kilpailua ja tasapuolisia toimintaedellytyksiä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Käynnistetään talous ja tuottavuus uudelleen. Reaalitaloudessa tarvitaan tuottavuutta (mikä tarkoittaa työpaikkoja, ostovoimaa sekä perustuotteita ja -palveluja). Tuottavuus voi esiintyä eri muodoissa ja sen taustalla voi olla erilaisia liiketoimintamalleja, mutta tällä alalla tarvitaan toimia, jotta voidaan välttää eriarvoisuuden kasvaminen entisestään. Uudelleen käynnistäminen tarkoittaa tukipaketteja ja suotuisia olosuhteita pk-yrityksille ja teollisuudelle. Pk-yritykset ovat tunnetusti Euroopan talouden selkäranka, ja ne tarvitsevat erityistä tukea, mutta ilman ylimääräisiä rasitteita tai byrokratiaa. Pk-yritysten elpyminen on mahdollista vain, jos niille on tarjolla EU:n ja valtioiden rahoitustukea. Tuet, lainat, maksuvalmiuden varmistaminen, verokannustimet, suotuisat edellytykset henkilöstön säilyttämiselle ja palkkaamiselle, konkurssilainsäädännön tarkistaminen ja muu tuki ovat tässä ratkaisevassa asemassa. EU:n olisi toteutettava lainsäädäntötoimia konkurssilainsäädännön alalla, jotta covid-19:n vuoksi konkurssiin menneet pienyritykset voisivat aloittaa nopeasti toimintansa uudelleen. Näiden toimien olisi oltava ajallisesti rajattuja.

5.2 Teollisuusstrategia

5.2.1 On koordinoitava hyvin unionin teollisuuspolitiikka, jossa otetaan huomioon sekä covid-19:n nykyiset ja sen jälkeisen ajan haasteet että digitalisaatioon ja kestävyteen liittyvät näkökohdat. Tätä on tuettava mittavilla investoinneilla kestäviin talous- ja yritysraikenteisiin ja laadukkaiden vakainaisten sopimusten luomisella. Pienten ja keskisuurten yritysten

innovaatiopotentialin hyödyntäminen ja siirtyminen osallistavaan ja ilmastoneutraaliin kiertotalouteen voisivat taata sekä pitkän aikavälin resurssivarmuuden että myös lyhyen aikavälin toimitukset, jotka ovat tärkeitä tulevaisuuden haasteiden kannalta.

5.2.2 Keskeiset teollisuudenalat ja toimialat on yksilöitävä ja niitä on tuettava aina henkilöresursseista tutkimukseen, jolloin voidaan saavuttaa Euroopan unionin teollisuuspolitiikka, joka suojelee näitä strategisia aloja markkinoilta ja takaa keskeisten tarvikkeiden, kuten hengityskoneiden, maskien ja muiden tuotteiden toimitusvarmuuden pandemiatilanteessa. Tämä edellyttää, että tuetaan yrityksiä, jotka siirtävät tuotantokapasiteettiaan Eurooppaan, annetaan EU:lle taas mahdollisuus hallita tuotantoa ja varmistetaan autonomia maailmanmarkkinoilla aina oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän mukaisesti. Näiden yhtiöiden ja yritysten on oltava kestäväpohjaisia, kuunneltava työntekijöiden ääntä ja osallistuttava vihreän kehityksen ohjelmaan, joka luo puitteet elvytys- ja uudelleenrakennussuunnitelmille.

5.2.3 Yritysten hahmottaminen palveluna tarkoittaa sellaisten yritysten vaalimista, jotka edistävät eniten yhteistä vaurautta, kuten terveydenhuoltoa, sosiaalihuoltoa, koulutusta, uudistamista, kulttuuria, käsiteollisuutta ja luovuutta, sekä oikeudenmukaisen, kilpailulle avoimen ja kestävällä pohjalla olevan liiketoimintaympäristön hyödyntämistä ja hyödyttämistä. Sosiaalinen ja ekologinen hätätila ovat tietenkin yhteydessä toisiinsa, mutta nyt on tärkeämpää kuin koskaan ottaa ympäristö huomioon kaikissa toimissa ja politiikoissa, joilla pyritään torjumaan (eko)systemiemme tuhoutumista. Tässä yhteydessä esimerkiksi saastuttavilla aloilla toimiville yrityksille myönnettävän taloudellisen tuen on perustuttava todelliseen siirtymiseen kohti sosiaalista ja ympäristöä säästävää tuotantotapaa.

5.2.4 Unionin on rahoitettava toimia, jotka täyttävät kaksi kriteeriä: laadukkaita työpaikkoja tarjoavan strategisen tuotannon siirtäminen takaisin, jotta Euroopasta voisi tulla riippumaton erityisesti terveydensuojelun ja terveydenhuollon vastatoimien alalla, ja panostus kestäviin investointeihin, jotka ovat sosiaalisesti vastuullisia ja ympäristöä säästäviä. Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä (pk-yrityksillä), niin kuin suurilla ja yhteiskunnallisilla yrityksilläkin, voisi olla ratkaiseva rooli Euroopan tuotantojärjestelmän rakenteen uudistamisessa.

5.3 Vihreän kehityksen ohjelma

5.3.1 Edistettäessä siirtymistä kestäväpohjaisempaan ja selviytymiskykyisempään Euroopan talouteen on varmistettava vihreillä elvytystoimilla osallistava elpyminen, jossa ainoatakaan eurooppalaista ei jätetä jälkeen.

5.3.2 Vahingon välttämisen periaatteen mukaisesti lyhyen aikavälin taloudellisten elvytystoimien yhteydessä tehtävien investointien olisi joko nopeutettava Euroopan talouden rakenteellista muutosta kohti saasteettomuutta, biologisen monimuotoisuuden ennallistamista ja ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä tai oltava neutraaleja tällaisen muutoksen suhteen. Tätä varten vihreää elvytystä olisi toteutettava erityisesti toimenpitein, jotka vaikuttavat myönteisesti resurssitehokkuuden lisääntymiseen, luonnonpääoman kunnioittamiseen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ilmastoneutraaliuden mukaisesti.

5.3.3 Ratkaisevan tärkeää on, että vihreät elvytystoimet kohdennetaan niin, että ne tarjoavat taloudellista tukea ja kannustimia aloille, joilla on mahdollisimman suuri myönteinen vaikutus kokonaiskysyntään. Tähdättäessä mahdollisimman suuren taloudelliseen tuotokseen vihreissä elvytystoimissa olisi keskityttävä aloihin, jotka tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia työpaikkojen luomiseen edellyttäen, että saatavilla on sopivaa osaamista. Tällä tavoin on otettava huomioon koronaviruskriisin epäsymmetrinen vaikutus, joka on suhteettoman tuntuva EU:n eteläisten jäsenvaltioiden taloudessa.

5.3.4 Euroopan vihreän kehityksen ohjelman myötä Euroopan unioni on alkanut siirtyä kohti kestävää taloutta. Onkin järkevää yhdistää taloudelliset tukitoimenpiteet muihin toimenpiteisiin, joilla edistetään entisestään tätä siirtymää. Julkisia varoja on käytettävä niin, että niillä on myönteinen sosiaalinen ja ekologinen vaikutus. Työllisyyden kannalta tämä ei välttämättä tarkoita, että olisi säilytettävä tai pelastettava samat työpaikat tai samat taloudelliset toiminnot. Jos yrityksellä tai toimialalla ei ole kohtuullisia näkymiä kestävässä taloudessa, tukipakettia voidaan hyödyntää toimialojen sisäisten muutosten tai alojen välisten siirtymien toteuttamiseksi.

5.3.5 Vihreän kehityksen ohjelma edellyttää tulevaisuudessa selviytymiskykyisiä yrityksiä, jotka ovat sitoutuneet menestykseen. Eurooppalaiset yritykset, jotka toimivat yli rajojen, ovat merkityksellisiä ja tärkeitä yhteiskunnallisia toimijoita. Oikeudenmukaisen siirtymän poliittisen käsitteen olisi ohjattava niitä liiketoiminnassaan. Kestäväpohjainen yritys, jossa työntekijät saavat vahvasti äänensä kuuluviin, on keskeinen poliittinen toimija, joka täyttää velvoitteet työntekijöille tiedottamisesta ja heidän kuulemisestaan, mahdollistaa heidän osallistumisensa yrityksen hallitukseen ja ottaa työehtosopimuksissa huomioon makrotalouspolitiikan. Kun työntekijöille, ammattijärjestöille ja yritysneuvostoille annetaan mahdollisuus osallistua aktiivisesti oikeudenmukaiseen siirtymään tähtäävän kestäväpohjaisen yrityksen käsitteeseen perustuvan yrityksen toimintapoliittisen suunnitelman toteuttamiseen, voidaan luoda edellytykset kunnollisille työpaikoille, säällisille työoloille terveellisissä ympäristöissä ja hyvillä elinoloilla alueilla.

5.3.6 On laadittava vaiheittaisia tukipaketteja, koska kukaan ei voi ennustaa, miten talous kehittyy koronaviruskriisin jälkeen. Tästä syystä komitea kannattaa sitä, että tukitoimenpiteet toteutetaan vaiheittain niin, että voidaan tehdä mukautuksia kunkin alan edistyksen ja arvioinnin mukaan osittain sen perusteella, kuinka myönteisesti ne vaikuttavat ilmastoon ja luontoon.

5.3.7 Vihreän kehityksen ohjelman tulee säilyttää laatuun ja kestäväpohjaisuuteen perustuva eurooppalainen maatalousmalli. Elvytysuunnitelman avulla on edistettävä

- kestävämpiä elintarvikejärjestelmiä sekä tuotannon että kulutuksen tasolla noudattaen kestäviä elintarvikkeita koskevaan Pellolta pöytätyön -strategiaan liittyviä komission suunnitelmia.
- EU:n elintarvikeomavaraisuutta Euroopan maatalouden eri muotojen välisen solidaarisuuden sekä taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien näkökohtien huomioon ottamisen hengessä.
- EU:n uuteen biodiversiteettistrategiaan sisältyvää kunnianhimoista ehdotusta. Biodiversiteettistrategian tulee olla keskeisessä asemassa kaikissa uudelleenrakentamiseen tähtäävissä toimissa. Kunnianhimoisen strategia antaisi vahvan ja johdonmukaisen signaalin ympäristöä, ilmastoa, kansanterveyttä ja sosiaalisia toimia varten. Se hyödyttäisi sekä YMP:tä että Euroopan elintarvikejärjestelmää ja voisi siten tehdä niistä kestävämpiä.

5.4 Investointiprioriteetit

5.4.1 Kestävät investoinnit yhteisöihin, esteettömiin julkisiin tiloihin, terveydenhuoltoon, osallistavaan koulutukseen, sosiaalipalveluihin, hiilettömään asumiseen ja infrastruktuuriin, biodiversiteetin suojeluun ja ennallistamiseen sekä energiantuotannon hajauttamiseen ovat keskeisen tärkeitä hyvinvointitalouden toteuttamisen kannalta. Eräs ala, joka olisi asetettava etusijalle, on rakennusten energiaperuskorjaus. Tämän peruskorjausaallon tulisi myös tarjota mahdollisuus tehdä rakennuskannasta samalla tulevaisuudenkestävä parantamalla esteettömyyttä ikääntyvän väestön ja yhä useampien vammaisten henkilöiden kannalta.

5.4.2 Rakennusala on tärkeä: miljoonien rakennusten kunnostaminen energiatehokkaiksi ja kestäviksi elvyttää alaa ja vie meidät lähemmäs ilmastoneutraaliuden saavuttamista. Rakentaminen on työvoimavaltaista, ja rakennusten energiankulutus (valaistus, lämmitys) aiheuttaa kolmanneksen Euroopan hiilidioksidipäästöistä. Tämä on valtava urakka, sillä 75 prosenttia asuin- ja liikerakennuksista on rakennettu ennen energiankulutusta koskevien EU:n sääntöjen asettamista. Energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten asuntojen kunnostaminen EU:ssa johtaisi julkisten terveydenhuoltomenojen merkittävään vähenemiseen. Tutkimusten mukaan energiaköyhyyden kustannusten voidaan arvioida olevan nykyaikaisessa terveydenhuoltojärjestelmässä keskimäärin kolme kertaa korkeammat kuin asuntojen kunnostuksen kustannukset⁽⁹⁾.

5.4.3 Kun otetaan huomioon asunto-, arkkitehtuuri- ja infrastruktuurikannan ikääntyminen, ETSK pitää tärkeänä, että aktivoitaa riittävä määrä investointeja, joilla varmistetaan turvallisuus (maanjäristysalueilla) ja uudistetaan asunnot, taideperintö (suurkaupunkialueet, kaupungit, kylät) ja liikenneinfrastruktuuri (satamat, sillat, valtatie jne.).

5.4.4 Uusiutuvan ja vähähiilisen energian käytön lisääminen edellyttää paitsi tarvittavien rakenteiden luomista myös koko Euroopan sähköverkon ja sähkönvarastointivaihtoehtojen nykyaikaistamista.

5.4.5 Elvytysuunnitelma tarjoaa mahdollisuuden investoida kipeästi kaivattuun julkiseen liikenteeseen ja varmistaa todellinen liikennemuotosiirtymä, vähentää ilman pilaantumista ja edistää ilmastotoimia. Tämä merkitsee enemmän raitiovaunuja, säännöllisemmin kulkevia ja päästöttömiä linja-autoja ja todellista intermodaalisuutta kaupungeissamme sekä EU:n toimintasuunnitelmaa ja laajamittaista rahoitustukea rautateiden parantamiseen, laajentamiseen ja kunnossapitoon sekä investointeja juniin, yöjuniin, rajatylittäviin rautatieyhteyksiin ja muihin rautatieliikenteen innovaatioihin. Tarvittaisiin EU-tason koordinoitua sen varmistamiseksi, että lyhyet lennot korvattaisiin kestäville vaihtoehdoilla. Siirrettäessä liikennettä pois maanteiltä tavaraliikennettä on ohjattava enemmän rautateille, sisävesille ja merelle (esim. kestävä lähimerenkulku).

5.4.6 On luotava perusta päästöttömälle eurooppalaiselle liikennevälineiteollisuudelle, joka pystyy vastaamaan polttomoottorit korvaavien vaihtoehtojen ja henkilö-, paketti-, linja- ja kuorma-autojen latausinfrastruktuurin kasvavaan kysyntään mutta myös lisäämään tarjontaa rautatiesektorille. Tähän sisältyy myös laaja sähkölatauspisteiden verkosto kautta

⁽⁹⁾ Host S., Grange D., Mettetal L, Dubois U. 2014. "Précarité énergétique et santé: état des connaissances et situation en Île-de-France", Île-de-Francen alueellinen terveyden seurantakeskus, Pariisi, s. 14.

Euroopan sekä kestäväpohjaisempien ja tehokkaampien akkujen kehittäminen. Samalla on toteutettava uudelleen koulutusohjelmia, jotka tarjoavat uusia uramahdollisuuksia työntekijöille, jotka jättävät fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan liikennealan.

5.4.7 Kuten useissa kaupungeissa jo nähtiin, sulkutoimivaihe haastaa kaupunkitilan perinteisen käytön ja liikkuvuuden ja kannustaa kokeiluihin. Elpymisvaiheessa voidaan kehittää edelleen pyöräilyä, sillä se voi tukea lähikontaktien välttämistä, vähentää ruuhkia julkisessa liikenteessä, vapauttaa enemmän tilaa ja mahdollistaa helpomman pääsyn paikallisiin liikkeisiin. Pyöräilyinfrastruktuurin parantamiseen tehtävillä investoinneilla voidaan tuottaa nopeasti vaikutuksia kaupungeissa ja kaupunkien välillä ja edistää pyöräilyekosysteemiä.

5.4.8 Talouden muuttaminen kiertotaloudeksi on olennaisen tärkeää vihreän kehityksen ohjelman onnistumisen kannalta. Tästä syystä esimerkiksi teräs- ja sementtiteollisuus (suuret energiankuluttajat) ja kemianteollisuus on organisoitava eri tavoin.

5.4.9 Elvytyspaketti, jossa kiertotalouteen siirtyminen on keskeisessä asemassa, voi vauhdittaa merkittävästi tarvittavaa infrastruktuurin kehittämistä ja edistää innovointia vaihtoehtoisten materiaalien ja uusien teknologioiden alalla. Jätteen välttämiseksi EU:n olisi ensinnäkin tuettava aloitteita korjauksen ja uudelleen käytön alalla toimivien startup-yritysten ja yhteisötalouden yritysten perustamiseksi ja tuettava työpaikkansa taloudellisessa taantumassa menettäneille tarkoitettua (uudelleen)koulutusta. Tässä voitaisiin keskittyä erityisesti oikeudenmukaisen siirtymän alueisiin, jotta ne voisivat siirtyä kaivostoiminnasta ”urbaanin kaivostoimintaan”.

5.4.10 Toiseksi yhdyskuntajätteen erilliskeräys on keskeinen edellytys sille, että jäte voi tuottaa kierrätyksen kautta arvoa. EU:n olisikin tuettava paikallisviranomaisia, jotta yhdyskuntajätteen keräys-, erottelu- ja kierrätysinfrastruktuurin investointivaje saataisiin kurottua umpeen seuraavien viiden vuoden aikana.

5.4.11 Koronaviruskriisi osoittaa, että digitaalinen vallankumous on tärkeä osa yhteiskuntiemme kriisinsietokyvyn parantamista. On ensiarvoisen tärkeää investoida keskeisten palvelujen digitalisointiin ja parantaa valtiovallan, lainsäätäjien ja julkisten laitosten valmiuksia tarjota palvelujaan kriisin aikana. Samalla on tiedostettava, että digitaalitekniikka on väline, ei lopullinen tavoite. Meidän on otettava julkisesti haltuun digitaalitekniikasta ympäröivät puitteet ja ohjattava niitä kohti korkeita kestävyysvaatimuksia, joihin kuuluvat myös vahvat demokraattiset ja teknologiset suojaustoimet, joiden ohella toteutetaan kustannuksiin ja tietämykseen liittyviä tukitoimenpiteitä niin, että ketään ei jätetä jälkeen. Tähän sisältyy esteettömyyttä koskevan eurooppalaisen säädöksen mukaisesti tarve varmistaa, että digitaalinen vallankumous takaa esteettömyyden EU:n yli 100 miljoonalle vammaiselle henkilölle.

5.4.12 Pellolta pöytään -strategian olisi annettava selkeä suunta EU:n elintarvikejärjestelmälle nykyisen kriisin jälkeen, ja sen olisi kannustettava toteuttamaan toimenpiteitä kestäväpohjaisempien, selviytymiskykyisempien ja oikeudenmukaisempien elintarvikeketjun kehittämiseksi. Tarvitaan lyhyen aikavälin toimenpiteitä, jotta voidaan helpottaa kausiluonteista työvoimapulaa ja ehkäistä toimitusketjun häiriöitä. Pidemmällä aikavälillä Pellolta pöytään -strategian ja yhteisen maatalouspolitiikan on lisättävä elintarvikejärjestelmämme häiriönsietokykyä ja kestävyyttä niin, että monipuolistetaan viljelymalleja, edistetään elintarvikkeiden paikallista jakelua ja lyhyempiä toimitusketjuja sekä parannetaan pienviljelijöiden, vähävaikutteisen kalastuksen harjoittajien ja vesiviljelyalan tuottajien markkinoille pääsyä.

5.4.13 On investoitava uudelleen koulutusohjelmiin aloilla, jotka eivät todennäköisesti pysty vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksiin (esimerkiksi siksi, että ne ovat vahvasti riippuvaisia fossiilisista polttoaineista). Tämä tarkoittaa sitä, että niiden on etsittävä vaihtoehtoja vähentääkseen fossiilisia polttoaineita ja tullakseen vihreämmiksi. Komitea kannattaa kohdennettua investointipolitiikkaa, jossa menetetty työpaikat ohjataan kitkattomasti aloille, joilla on pulaa työvoimasta, esimerkiksi sosiaalialalle ja vihreille aloille.

5.4.14 Jäsenvaltioiden on investoitava enemmän julkisiin palveluihin, sillä kuten kriisi on osoittanut, julkiset palvelut ovat ratkaisevassa asemassa pelastettaessa ihmishenkiä ja torjuttaessa pandemiaa. Euroopan johtajien olisikin harkittava EU:n finanssipoliittisten sääntöjen soveltamiseen niin sanottua kultaista sääntöä, jonka mukaan julkiset investoinnit voitaisiin jättää alijäämälaskelmien ulkopuolelle ja nykyisen velkatason kestävyys otettaisiin huomioon. EU:n olisi arvioitava tarkkaan strategisten julkisten palvelujen vapauttamista kilpailusääntöjen pohjalta. Myös julkisten palvelujen saatavuutta olisi parannettava.

5.5 Sosiaaliset toimenpiteet

5.5.1 Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano unionin tasolla ja kaikissa jäsenvaltioissa on tärkeä vaihe sosiaalisen lähentymisen prosessin käynnistämiseksi ennakoivasti. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari on väline, jolla luodaan uusi ja ajantasaistettu sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu.

5.5.2 On asetettava työpaikat EU:n strategian ytimeen ja lisättävä osaamisen merkitystä ja sen jatkuvaa hyödyntämistä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä elinikäisen oppimisen järjestelmän kautta. Tämä mahdollistaa sen, että eurooppalainen työvoima kykenee mukautumaan digitaalista ja vihreää siirtymää seuraavaan muutokseen tuotantojärjestelmässä.

5.5.3 Työn määrittäminen uudelleen on ratkaisevan tärkeää covid-19-kriisin elpymisvaiheessa. Sekä yksityisellä että julkisella terveydenhuolto- ja hoiva-alalla pyrkimys tuottavuuden kasvuun on heikentänyt palvelun laatua ja työkokemusta, millä on ollut dramaattisia seurauksia terveyskriisin aikana useimmissa EU-maissa. Siirtyminen kohti palvelupohjaisia toimintoja johtaisi työvoimavaltaisempaan talouteen, joka tasapainottaisi työpaikkojen epävarmaa luonnetta näillä aloilla, tukisi korkeampaa työllisyyden tasoa sekä palauttaisi työpaikkoja reaalityöelämään. Olennaisen tärkeitä ovatkin toimintapolitiikat, joilla tuetaan laadukasta työtä korkealaatuisia palveluja tuottavilla työvoimavaltaisilla aloilla.

5.5.4 ETSK suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ajantasaistettuun vuoden 2020 työohjelmaan⁽¹⁰⁾, joka on kompromissi sosiaalisen ulottuvuuden säilyttämiseksi elvytysstrategiassa. On useita lainsäädäntöaloitteita ja muita aloitteita, joita ei voida viivästyttää tai lykätä, koska kyse on sosiaalisen toimintaohjelman pilareihin liittyvistä aloitteista. Kyse on muun muassa annettujen direktiivien saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä jo sovitun aikataulun mukaisesti (työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskeva direktiivi, työntekijöiden lähettämistä koskeva direktiivi, avoimia ja ennakoitavia työehtoja koskeva direktiivi). Komissio on myös vahvistanut kaikki aloitteet, joilla edistettäisiin oikeudenmukaista ja sosiaalisesti kestävästä elpymisestä, mukaan lukien aloitteet, jotka koskevat palkkauksen avoimuutta, vähimmäispalkkoja, oikeudenmukaista verotusta, nuorisotyöllisyyttä, eurooppalaista työttömyysvakuutusjärjestelmää, osaamisohjelmaa ja digitaalista koulutusta, alustatyötä sekä EU:n talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmän sääntöjä. Työohjelmasta puuttuu työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön ajantasaistaminen työpaikoilla toteutettavien tehokkain ennaltaehkäisevien toimenpitein.

5.5.5 Vahva sosiaalinen elpyminen tarkoittaa myös parempia mahdollisuuksia kuulua ammattijärjestöihin ja parempaa suojelua. On tuettava työehtosopimusneuvotteluita ja työpaikkademokratiaa. EU:n ja jäsenvaltioiden on tuettava työmarkkinaosapuolia, jotta työehtosopimusneuvottelujen kattavuutta voidaan lisätä merkittävästi.

5.5.6 Olisi kiinnitettävä huomiota sukupuolinäkökulmaan. Nykyisen covid-19-epidemian aiheuttamalla talouden laskusuhdanteella on merkittäviä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon sekä laskusuhdanteen että sen jälkeisen elpymisen aikana. Verrattuna "tavanomaisiin" taantumiin, jotka vaikuttavat voimakkaammin miesten kuin naisten työllisyyteen, käyttöön otettuihin turvavälitoimenpiteisiin liittyvällä työllisyyden laskulla on huomattava vaikutus aloihin, joilla naisten osuus on suuri. Lisäksi koulujen ja päiväkotien sulkeminen on lisännyt huomattavasti lastenhoidon tarvetta, millä on erityisen merkittävä vaikutus työssäkäyviin äiteihin. Kriisin vaikutukset työssäkäyviin äiteihin todennäköisesti jatkuvat, kun otetaan huomioon heidän kokemuksensa arvostus työmarkkinoilla.

5.6 Terveydenhuoltojärjestelmät

5.6.1 Mikä tärkeintä, yksi koronaviruskriisin keskeisistä opetuksista on se, että lähes kaikkien Euroopan maiden terveydenhuoltojärjestelmiä on vahvistettava ennen kaikkea kiinnittämällä huomiota ennaltaehkäisyyn. Koronaviruksen vaikutus aiheuttaa valtavan rasitteen terveydenhuoltojärjestelmille kaikkialla Euroopassa. Tiettyihin maihin kohdistuu enemmän vaikutuksia kuin toisiin, sillä maat ovat eri tavoin varustautuneita henkilöstön (lääkärit ja sairaanhoitajat), korkeasti koulutettujen ammattilaisten, lääkinnällisten laitteiden ja sairaalapakasiteetin osalta. Vaikka terveydenhuolto kuuluu jäsenvaltioiden vastuulle, rajat eivät ole esteenä viruksen leviämiselle. Sillä on vaikutuksia koko Eurooppaan niin rajojemme sisä- kuin ulkopuolella sekä terveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia seurauksia, jotka edellyttävät yhteisiä toimia unionin tasolla.

5.6.2 Koronaviruskriisi on paljastanut EU:n riippuvuuden lääkinnällisten tuotteiden tuonnista EU:n ulkopuolisista maista. Investointeja terveydensuojeluun, hoitoon ja pitkäaikaishoitopalveluihin, ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon sekä työterveys- ja työturvallisuustoimiin – elinkaariajattelun mukaisesti – tarvitaan, ja EU:n toimielinten on tuettava niitä.

5.6.3 Koronaviruskriisi on tehnyt selväksi sen, että monikansallisilla lääkealan yrityksillä on hyvin paljon valtaa. Lääketeollisuuden riippumattomuuden lisäämiseksi on myös perustettava laaja eurooppalainen tutkimusrahoitus uusien lääkkeiden ja rokotteiden kehittämistä varten. EU:n toimiellimillä tulisi olla tarvittavat valtuudet koordinoita keskeisten lääkinnällisten laitteiden ja suojarusteiden toimituksia, jakelua ja hintoja sisämarkkinoilla.

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-commission-work-programme-key-documents_fi

5.7 Kansainväliset suhteet

5.7.1 Euroopan unioni perustuu yhteisiin eurooppalaisiin arvoihin, joista ei voida tinkiä missään olosuhteissa⁽¹⁾. Näitä perusarvoja – ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo ja oikeusvaltio – ei saa unohtaa, kun EU ja sen jäsenvaltiot ovat hätätilanteessa ja joutuvat vastaamaan sen mukanaan tuomiin taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin. Meneillään olevaan kriisiin on reagoitava aikaimella ja tässä yhteydessä on oikeutettua ryhtyä tiettyihin poikkeuksellisiin ja kestoaltaan rajattuihin toimiin, mutta toimenpiteet eivät saa olla oikeusvaltioperiaatteen vastaisia eivätkä vaarantaa demokratiaa, vallanjaon periaatetta tai EU:n kansalaisten perusoikeuksia. ETSK painottaa, että kaikissa asiaan liittyvissä politiikkatoimissa on noudatettava kaikilta osin unionin yhteisiä arvoja, jotka on vahvistettu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa.

5.7.2 Koronaviruskriisi on osoittanut, ettei kansainvälinen vapaakauppa tarjoa takeita toimitusvarmuudesta edes silloin, kun elintarvike-, terveystuote- ja teollisuuden varastoja on olemassa. Tähän on lisättävä avoimuuden ja jäljitettävyyden puute.

5.7.3 Eräitä eurooppalaisia yrityksiä, jotka ovat luoneet teollista kapasiteettia kolmansien maiden maaperälle, olisi kannustettava siirtämään tätä kapasiteettiaan EU:hun. Teollisuuden, maatalouden ja palvelualojen toimintoja siirtämällä tulisi olla mahdollista varmistaa suurempi riippumattomuus kansainvälisistä markkinoista, palauttaa tuotantomenetelmien hallinta ja käynnistää toimintojen ekologinen ja sosiaalinen siirtymä. Tässä yhteydessä asianomaiset yritykset voisivat saada taloudellista tukea jäsenvaltioiden hallituksilta niin, ettei valtiontukisääntöjä sovelleta.

5.7.4 Kriisi on myös tuonut esiin, että EU:n riippuvuuteen Kiinasta suuressa osassa tuotantoa, erityisesti lääketieteen alalla (esimerkiksi suojavarusteet), liittyy merkittäviä riskejä. Jotta terveydenhuoltojärjestelmiä voidaan vahvistaa likipitäen kaikissa unionin maissa, on erittäin tärkeää vähentää tätä riippuvuutta keskeisten tuotteiden osalta. Tämä voidaan toteuttaa laajentamalla tuotantoa EU:ssa (EU:n tuotanto- ja toimitusketju) ja kehittämällä tuotantokapasiteettia yhteistyössä muiden maiden kanssa, esimerkiksi Afrikassa (EU:n ja Afrikan yhteinen tuotanto- ja toimitusketju). Tämän toimintatavan lisäarvona on, että myös vähiten kehittyneet maat kykenisivät kehittämään uutta taloudellista toimintaa ja vahvistamaan terveydenhuoltoaan.

5.7.5 Pandemian jälkeisessä maailmassa olisi luotava uusi kansainvälisten suhteiden, globaalien talouden ja solidaarisuuden järjestelmä, jossa sitoudutaan maailman vaurauden jakamiseen ja ihmishenkien pelastamiseen sekä terveyden ja tieteellisten, intellektuaalisten ja teollisten saavutusten suojelemiseen. EU:lla tulisi olla johtava asema tässä uudessa kansainvälisten suhteiden järjestelmässä, joka perustuu solidaarisuuteen ja kehitysyhteistyöhön. EU:n olisi myös säilytettävä kehitysyhteistyösitoutumustensa tasot ja mahdollisesti nostettava niitä.

5.7.6 Tasapuolisten toimintaedellytysten takaaminen maailmantaloudessa voi tehdä lopun yhtäältä työntekijöiden hyväksikäytöstä ja toisaalta eräiden yritysten nauttimista kohtuuttomista eduista. Sisällyttämällä ILO:n ja kestävän kehityksen normit WTO:n ja muiden vastaavien YK:n järjestöjen sääntöihin voitaisiin merkittävästi edistää uuden, oikeudenmukaisen talousjärjestyksen sekä oikeudenmukaisen ja älykkään globalisaation luomista. Sääntöjä olisi mukautettava vastaavasti ja sovellettava tulevaisuudessa entistä johdonmukaisemmin kaikkien resurssien ja käytettävissä olevan henkilöstön kanavoimiseksi niin, että apua voidaan tarjota sinne, missä sitä kipeimmin tarvitaan.

5.7.7 Mahdollinen perusoikeuksien kaventaminen on perusteltava objektiivisesti, ja tällöin on samalla säädettävä raukeamislausekkeista. On olennaisen tärkeää varmistaa, että kaikkien demokratian perusperiaatteiden osalta palataan normaaliin mahdollisimman pian kaikkialla maailmassa. Kokoonnutumisoikeuden, lehdistönvapauden ja yksityisyyden suojan kaltaisten ihmisoikeuksien rajoittamisesta ei saa koskaan tulla ”uutta normaalia”.

5.7.8 On elvytettävä EU:n strateginen geopoliittinen rooli maailmanlaajuisten rauhanprosessien edistämiseksi talouskehitysmahdollisuuksien elvyttämiseksi EU:n naapurustossa (Länsi-Balkan, Euro-Välimeri-alue ja itäisen kumppanuuden maat) ja muilla konfliktialueilla.

5.7.8.1 Tässä yhteydessä Euro-Välimeri-alue ja Länsi-Balkan on palautettava kehitysmahdollisuuksien alueeksi, jollainen se oli aiemmin, kun se oli ihmisten vuorovaikutuksen sekä tavaroiden ja ajatusten vaihdon keskiössä. Euro-Välimeri-alueen ja Länsi-Balkanin onkin oltava yhdentämistä ja yhteenliittämistä koskevan eurooppalaisen strategisen politiikan keskiössä liikennealalla sekä kauppa- ja kulttuurivaihdon alalla, ja niitä varten on laadittava erityinen kohdennettu makroaluestrategia. Tämän tilanteen edistämiseksi Välimeren alueen makroaluestrategioille ja EU:n kaupunkistrategialle on annettava uutta pontta.

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”EU:n tulevaisuus: kansalaisten saamat hyödyt ja eurooppalaisten arvojen kunnioitus” (asiakokonaisuus SC/052).

5.8 Muuttoliike ja covid-19-kriisin jälkeinen aika

5.8.1 Covid-19-pandemian ilmaantumisen ja sitä seuranneen kansallisia terveydenhuoltojärjestelmiä kohdanneen valtavan tragedian sekä kaikissa maissa tapahtuneen talouden romahtamisen myötä muuttoliikekysymys on näyttänyt hävinneen toimintasuunnitelmasta ja väistyneen taka-alalle samalla kun suuri yleisö on suhtautunut asiaan tietyllä välinpitämättömyydellä. Turvapaikanhakijoita ei voida hylätä nykyisen kriisin vuoksi. Suojelua koskevat perusoikeudet ovat eurooppalaisten arvojen ydintä, eikä niitä voida sivuuttaa olankohautuksella niiden aiheuttaessa epämurkavuutta. Seuraavat toimenpiteet on tarpeen ottaa uudelleen käyttöön:

- Käynnistetään uudelleen oleskelulupien saamista ja turvapaikkaoikeuden tunnustamista koskevat menettelyt likipitien kaikissa Euroopan maissa.
- Ratkaistaan muuttajien vastaanottokeskusten tilanahtaudesta johtuva terveystilanne.
- Puututaan työsuhteiden epävarmuuteen (joka on jo johtanut rahalähetysten – jotka ovat usein ainoa toimeentulon lähde lähtömaahan jääneille muuttajien perheille – vähenemiseen tai jopa täydelliseen lakkaamiseen).
- Laillistetaan niiden muuttajien asema, jotka työskentelevät hoiva-alalla tai maatalousalalla.
- Kehitetään Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä, joka on kaikille EU-maille pakollinen, turvallinen ja tehokas, jotta yhteinen vastuunjako voidaan toteuttaa nopeasti.
- Suunnitellaan ja kehitetään realistisia, laillisia, turvallisia ja toteuttamiskelpoisia väyliä EU:hun suuntautuvalla työperäiselle muuttoliikkeelle.
- Käynnistetään pysyvä ja tehokas vuoropuhelu muuttajien lähtömaiden kanssa rakenteiden ja viestintäpuitteiden kehittämiseksi.
- Lisätään Frontex-virastolle annettavaa taloudellista ja teknistä tukea.
- Varmistetaan, että lyhyellä aikavälillä sitoudutaan myös arvioimaan kaikkien varojen uudelleenkohdentamista EU:n monivuotisen budjettikehyksen 2021–2027 puitteissa.

6. Uudelleenrakennussuunnitelma

6.1 Kaikkiin edellä esitettyihin toimenpiteisiin liittyy tarve laatia uusi talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmä, joka kattaa strategiset teollisuus-, kilpailukyky-, sosiaali-, ympäristö- ja kauppapolitiikat.

6.2 On edistettävä Euroopan unionin talouden ohjaus- ja hallintajärjestelmän uudistamista tarkistamalla vakaus- ja kasvusopimusta, jotta varmistetaan samanaikaisesti vakaus ja kasvu.

6.3 Next Generation EU -elpymisvälineen pohjalta on varmistettava EU:n omien varojen asteittainen lisääminen ottamalla käyttöön merkityksellisiä ja tarkoituksenmukaisia tulonlähteitä, jotka voidaan valita esimerkiksi seuraavista: EU:n päästökauppajärjestelmä, yhteinen yhdistetty yhteisöveropohja (CCCTB), digitaalivero, finanssitransaktiovero, hiilidioksidivero tai rahavero (seigniorage).

6.4 EU:n on kiireellisesti otettava käyttöön koordinoitimekanismi, jolla kyetään neutraloimaan aggressiivinen verosuunnittelu ja torjumaan veronkierto 27 jäsenvaltiossa. Tämä ilmiö aiheutti EU:n jäsenvaltioille keskimäärin 46 miljardin euron vuotuiset verotulojen menetykset vuosina 2001–2016 (0,46 prosenttia BKT:stä) ⁽¹²⁾. Samanaikaisesti EU:n on käynnistettävä tehokas strategia rahanpesun tukahduttamiseksi, sillä se uhkaa myrkyttää EU:n tuotantojärjestelmän ja aiheuttaa vääristymiä sisämarkkinoilla vääristämällä tasapuolisia toimintaedellytyksiä.

⁽¹²⁾ "Estimating International Tax Evasion by Individuals", Euroopan komissio, 2019. Valmisteluasiakirja nro 76, 2019.

6.5 On tärkeää, että säilytetään oikeuksien, normien ja kuluttajapolitiikan eurooppalainen malli. Juuri se tekee EU:sta ainutlaatuisen. Esimerkiksi digitalisaation alalla tekoälyä koskevat EU:n eettiset säännöt erottavat EU:n näkemyksen ihminen määrää -periaatteesta muiden alueiden näkemyksestä. Tämä perusoikeuksiin ja -vapauksiin perustuva lähestymistapa on osa EU:n mallia, ja se olisi säilytettävä huolimatta juuri nyt syntyvästä olevasta entistä kireämmästä kilpailuympäristöstä.

6.6 On hyödynnettävä täysimääräisesti syntyvässä olevia uusia, entistä kestävämpiä liiketoimintamalleja (kiertotalous, jakamistalous, yhteisötalous jne.). Nämä mallit ovat myös ominaisia EU:n yhteiskuntamallille ja tuottavat kahdenlaista lisäarvoa – taloudellista ja sosiaalista arvoa. Ne ovat lisäksi välineitä, joiden avulla toteutetaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja kestävä kehityksen tavoitteet. Nämä liiketoimintamallit tarjoavat mahdollisuuden auttaa taloutta elpymään ja vastata samanaikaisesti yhteiskunnallisiin haasteisiin. Tässä yhteydessä kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma on ratkaisevan tärkeä yhtä lailla kuin luvattu yhteisötaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelmakin (odotettavissa keväällä 2021). Olisi myös jaettava eurooppalaisen klusteriyhteisön kaltaisia innostavia esimerkkejä.

6.7 Digitalisaatio on elpymisen kannalta sekä mahdollisuus että riski. Nimenomaan innovoinnin ala voi tehdä EU:sta edelläkävijän samaan tapaan kuin lohkoketjuteknologian alalla, missä EU:lla on johtava asema. Lohkoketjuun teknologiana (ei bitcoin) liittyy demokraattisia arvoja, ja se mahdollistaa näin avoimuuden ja hallintorakenteiden parantamisen. On kuitenkin hallittava digitalisaatioon liittyviä riskejä, joita ovat esimerkiksi työttömyyden kasvu, digitalisaatioon liittyvä marginaalistuminen ja sosiaalinen syrjäytyminen. Niin ikään on löydettävä keinoja hyödyntää mahdollisuuksia ja tasapainottaa riskejä samanaikaisesti tilanteessa, jossa EU pyrkii säilyttämään maailmanlaajuisen kilpailukykyänsä.

6.8 Sosiaalista innovointia on mahdollista edistää elpymisen mallina yhteiskehittämisen, yhteissuunnittelun ja yhteistuotannon avulla. Monimutkaisessa sosiaalisessa toimintaympäristössä valtavine yhteiskunnallisine haasteineen ainoana keinona on mobilisoida kaikki yhteiskunnan resurssit ja työskennellä monialaisella ja monitieteisellä tavalla ratkaisujen kartoittamiseksi. Järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta on sosiaalisen innovoinnin liikkeellepaneva voima, joka on osaltaan auttanut suunnittelemaan hyvinvointijärjestelmiä, joiden ansiosta on voitu ottaa käyttöön uusia toimintapolitiikkoja, uusia rakenteita, uusia tuotteita, uusia palveluja ja uusia työskentelymenetelmiä. Kansalaisyhteiskunnan osallistumista tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan, mutta todellista sosiaalista innovointia tapahtuu vain, jos järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta otetaan toimintaan mukaan.

6.9 Uuden yhteiskuntamallin syntyminen? Elpymistä tapahtuu vain tuottavuuden, finanssipoliittisten elvytystoimien ja vaurauden jakautumisen myötä. On ehkä jälleen kerran aika herättää eloon ”sosiaalisten investointien paketin” käsite ja työskennellä ennakoivasti ja ennaltaehkäisevästi tulevien yhteiskunnallisten kustannusten vähentämiseksi. EU:n olisi näin ollen lisättävä investointeja sosiaaliseen infrastruktuuriin: i) koulutus ja elinikäinen oppiminen, ii) terveydenhuolto, pitkäaikaishoito ja sosiaalihuolto, iii) kohtuuhintaiset asunnot⁽¹³⁾. Tämä kaikki kulkee käsi kädessä sen kanssa, että pannaan täytäntöön Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari kaikilla tasoilla, kestävä kehityksen tavoitteisiin perustuva eurooppalaisen ohjausjakson seurantarjestelmä, Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja oikeudenmukainen digitaalinen siirtymä EU:n arvojen pohjalta. Yhdessä ne voisivat muodostaa EU:n uuden yhteiskunnallisen mallin perustan.

Bryssel 11. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽¹³⁾ Sosiaaliseen infrastruktuuriin EU:ssa tehtäviä investointeja käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän kertomus ”Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe”. European Economy Discussion Paper 074, tammikuu 2018.

Seuraavassa on jäsenmely selvitys EU:n toimenpiteistä, jotka on otettu käyttöön kolmen viime kuukauden aikana covid-19-pandemian taltuttamiseksi.

Toimenpiteen tyyppi			
Rahapoliittiset ja vakauttavat toimet	Finanssipoliittiset toimet	Takaus- ja luottopohjaiset toimet	Sääntely- ja menettelylliset toimet
Euroopan vakausmekanismi (EVM): pandemiakriisin tukitoimi; 240 miljardia euroa; euroalueen maiden makrotalouden vakauden tukemiseen annettava laina niiden makrotalouden epätasapainon korjaamiseksi; vastaa 2:ta prosenttia euroalueen BKT:stä	Investointialoite; investointialoite PLUS: aluksi 37 miljardia euroa; koheesio politiikan varojen uudelleen kohdentaminen keskittyen viruksen leviämisen seurauksiin vastaamiseen; lisäksi 28 miljardia euroa toistaiseksi kohdentamatonta rahoitusta ERI-rahastoista	SURE (häätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline): 100 miljardia euroa; edulliset lainajärjestelyt työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien tukemiseksi; tukipaketin ensimmäinen osa	Valtiontukisäännöt: mahdollisuus mukauttaa kaikkiin yrityksiin ja yhtiöihin liittyviä toimenpiteitä (palkkatuet, yritysvero ja alv-maksujen sekä sosiaaliturvamaksujen lykkääminen); suora taloudellinen tuki asiakkaille (peruutetuista palveluista ja tapahtumista aiheutuneiden kustannusten korvaaminen); mahdollisuus suoriin finanssipoliittisiin toimenpiteisiin sellaisten yritysten osalta, jotka ovat vaarassa mennä konkurssiin pandemian takia; korvaus vahingoista, jotka pandemia on todistettavasti aiheuttanut (tässä tapauksessa tarvitaan Euroopan komission ilmoitus); mahdollisuus muuhun korvaukseen julkisista lähteistä maille, joita kriisi on erityisesti koetellut; mahdollisuus suoraan tukeen, joka voi olla enintään 800 000 euroa yritystä kohden
EKP: pandemiaan liittyvä poikkeustilanteessa toteutettava osto-ohjelma: 750 miljardia euroa; elvyttävä rahapoliittinen ohjelma arvopapereiden ostamiseksi rahoitusjärjestelmän likviditeetin tukemiseksi	Euroopan unionin solidaarisuusrahasto: 800 miljoonaa euroa	Euroopan laajuinen takuurahasto: 200 miljardia euroa; EIP:n edulliset lainajärjestelyt etupäässä pk-yrityksille; tukipaketin toinen osa	Julkista taloutta koskevien kriteerien joustavuus: julkisen talouden budjettikuria koskevien kriteerien perusteiden joustavoittaminen vakaus- ja kasvusopimuksen sekä eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa
	Euroopan globalisaattorahasto: 179 miljoonaa euroa	Rahoitusväline kriisin pahimmin koetteliemien pk-yritysten tukemiseksi: 8 miljardia euroa ESIR-rahastosta EIR:lle myönnetyn EU:n talousarviotakauksen perusteella	Kolmansista maista tuotavien lääkinnällisten laitteiden ja varusteiden tullien ja alv:n väliaikainen peruuttaminen

Toimenpiteen tyyppi			
Rahapoliittiset ja vakauttavat toimet	Finanssipoliittiset toimet	Takaus- ja luottopohjaiset toimet	Säätely- ja menettelylliset toimet
	Joustavuuden lisääminen, joka mahdollistaa kaiken vielä käyttämättömän ERI-rahastojen tuen käyttöönoton; tämä mahdollistaa määrärahasiirtojen tekemisen EAKR:n, ESR:n ja koheesiorahaston välillä; 100 prosenttia hankustannuksista katetaan EU:n varoin; joustavuus temaattista keskittämistä koskevien perusteiden osalta		Kriittisten eurooppalaisten resurssien ja teknologioiden seulonta ja suojaaminen

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

ETSK:N 552. TÄYSISTUNTO (+ INTERACTIO-ETÄNEUVOTTELU), 10.6.2020–11.6.2020

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Sisämarkkinat kaikille”

(valmistelevala lausunto)

(2020/C 311/02)

Yleisesittelijä: **Antonio LONGO**

Lausuntopyyntö	EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Kroatian kirje 10.9.2019
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	Yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus
Työvaliokunnan päätös	24.9.2019
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	224/1/2
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset ⁽¹⁾

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle (ETSK) Euroopan sisämarkkinat ovat kaikissa ulottuvuuksissaan (talous, yhteiskunta ja ympäristö) sosiaalisen markkinatalouden kulmakivi. Ne ovat sopusointuisen ja tasapainoisen Euroopan yhdentymisen tukipilari, jonka avulla uudistetaan kansalaisten luottamus EU:hun, luodaan uusia työpaikkoja, saadaan aikaan kilpailukykyisempi talous ja vahvistetaan Euroopan asemaa maailmassa.

1.2 ETSK katsoo, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet saavuttamalla voitaisiin edistää ratkaisevasti tulevaisuuden sisämarkkinoiden kehittämistä.

1.3 ETSK on vakuuttunut siitä, että tulevaisuuden sisämarkkinat voivat pohjata ainoastaan lujaan taloudelliseen perustaan ja vahvaan sosiaaliseen ulottuvuuteen, ja korostaa tarvetta ylöspäin tapahtuvaan lähentymiseen ja tehokkaampaan sosiaalipolitiikkaan niin EU:n kuin jäsenvaltioiden tasolla.

1.4 ETSK katsoo, että sisämarkkinoita koskevassa uudessa yhdenmetyssä ja tulevaisuuteen tähtäävässä etenemistavassa on kaikkien asiaankuuluvien politiikkojen osalta ja poistettaessa jäljellä olevia perusteettomia esteitä – uusia luomatta – välttämättä keskityttävä kansalaisiin, kuluttajiin, työntekijöihin ja yrityksiin, jotka ovat keskeisiä toimijoita koko prosessin kehittämisessä, varmistamisessa ja seurannassa.

⁽¹⁾ Komissio julkaisi 10. maaliskuuta 2020 tiedonannot ”Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan parantamista koskeva pitkän aikavälin toimintasuunnitelma” ja ”Sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta”.

1.5 ETSK:n mielestä on ryhdyttävä mittaviin toimiin uuden digitaalisen lukutaidon tason nostamiseksi ja ymmärryksen lisäämiseksi tiedonhallinnan riskeistä ja mahdollisuuksista, jotta kansalaiset voivat osallistua tulevaisuuteen suuntautuviin päätöksentekoprosesseihin ja ymmärtää asiaan liittyvät mahdollisuudet ja rajoitukset.

1.6 Olisi vältettävä ylisääntelyä ja puututtava EU:n direktiivien epätäydelliseen siirtämiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja puutteelliseen täytäntöönpanoon yritysten kannalta keskeisillä sääntelyn aloilla, sillä muutoin estetään erityisesti pien- ja mikroyrityksiä hyödyntämästä sisämarkkinoiden etuja kaikilta osin, myös eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan aloitteen (Small Business Act) näkökulmasta.

1.7 ETSK toteaa, että sisämarkkinoiden hallintoinfrastruktuuria on vahvistettava ottamalla ennakoivasti mukaan kansalaisia, kuluttajia ja yrityksiä edustavat järjestäytyneet elimet – kiinnittäen erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa tai syrjinnän vaarassa oleviin kansalaisiin, yhteisötalouteen sekä mikro- ja pienyrityksiin –, jotta pystytään kehittämään yksinkertaistettuja ja käyttäjäystävällisiä toimintatapoja sekä varmistamaan oikea-aikainen, avoin ja tehokas täytäntöönpano ja soveltaminen.

1.8 ETSK:n mielestä sisämarkkinoiden kansainvälistä ulottuvuutta on vahvistettava Euroopan vihreän kehityksen ohjelman yhteydessä. Markkinavalvontaa on tehostettava, jotta voidaan estää kolmansista maista peräisin olevien laittomien tai väärennettyjen tai ympäristö-, sosiaali- ja turvallisuusnormien vastaisten tuotteiden pääsy EU:n markkinoille sähköisen kaupankäynnin lisääntyessä. Näin eliminoidaisiin epäreilua kilpailua.

1.9 ETSK kehottaa painokkaasti vahvistamaan eurooppalaista teknistä standardointijärjestelmää, joka on olennaisen tärkeä sisämarkkinoiden ja erityisesti teknisten ja sosiaali-, ympäristö- ja turvallisuusnormien kannalta, jotta kansalaisilla, kuluttajilla ja yrityksillä, erityisesti pien- ja mikroyrityksillä, olisi selkeä käsitys säännöistä ja menettelyistä ja jotta varmistetaan näiden tahojen tasapuolinen ja tehokas osallistuminen standardointiprosessiin.

1.10 ETSK kehottaa ottamaan kuluttajien edut huomioon REFIT-prosessissa, digitaaliympäristössä sekä tavaroiden ja palvelujen turvallisuudessa ja tehostamaan toimenpiteitä energiaköyhyyden ja kulutusköyhyyden vähentämiseksi sekä takaamaan, että kaikki eurooppalaiset voivat hankkia elintarvikkeita ja lääkkeitä sekä saada peruspalveluja. Kestävän kehityksen tavoitteiden edellyttämiä uusia toimintamalleja on tuettava kannustimin unioni-, valtio- ja paikallistasolla.

1.11 ETSK korostaa, että on tärkeää käynnistää ruohonjuuritasolla vaikuttava eurooppalainen interaktiivinen julkaisu- ja tiedotuskampanja, jonka tukena on korkean profiilin tiedonlevitystahojen verkosto.

1.12 ETSK katsoo, että on luotava tasapuoliset toimintaedellytykset, jotta työntekijät voivat harjoittaa reaalista liikkumis-, asettautumis- ja työskentelyvapautta kaikkialla sisämarkkinoilla, erityisesti raja-alueilla. Direktiiviä ammattipätevyuden tunnustamisesta⁽²⁾ on sovellettava paremmin, ja EU:n tasolla on ryhdyttävä laajamittaisiin yhteistoiimiin hyödyntäen taloudellisia ja rakenteellisia välineitä henkilöresurssien jatkuvaan yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen uuden osaamisen ja uusien pätevyysien hankkimiseksi.

2. Lausunnon taustaa

2.1 **Sisämarkkinat ovat kaikissa ulottuvuuksissaan – taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöön liittyvä ulottuvuus – Euroopan yhdentymisen ytimessä** ja yksi maanosamme sosiaalisen markkinatalouden ja tuoreen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman⁽³⁾ mukaisen uuden kestävän kasvun strategian kulmakivistä.

2.2 Sen vuoksi tarvitaan **jatkuvia toimia sen varmistamiseksi, että sisämarkkinoita vahvistetaan edelleen**. Sisämarkkinat voivat uudistaa kansalaisten luottamuksen Eurooppa-hankkeeseen, luoda työpaikkoja, parantaa talouden kilpailukykyä sekä varmistaa EU:n vaikutusvallan maailmassa vain, jos ne saatetaan täysin valmiiksi.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY (EUVL L 255, 30.9.2005, s. 22).

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

2.3 Sisämarkkinoiden valmiiksi saattaminen edellyttää yhdenmukaista tarkastelutapaa, jolla voidaan hallinnoida prosessia, joka yhdistää kaikki asiaankuuluvat toimintapolitiikat ja ulottuvuudet johdonmukaisen pitkän aikavälin vision puitteissa, jotta pystytään vastaamaan nykyisiin ja uusiin maailmanlaajuisiin teknologisiin sekä turvallisuuteen ja kestäväan kehitykseen liittyviin haasteisiin⁽⁴⁾. Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelmalla⁽⁵⁾ tulee olemaan tässä ratkaiseva merkitys.

2.4 **Yritysten – erityisesti pien- ja mikroyritysten – ja kansalaisten on oltava tämän prosessin ytimessä** ja osallistuttava aktiivisesti **tulevaisuuden vaatimukset täyttävien sisämarkkinoiden** rakentamiseen. Tässä yhteydessä on noudatettava entistä käyttäjäkeskeisempää toimintatapaa, joka perustuu suurelta osin tilanteen ja tarpeiden perusteelliseen analysointiin. Tiettyjen välttämättömien tuotteiden ja lääkkeiden toimituksissa turvaudutaan nykyisin kolmansiin maihin, mistä on päästävä eroon.

3. Sisämarkkinoiden valmiiksi saattamisen esteet

3.1 Sisämarkkinoiden toteuttamisprosessin tiellä edelleen olevat ratkaisemattomat ongelmat asettavat seuraavanlaisia vaatimuksia ja esteitä:

3.2 Vaatimukset

Seuraavien **ennakkoedellytysten** on täyttyvä, jotta varmistetaan, että sisämarkkinat ovat kaikkien ulottuvilla ja hyödynnettävissä yhtäläisin ehdoin:

- a) Saatetaan sisämarkkinalainsäädäntö kaikilta osin ja oikea-aikaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä ja poistetaan täytäntöönpanon ongelmakohdat. Sovelletaan EU:n sääntöjä yhtenäisesti ja johdonmukaisesti ja varmistetaan, että nämä säännöt ovat helposti ja avoimella ja käyttäjäystävällisellä tavalla kaikkien ulottuvilla, ja vältetään ylisääntelyä.
- b) Saatetaan kaasun, sähkön, digitaalialan infrastruktuurin ja liikenteen sisämarkkinat toden teolla valmiiksi.
- c) Varmistetaan kaikille täysin esteetön pääsy sisämarkkinoille ja huolehditaan siitä, että kaikkien haavoittuvassa tai epäedullisessa asemassa olevien ihmisten, kuten vammaisten henkilöiden ja köyhyyden uhkaamien, ulottuvilla on palveluja ja hyödykkeitä.
- d) Yhdenmukaistetaan markkinavalvontamekanismit (esim. kemiallisten tuotteiden turvallisuuden, energiatehokkuuden ja tuotteiden ympäristötehokkuuden varmistamiseksi). Otetaan vastavuoroisen tunnustamisen mekanismit täysinmukaisesti käyttöön.
- e) Luodaan toimivat ja yhdenmukaistetut markkinat uusioraaka-aineille ja kiertotalouden tuotteille, mikä sujuvoittaa käytöstä poistettujen tuotteiden kulkua.
- f) Luodaan erityisesti ympäristö- ja sosiaaliormeja varten korkeatasoisten teknisten ja sääntelystandardien kehys, joka pannaan kaikilta osin täytäntöön. Julkisista hankinnoista vastaaville ja asianomaisille yrityksille on järjestettävä koulutusta sisämarkkinaohjelman uusien sääntöjen soveltamisesta, ja paikallisten hankintojen välttämättömyydestä ("nolla kilometriä") on tehtävä valistustyötä alueellisten talouksien vakauttamiseksi ja ympäristövaikutusten vähentämiseksi.
- g) Luodaan julkisten hankintojen yhteiset standardit, jotka sisältävät yhdenmukaiset hankintaperusteet kaikkialla EU:ssa tehtäviä ympäristöä säästäviä ja sosiaalisesti osallistavia hankintoja varten.
- h) Luodaan yhdenmukaista EU:n tason digitaalinen ekosysteemi uusine liiketoiminta-, jakelu- ja kulutusmalleineen ja uusine sähköisen hallinnon yhteyksineen (digitaalinen hallinto).
- i) Varmistetaan yhdenmukaistetut ja kehittyneet pääomamarkkinat ja helposti kaikkien saatavilla olevat rahoituspalvelut.
- j) Luodaan oikeudenmukainen datatalous, jonka avulla kyetään varmistamaan datan käytettävyyden, saatavuuden ja liikkuvuuden sisämarkkinoilla ja samalla turvaamaan kansalaisten, kuluttajien ja yritysten turvallisuus ja yksityisyys.
- k) Luodaan eurooppalainen tieteen pilvipalvelu, jossa hyödynnetään EU:n rahastoista tukea saavien julkisten ja yksityisten tutkimuskeskusten dataa.
- l) Luodaan täysin yhdenmukaistetut palvelumarkkinat, logistiikka- ja verkkopalvelut mukaan luettuina.

⁽⁴⁾ 9743/19 COMPET 437 MI 487.

⁽⁵⁾ EESC-2020-00463, asiakokonaisuus ECO/505 (esittelijä: Trias Pintó) (katso tämän virallisen lehden sivu 63).

- m) Otetaan käyttöön tehokkaita suoja-toimia sosiaalista ja verotuksellista polkumyyntiä vastaan.
- n) EU:n toimielinten on yhdessä niiden tahojen kanssa, joita asia koskee suoraan, huolellisesti tarkasteltava ja analysoitava asianomaisten säännösten vaikutusta yrityksiin, ennen kuin voimassa olevia säännöksiä muutetaan tai uusia säännöksiä ehdotetaan.
- o) Edistetään kaikenlaisista yritysjäyryttä EU:n toimintapolitiikan ja lainsäädännön avulla jäsenvaltioiden talouksien vahvistamiseksi, pien- ja mikroyritysten sekä yhteisö-talouden yritysten suo-jelu mukaan luettuna.

3.3 Esteet ⁽⁶⁾

3.3.1 Kansalaiset, kuluttajat ja yritykset ovat havainneet **merkittäviä esteitä** nykyisten sisämarkkinoiden toiminnalle seuraavien seikkojen osalta:

- a) **Mutkikkaat hallinnolliset menettelyt:** sisämarkkinalainsäädäntö on liian usein laadittu sellaiseksi, että se sisältää sääntöjä ja menettelyjä, joita loppukäyttäjän on vaikea ymmärtää ja noudattaa.
- b) **Toisistaan poikkeavat kansalliset tekniset määräykset:** kansallisten teknisten määräysten lukumäärä kasvaa, esimerkkinä ilmoitukset sääntelytoimista, joita on markkinoiden alalla vuosittain seitsemisen sataa.
- c) **Standardeja ja vaatimuksia koskevien tietojen saantiin liittyvät vaikeudet:** yhteinen digitaalinen palveluväylä (Single Digital Gateway) on askel oikeaan suuntaan, jotta yritykset, erityisesti mikroyritykset ja pk-yritykset, voivat saada oikeaa tietoa, mutta yhteyspisteitä on useampia. Yksi **erityinen palvelupiste kussakin jäsenvaltiossa** voisi keskittyä paremmin sääntöihin, menettelyihin ja tarvittaviin asiakirjoihin sekä viranomaistahoihin, joihin on kulloinkin otettava yhteyttä.
- d) **Koordinoinnin puute markkinavalvonnan eri tasojen välillä:** koska valvontavalta kuuluu jäsenvaltioille ja alueille, syntyy mahdollisesti erilaisia valvontatasoja ja myös vääristymiä sisämarkkinoilla olevien ja markkinoille tulevien tuotteiden välillä.
- e) **Ylisääntely ja se, että EU:n direktiivejä ei ole saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pantu täytäntöön yritysten kannalta keskeisillä sääntelyn aloilla,** mistä on seurauksena sääntelyn monimutkaisuutta ja hajanaisuutta sisämarkkinoilla, estää erityisesti pk- ja mikroyrityksiä hyödyntämästä sisämarkkinoiden etuja kokonaisuudessaan.
- f) **Puuttuu koulutus- ja yhteistyömekanismeja** sen varmistamiseksi, että asianomaiset viranomaiset, kansalaiset, kuluttajat ja yritykset tuntevat lainsäädännön, jota (mahdollisesti) sovelletaan.
- g) **Markkinoiden toimintapuutteet markkinoiden yhtenäisyyden varmistamisessa** sellaisilla avainaloilla kuin kaasu, sähkö, digitaalinen infrastruktuuri ja liikenne.

4. Sisämarkkinat: EU:n uuden strategisen ohjelman keskeinen osa

4.1 ETSK on vakuuttunut siitä, että sisämarkkinoiden rooli kaikkien osapuolten palveluksessa on Euroopan yhdentymisen ydinasia, jotta voidaan uudistaa kansalaisten luottamus EU:hun, luoda työpaikkoja, saavuttaa talouden kilpailukyky ja säilyttää Euroopan vaikutusvalta maailmassa.

4.2 ETSK katsoo, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttaminen, mukaan luettuina muun muassa uusi kiertotaloutta koskeva toimintasuunnitelma ⁽⁷⁾ ja saasteettomuusstrategia, voisi edistää merkittävästi tulevaisuuden sisämarkkinoiden kehittämistä.

⁽⁶⁾ Komissio julkaisi 10. maaliskuuta 2020 tärkeän tiedonannon "Sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta" (COM(2020) 93 final).

⁽⁷⁾ COM(2020) 98 final, julkaistu 11. maaliskuuta 2020.

4.3 ETSK on tyytyväinen siihen, että tämä prosessi on **yksi vuosien 2019–2024 strategisen ohjelman neljästä keskeisestä painopisteestä** ⁽⁸⁾ ja että se ”on sisällytetty talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon ensimmäistä kertaa” ⁽⁹⁾.

4.4 ETSK katsoo, että uudessa yhdennetyssä ja tulevaisuuteen suuntautuvassa lähestymistavassa, joka koskee sisämarkkinoita kaikissa asiaankuuluviissa politiikoissa, ei pidä **keskittyä** ainoastaan **kansalaisiin, kuluttajiin, työntekijöihin ja yrityksiin** tavoitteiden edunsaajina, vaan näiden tulisi olla keskeisiä toimijoita tämän prosessin kehittämisessä, varmistamisessa ja seurannassa. Prosessin tulee perustua näiden todellisiin tarpeisiin ja olla selväpiirteinen, helpottajuinen ja käyttäjäystävällinen.

4.5 ETSK on yhtä mieltä **hallinnon perusteellisen yksinkertaistamisen** tarpeesta ja korostaa suhteellisuusperiaatetta. Pk-yrityksille ja mikroyrityksille aiheutuu suuria kustannuksia vailla takeita siitä, että ne toimivat sääntöjen mukaisesti. Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan Small Business Act -aloitteen ja ”pienet ensin” -aloitteen täytäntöönpanon olisi oltava etusijalla, ja se olisi sisällytettävä lyhyen aikavälin poliittiseen ohjelmaan pk-yrityksiä ja mikroyrityksiä koskevan strategian keinoin. Lainsäädäntöprosessiin olisi sisällyttävä konkreettisesti analyysi tietyn liiketoimintaa koskevien säädösten laajan joukon yhteisvaikutuksesta.

4.6 Olisi käynnistettävä digitalisaatiota tukeva prosessi ja intensiiviset valmiuksien kehittämistoimet kaikille sidosryhmille sekä avuttava palvelujen sisämarkkinat oikeudenmukaisesti ja avoimesti.

4.7 Tulevaisuuteen tähtäävät sisämarkkinat edellyttävät merkittäviä toimia uuden digitaalisen lukutaidon, datan ymmärtämisen ja tiedonhallinnan edistämiseksi, jotta kansalaiset ja pienyritykset kykenevät osallistumaan näihin prosesseihin ja jotta voidaan ottaa huomioon epävarmuus ja monimutkaisuus ja kehittää yksilöllistä ja sosiaalista selviytymiskykyä niiden suhteen ja ymmärtää paremmin digitaalisten alustojen, niiden taustalla olevien liiketoimintamallien ja niiden hallinnoinnin mahdollisuuksia ja rajoituksia manipuloinnin estämiseksi.

4.8 Lisäksi tarvitaan **sisämarkkinoiden hallintorakenne, joka perustuu olemassa oleviin EU:n hallinnointivälineisiin (esim. sisämarkkinoiden ongelmanratkaisuverkko SOLVIT, sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä IMI, Sinun Eurooppasi, Sinun Eurooppasi -neuvonta ja jäsenvaltioiden tulostaulu)** ja jota vahvistetaan EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla kansalaisia, kuluttajia ja yrityksiä edustavien organisaatioiden aloitteellisen integroinnin avulla, tarkoituksena tehostaa virtaviivaistettuja ja käyttäjäystävällisiä malleja. Sisämarkkinasäännöt on pantava täytäntöön ja niitä on sovellettava oikea-aikaisesti, avoimesti ja tehokkaasti, jotta siirtyminen digitaaliseen, tehokkaaseen, johdonmukaiseen, tasapainoiseen ja kestäväpohjaiseen unioniin onnistuu.

4.9 **Markkinavalvontaa on vahvistettava**, jotta voidaan estää laittomien ja väärennettyjen tuotteiden tulo kolmansista maista Euroopan markkinoille sähköisen kaupankäynnin kautta ja jotta pystytään hillitsemään epäreilua kilpailua ja torjumaan kuluttajien terveyteen ja turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Kuluttajien tietoisuutta lisääviä toimia olisi toteutettava kiireellisesti.

5. Sisämarkkinat ja kansalaiset

5.1 **Kansalaisten on oltava tulevaisuuteen tähdätyn sisämarkkinaprosessin ytimessä kaiken aikaa**, ei ainoastaan sen saavutusten vastaanottajina ja pääasiallisina hyödynsaajina, vaan myös aloitteellisina toimijoina prosessissa omien tarpeidensa ja odotustensa perusteella.

5.2 ETSK on aiemmassa lausunnossaan ⁽¹⁰⁾ todennut pitävänsä välttämättömänä ”**laaja-alaista digitaalialan koulutusohjelmaa**, jotta kaikille kansalaisille voidaan antaa tarvittavat tiedot, joiden avulla he voivat selviytyä mahdollisimman hyvin siirtymästä”.

5.3 Kaikkien Euroopan kansalaisten osallistuminen olisi varmistettava kaikkina aikoina, erityisesti niiden kansalaisten tapauksessa, jotka ovat haavoittuvassa asemassa tai joita uhkaa syrjintä. Vammaisten henkilöiden tai köyhyyden vaarassa olevien henkilöiden mahdollisuus käyttää palveluja ja tavaroita olisi varmistettava direktiivin (EU) 2019/882 ⁽¹¹⁾ ja muiden juridisten velvoitteiden, kuten vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen, mukaisesti.

5.4 ETSK pitää tärkeänä, että käynnistetään vahva eurooppalainen interaktiivinen valistus- ja tiedotustoimi, johon kuuluu sisämarkkinoiden ydin- ja äärialueiden intermodaalisiin solmukohtiin yhteenliitettyjen eturivin tiedonvälityskusten verkosto, jotta voidaan edistää kansalaisten aloitteellista osallistumista ja kartoittaa kannustimia, vaikeuksia ja ratkaisuja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan aktiivisella tuella.

⁽⁸⁾ <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2019/06/20/a-new-strategic-agenda-2019-2024/>

⁽⁹⁾ IP/19/6770, 17.12.2019.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 81, 2.3.2018, s. 102.

⁽¹¹⁾ EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70.

6. Sisämarkkinat ja työntekijät

6.1 ETSK on vakuuttunut siitä, että tulevaisuuden sisämarkkinat voivat perustua vain **vakaan taloudellisen pohjan ja vahvan sosiaalisen ulottuvuuden** yhdistelmään⁽¹²⁾, ja niinpä komitea on ”johdonmukaisesti kannattanut ylöspäin suuntautuvaa lähentymistä ja tehokkaampaa sosiaalipolitiikkaa sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla”⁽¹³⁾ ja ”toivonut selkeää ja yhteensovittettua etenemissuunnitelmaa, joka sisältää ensisijaisia tavoitteita pilarin täytäntöönpanoa ja olemassa olevien sosiaalisten oikeuksien ja vaatimusten täytäntöönpanon valvontaa varten”.

6.2 ETSK toistaa, että ”[u]udessa EU-ohjausjaksoprosessissa olisi pyrittävä sosiaalisiin tavoitteisiin seuraamalla sosiaalista epätasapainoa. Siinä olisi myös otettava käyttöön **uusia, mitattavissa olevia indikaattoreita** sekä kohdennettuja maakohtaisia sosiaalisia suosituksia”⁽¹⁴⁾ ja vältettävä kohtuuttomia eroja, jotka (kun otetaan huomioon maakohtaiset erityistilanteet) voivat johtaa sosiaaliseen polkumyyniin ja vääristää koko EU:n sisämarkkinoilla sovellettavia yhteisiä pelisääntöjä.

6.3 ETSK katsoo, että on varmistettava tasapuoliset toimintaedellytykset, jotta työntekijät voivat harjoittaa reaalista liikkumisvapautta kaikkialla sisämarkkinoilla, erityisesti raja-alueilla. Direktiiviä ammattipätevyyden tunnustamisesta⁽¹⁵⁾ on sovellettava paremmin, ja EU:n tasolla on ryhdyttävä laajamittaisiin toimiin hyödyntäen taloudellisia ja rakenteellisia välineitä henkilöresurssien jatkuvaan yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen uuden osaamisen ja uusien pätevyksien hankkimiseksi.

6.4 ETSK korostaa jälleen kerran, että ”[u]udet teknologiat, tekoäly ja massadata määrittävät parhaillaan tuotantoprosesseissa ja taloudessa yleensä tapahtuvia muutoksia ja muovaavat perinpohjaisesti myös työmarkkinoita” ja että on ”tärkeää, että näiden muutosten yhteydessä käydään **työmarkkinaosapuolten** tarkoituksenmukaista **vuoropuhelua** ja kunnioitetaan **työntekijöiden oikeuksia ja elämänlaatua**”⁽¹⁶⁾ ja vältetään köyhyys- ja epävarmuusloukut.

6.5 ETSK katsoo, että kestävä kehitys edellyttää **valtavia yhteisiä rahoituksellisia ja rakenteellisia toimia unioni-, jäsenvaltio- ja paikallistasolla, elinikäistä henkilöresurssien yleissivistävää ja ammatillista koulutusta uusien ”vihreiden” ja digitaalisten taitojen sekä kehittyville työmarkkinoille soveltuvan osaamisen hankkimiseksi** uuden Euroopan vihreän kehityksen ohjelman valossa.

7. Sisämarkkinat ja kuluttajat

7.1 **Kuluttajapolitiikka on olennainen osa prosessia, jolla toteutetaan sisämarkkinat**, joiden ydinasia ovat kansalaisten edut ja joilla on kyky vaikuttaa yksilöiden halukkuuteen osallistua EU:n yhdentymisprosessiin. ETSK katsoo, että on tehtävä enemmän, jotta voidaan varmistaa tehokas kuluttajansuoja tilanteissa, joissa toimijat eivät noudata sääntöjä, ja kun soveltamisen nykyinen hajanaisuus ja jäsenvaltioiden väliset sitkeät erot eivät ole vähentyneet.

7.2 ETSK kehottaa ottamaan kuluttajien edut huomioon **REFIT-prosessissa**, digitaaliympäristössä sekä tavaroiden ja palvelujen turvallisuudessa ja tehostamaan toimenpiteitä energiaköyhyyden ja kulutusköyhyyden vähentämiseksi sekä takaamaan nykyistä paremmin, että kaikki eurooppalaiset voivat hankkia elintarvikkeita ja lääkkeitä sekä saada peruspalveluja.

7.3 Olisi puututtava eri maiden välisiin kuluttajien **kohtelun eroihin** suorissa ostoissa tai sähköisessä kaupankäynnissä hintojen, myyntiehtojen tai toimitusehtojen osalta. Maarajoitukset (geoblocking) ovat edelleen erityisen polttava ongelma.

7.4 ETSK suhtautuu myönteisesti **verkkovälitteisen riidanratkaisufoorumin**⁽¹⁷⁾ avulla toteutetun kuluttajansuojan tuloksista annettuihin tietoihin, mutta toivoo tuomioistuinten ulkopuolisten kriisinsäätövälineiden vahvistamista erityisesti rajojen yli tapahtuvassa toiminnassa.

7.5 ETSK on vakuuttunut siitä, että **avoimuus ja tietojen vertailukelpoisuus** ovat välttämättömiä asioita, jotta kuluttajat voivat tehdä älykkäitä valintoja myös ympäristövaikutusten ja kestävyysperiaatteiden osalta.

⁽¹²⁾ EUVL C 353, 18.10.2019, s. 23.

⁽¹³⁾ EUVL C 13, 15.1.2016, s. 40, EUVL C 81, 2.3.2018, s. 145 ja EUVL C 440, 6.12.2018, s. 135.

⁽¹⁴⁾ EUVL C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽¹⁵⁾ Katso alaviite 2.

⁽¹⁶⁾ EUVL C 353, 18.10.2019, s. 6.

⁽¹⁷⁾ Komission jäsenen Véra Jourován antamien tietojen mukaan ensimmäisenä vuonna ratkaistiin yli 24 000 tapausta.

8. Sisämarkkinat ja yritykset

8.1 Jotta pystytään vastaamaan yritysten tarpeisiin, jotka liittyvät sisämarkkinoiden tinkimättömään täytäntöönpanoon, ETSK katsoo, että

8.1.1 on **avattava ja yhdennettävä edelleen hyödyke- ja palvelumarkkinoita**, logistiikka ja verkkopalvelut mukaan luettuina, jotta voidaan hyödyntää EU:n koko taloudellinen potentiaali ja luoda vakaa perusta kilpailulle maailmanmarkkinoilla pitkällä aikavälillä. Komitea katsoo, että vähittäiskaupan monimuotoisuutta ja moniarvoisuutta olisi suojeltava ja edistettävä⁽¹⁸⁾.

8.1.2 on vahvistettava digitalisaatiota keskeisenä Euroopan kilpailukyvyyn moottorina eli toisin sanoen kehyksenä, jolla edistetään digitaaliteknologian käyttöönottoa. Pk-yrityksille ja mikroyrityksille suunnatuissa ohjelmissa olisi kunnioitettava tämäntyyppisille yrityksille ominaista kulttuuria, ja niihin olisi otettava mukaan paikallisia etujärjestöjä.

8.1.3 on kehitettävä lisää aloitteita, joiden avulla tuodaan pien- ja mikroyrityksille perus- ja keskitason digitaalisia palveluita ja tarjotaan niille erilaisia teknologisia ratkaisuja, ja kehitettävä tietojen saatavuutta, vapaata liikkuvuutta ja vastuullisuutta koskevia tasapuolisia sääntöjä kattavan strategisen toimintamallin keinoin.

8.1.4 on luotava **infrastruktuuri-investointeja edistävä sääntely- ja rahoituskehys**, jotta fyysisistä ja digitaalisista infrastruktuureista voidaan merkittävästi parantaa ja tehdä siitä yhteentoimiva. Tarvitaan innovointia ja joustavuutta, jotta yritysten on mahdollista mukautua nopeasti muuttuvaan maailmaan suosimalla uusia liiketoimintamalleja. Tulee pyrkiä teknologianeutraaliuteen sellaisen sisämarkkinalainsäädännön avulla, joka edistää markkinoiden yhdentymistä vähentämällä esteitä.

8.1.5 on asetettava etusijalle **sääntelyn parantaminen** ja tosiasiallinen täytäntöönpano sen varmistamiseksi, että sisämarkkinat on paras paikka harjoittaa liiketoimintaa ja työskennellä.

8.2 Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä **jäsenvaltioiden verotusjärjestelmien välisiin eroihin**. ETSK katsoo, että sosiaaliseen ja verotukselliseen polkumyyntiin sisämarkkinoilla on puututtava, sillä se vääristää kilpailua ja johtaa muussa mielessä perusteettomiin liiketoiminnan siirtoihin.

8.3 On myös olennaisen tärkeää **korjata infrastruktuurin ja sääntelyn puutteet**, jotka liittyvät paikallisten markkinoiden yhteenliittämiseen sisämarkkinoilla, erityisesti kaasun, sähkön ja liikenteen kaltaisilla keskeisillä aloilla, sillä kyseiset puutteet haittaavat kilpailun oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta.

8.4 ETSK toteaa, että on vahvistettava eurooppalaista standardointijärjestelmää erityisesti teknisten sosiaali-, ympäristö- ja turvallisuusstandardien osalta ja annettava liike-elämälle, erityisesti pien- ja mikroyrityksille, selkeä yleiskuva noudatettavista säännöistä ja menettelyistä sekä mahdollistettava kaikkien asianomaisten toimijoiden tasapainoinen ja tuloksekas osallistuminen niiden laadintaprosessiin.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽¹⁸⁾ EUVL C 110, 22.3.2019, s. 41.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kampanjoiden vaikutukset poliittiseen päätöksentekoon osallistumisen kannalta”

(Puheenjohtajavaltio Kroatian pyytämä valmistelevala lausunto)

(2020/C 311/03)

Esittelijä: **Marina ŠKRABALO**

Toinen esittelijä: **Cinzia DEL RIO**

Lausuntopyyntö	10.9.2019 päivätty kirje
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus”
Hyväksyminen jaostossa	3.3.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	209/2/3
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on tyytyväinen puheenjohtajavaltio Kroatian aloitteeseen pyytää lausunto kampanjoiden vaikutuksista poliittiseen päätöksentekoon osallistumisen kannalta ja toivoo, että lausunnosta saadaan aineksia neuvoston asianomaisissa kokoonpanoissa ja valmisteluelimissä komissiolta odotettavissa olevan vaalien jälkeisen kertomuksen pohjalta käytävään ajankohtaiseen periaatekeskusteluun EU-vaaliprosessin keskeisistä parannuskohteista. Jäsenvaltiot voivat antaa periaatekeskustelussa hyvissä ajoin panoksensa komission tulevan demokratiaa koskevan toimintasuunnitelman ja Kroatian puheenjohtajakaudella käynnistettävän Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin asialistaan. Nyt on oikea aika ryhtyä uusiin ja koordinoituihin toimiin eurooppalaisen demokratian suojelemiseksi ja vahvistamiseksi EU:n toimielinten uuden poliittisen syklin kaikissa vaiheissa. ETSK kannustaa puheenjohtajavaltio Kroatiaa vauhdittamaan tähän liittyen EU:n kaikkien toimielinten, erityisesti Euroopan parlamentin ja komission mutta myös ETSK:n, alueiden komitean, Euroopan oikeusasiamiehen ja perusoikeusviraston tiiviin yhteistyön edistämistä.

1.2 Eurooppalaisten osallistuminen EU:n poliittiseen päätöksentekoon – ensisijaisesti vaaleihin osallistumisen mutta myös poliittisten keskustelujen ja toimintapolitiikkaa koskevien kuulemisten kautta – on olennaisen tärkeää eurooppalaisen demokratian elvyttämiseksi ja EU:n toimielinten ja välineiden legitimitettiin varmistamiseksi. ETSK kehottaa EU:n toimielimiä hyödyntämään vuoden 2019 vaaleista saatuja oppeja, toteuttamaan hyvissä ajoin poliittisia toimia ja pyrkimään yhdessä parantamaan koordinoitua EU-vaaliprosessia ja nostamaan äänestysvilkkauksen tyydyttävälle tasolle vuoden 2024 EU-vaaleissa ja siitä eteenpäin.

1.3 Vaikka vuoden 2019 suhteellisen korkea äänestysprosentti jää vielä vuosien 1979 ja 1994 luvuista⁽¹⁾ ja äänestysaktiivisuuden pitkän aikavälin suuntaus Euroopan parlamentin vaaleissa on siis yhä laskeva, viime vaaleista on otettava opiksi, jotta voidaan lisätä suuren yleisön valvetunutta osallistumista Euroopan parlamentin seuraavalla vaalikierroksella sekä pitkällä aikavälillä. On tärkeää tiedostaa, että Euroopan parlamentin vaalien huomattavasti alempi äänestysprosentti kuin kansallisissa vaaleissa on pitkän ajan trendi⁽²⁾, ja ottaa huomioon, että nuorten ja koulutettujen äänestäjien vilkkaampi osallistuminen vuoden 2019 EU-vaaleihin saattaa olla uusi käänne parempaan.

⁽¹⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1f2a7ac7-d8f7-11e9-9c4e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search> – On syytä panna merkille, että EU:n kansalaisten äänestysvilkkauksen vaaleissa on laskenut 1990-luvun alusta lähtien: 20 prosenttia niin sanotuissa uusissa jäsenvaltioissa ja 10 prosenttia niin sanotuissa vanhemmissa jäsenvaltioissa.

⁽²⁾ Äänestysprosentti oli vuoden 2004 EU-vaaleissa 45 prosenttia, 43 prosenttia vuonna 2009 ja 42,6 prosenttia vuonna 2014 ja nousi sitten 50,66 prosenttiin vuonna 2019, jolloin äänestäneiden määrä kasvoi ensi kertaa edellisistä vaaleista sitten vuoden 1979. Lähde: <https://blogs.eurac.edu/eureka/david-vs-goliath-of-voter-turnout-why-is-the-participation-in-eu-elections-so-low/>

1.4 ETSK katsoo, että voidakseen olla tehokkaammin vuorovaikutuksessa eurooppalaisten kanssa EU:n toimielinten tulee muuttaa yleistä ajattelutapaansa ja ottaa suuri yleisö, kansalaisyhteiskunta ja työmarkkinaosapuolet mukaan kaikkeen viestintään, erityisesti kampanjoihin, ja pyrkii osallistamaan heitä vetoamalla sekä tunteisiin että järkeen. Komitea pitääkin tervetulleena suurelle yleisölle suunnattujen Euroopan parlamentin tiedotuskampanjoiden uudenlaista äänestäjälähtöisyyttä ja tukee voimakkaasti parlamentin kattavaa suunnitelmaa hyödyntää viime vaalien yhteydessä toteuttamansa kampanjan saavutuksia. ETSK kehottaa osoittamaan Euroopan parlamentin kampanjatyöhön riittävästi varoja ja henkilöresursseja, jotta parlamentin monipuolista kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, vapaaehtoistoimijoiden ja mielipidevaikuttajien verkostoa voidaan syventää ja laajentaa ja jotta parlamentti pystyy toteuttamaan useita teemakampanjoita seuraavien viiden vuoden aikana ja valmistelemaan vuoden 2024 vaaleja varten joustavasti mukautuvan kampanjan.

1.5 ETSK kehottaa tiivistämään entisestään parlamentin, komission ja jäsenvaltioiden välistä ja myös ETSK:n, alueiden komitean ja kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa tehtävää yhteistyötä, jonka avulla kehitetään tulevaisuuden huolellisesti suunniteltuja, hajautetusti ja keskitetysti toteutettavia EU-asioihin ja seuraaviin Euroopan parlamentin vaaleihin keskittyviä tiedotuskampanjoita, jotta niillä tavoitettaisiin tehokkaammin valtaosa eurooppalaisista ja voitaisiin informoida ja osallistaa heitä entistä paremmin.

1.6 ETSK pitää disinformaatiota välittömänä uhkana paitsi suuren yleisön kyvyille tehdä politiikkaan liittyviä päätöksiä tiedon perusteella myös Euroopan yhdentymishankkeelle ja siten Euroopan unionin yhtenäisyydelle, hyvinvoinnille ja maailmanlaajuiselle vaikutusvallalle. EU:n demokraattisen päätöksentekokyvyn heikentäminen on monien ulkovaltojen sekä eurooppalaista yhteistyötä ja vahvempaa yhteenkuuluvuutta vastustavien ääriryhmien edun mukaista ⁽³⁾. ETSK ilmaisee vankan tukensa EU:n parhaillaan toteuttamille toimille, joilla torjutaan sekä ulkoa tulevaa että kotimaista disinformaatiota ⁽⁴⁾. Komitea kehottaa komissiota varmistamaan, että disinformaatiota koskevia käytännesääntöjä noudatetaan kaikilta osin ja että ne johtavat sääntelytoimiin, kehittämään äskettäin perustettua ”nopeaa hälytysjärjestelmää” ja StratCom-työryhmän tiedusteluyksiköitä nykyisestä sekä laajentamaan Euroopan ulkosuhdehallinnon disinformaationtorjuntatoimia. Myös kotimaisen disinformaation torjuntaan liittyviä EU:n toimia tulee laajentaa huomattavasti.

1.7 Komitea kehottaa Euroopan komissiota ja parlamenttia pyrkimään yhä ponnekkammin varmistamaan riittävät talousarviomäärärahat toimille, joilla parannetaan yhteiskunnan kykyä vastustaa disinformaatiota, ulotetaan seuranta nykyistä suurempaan joukkoon ulkoisia ja kotimaisia vaaralliseksi katsottuja toimijoita ja tehostetaan tietojenvaihtoa toimielinten ja jäsenvaltioiden välillä sekä kansainvälisesti.

1.8 ETSK antaa vahvan tukensa Euroopan komission ehdotukselle laatia ”eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelma”. Suunnitelman tulee olla kattava, jatkuva ja muutosvoimainen, ja sen takeeksi tarvitaan rahoitustukea ja toimielinten välistä koordinoitua. Eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelman ja tulevien siihen liittyvien aloitteiden puiteissa olisi voimistettava huomattavasti toimia, joiden avulla pyritään varmistamaan, että tiedotusvälineet ovat vapaita ja moniarvoisia ja journalismi on laadukasta ja riippumatonta, että sosiaalista mediaa säännellään tehokkaasti etenkin disinformaation torjumiseksi ja että sääntely kattaa myös poliittisen verkkomainonnan ja vastuun sisällöistä, että vaaliprosessia uudistetaan ja syrjäytyneiden väestöryhmien, etenkin vammaisten henkilöiden, osallistuminen tehdään mahdolliseksi ja että kansalaisia valistetaan laajasti Euroopan unioniin ja sen demokraattiseen prosessiin liittyvistä asioista kaikissa jäsenvaltioissa. ETSK muistuttaa ehdotuksestaan käynnistää kunnianhimoisen suurelle yleisölle suunnattu viestintä-, koulutus- ja valistusstrategia, jossa keskitytään perusoikeuksiin, oikeusvaltioperiaatteeseen ja demokratiaan ⁽⁵⁾.

1.9 ETSK kehottaa unionin toimielimiä ja puheenjohtajavaltio Kroatiaa kiinnittämään jatkuvasti huomiota EU:n arvoja ja institutionaalisia asioita koskevaan kasvatukseen sekä kansalaiskasvatukseen osoitettavia määrärahoja käsitteleviin EU:n talousarvioneuvotteluihin, sillä tällainen kasvatustyö on keskeistä eurooppalaisen demokratian edistämiseksi. Kaikkea EU-kasvatusta ja eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelmassa ehdotettuja toimenpiteitä varten olisi varattava asianmukainen rahoitus, ja lisäksi tulee parantaa talousarvion eri lohkojen johdonmukaisuutta. Onnistuneen Erasmus-ohjelman rahoitusosuuden kasvattamisesta olisi pidettävä kiinni, ja tähän tarkoitukseen pitäisi osoittaa suurempi osuus muista EU:n ohjelmista ja Euroopan sosiaalirahastosta.

⁽³⁾ <https://medium.com/we-are-the-european-journalism-centre/more-than-meets-the-eye-tips-to-find-eu-funding-for-journalism-92f3f1143042>

⁽⁴⁾ Disinformaation torjuntaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52018JC0036>

⁽⁵⁾ EUVL C 282, 20.8.2019, s. 39, Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle ja neuvostolle oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen lujittamisesta unionissa – Tilannekatsaus ja mahdolliset jatkotoimet, 3. huhtikuuta 2019

1.10 Jotta EU-valistuksen tehostamiselle saataisiin lisää poliittista tukea, ETSK kehottaa unionin toimielimiä (ja puheenjohtajavaltio Kroatiaa) puoltamaan ETSK:n ehdotusta perustaa unionin tasolle Eurooppa-opetusta käsittelevä korkean tason asiantuntijaryhmä, johon kuuluu jäsenvaltioiden edustajia ja johtavia kasvatusalan asiantuntijoita. Ryhmä voisi laatia opetusministerien käsiteltäväksi poliittisia ehdotuksia ja suosituksia, joiden perusteella neuvosto voisi antaa päätelmät. Ryhmä voisi myös käynnistää toiminnallisia parannuksia, kuten sellaisen keskitetyn verkkoalustan, johon kootaan EU:n rahoittamissa hankkeissa ja jäsenvaltioiden opetusohjelmien puitteissa jo tuotettu opetusmateriaali, kuten ETSK on ehdottanut.

1.11 ETSK kehottaa neuvostoa ja komissiota kiinnittämään erityistä huomiota polttavaan kysymykseen osallistumis- ja mahdollisuuksien takaamisesta vammaisille henkilöille, etnisiin vähemmistöihin kuuluville, muuttajille, maaseudun köyhälle väestölle ja muille heikossa asemassa oleville väestöryhmille, jotka ovat olleet jatkuvasti aliedustettuina Euroopan parlamentin vaaleissa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Komitea ehdottaa, että komissio laatii eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelman puitteissa 1) säädösehdotuksen vähimmäisvaatimuksista EU-vaaliprosessin esteettömyyden ja saavutettavuuden takaamiseksi vammaisille henkilöille sekä 2) ”EU:n etenemissuunnitelman vaaliprosessin osallistavuuden parantamiseksi” ja liittää siihen ehdotuksen rahoitustuesta jäsenvaltioille vaalijärjestelmän uudistamista ja sosiaalisen osallisuuden edistämistä varten.

1.12 Uuden komission olisi jatkettava mahdollisimman ripeästi EU:n kampanjasääntöjen ja vaaliprosessin ajanmukaisuutta edellisen komission toteuttamien toimien ⁽⁶⁾ pohjalta. ETSK pitää erityisen kannatettavana, että tässä yhteydessä toteutettaisiin seuraavaa: 1) vaalien koordinoitiverkostojen jatkuva aktiivinen työskentely kansallisten yhteyspisteiden kanssa, minkä pitäisi vauhdittaa parannuksia, 2) Euroopan tason poliittisten puolueiden tehostettu viranomaisvalvonta kampanja- ja puoluerahoituksen avoimuuden, tietosuojasääntöjen noudattamisen ja EU:n arvojen kunnioittamisen osalta, 3) lisäkannustimet Euroopan tason poliittisille puolueille niiden poliittisen yhtenäisyyden parantamiseksi ja suuren yleisön osallistumisen lisäämiseksi kansallisten jäsenpuolueiden puitteissa ja laajemminkin sekä 4) toimenpiteet, joilla mahdollistetaan kaikkien heikommassa asemassa olevien ja syrjäytyneiden väestöryhmien täysi osallistuminen. Komission pitäisi myös tehostaa niiden sääntöjen noudattamisen valvontaa, joiden mukaan niin EU:n ja jäsenvaltioiden toimielinten ja kansalaisyhteiskunnan kuin myös sosiaalisen median yritysten ja digitaalisia alustoja ylläpitävien yritysten sekä poliittisten toimijoiden on jaettava vastuu medialukutaidon kehittämisessä.

2. Mahdollisuudet edistää eurooppalaisten valveutunutta osallistumista vaaleihin

2.1 Tehokkaammat suurelle yleisölle suunnatut tiedotuskampanjat

2.1.1 Tiedotus- ja viestintäkampanjoiden kautta tapahtuva EU:n yhteydenpito suureen yleisöön on parantunut viime vuosina huomattavasti, kun on panostettu tuntuvasti siihen, että tuodaan esille unionin toimintapolitiikkojen konkreettisia vaikutuksia jokapäiväiseen elämään eri aloilla, havainnollistetaan EU:n aloitteiden vaikutuksia esittämällä ”tavallisten” ihmisten näkemyksiä ja hyödynnetään tiedon levittämisessä uutta teknologiaa. EU:n toimielimillä on käytössään runsaasti erilaisia kanavia yleisötiedotusta varten: jäsenvaltioissa sijaitsevat yhteystoimistot, verkkosivustot ja sosiaalinen media, yhteistyö lehdistön ja tiedotusvälineiden kanssa, EU:n virastot ja lukuisat asiantuntija- ja sidosryhmäverkotot sekä vierailupalvelut.

2.1.2 EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden hallinnon olisi tehtävä entistä kovemmin töitä sen puolesta, että julkisuuteen saadaan paikkansa pitävää tietoa unionin lainsäädännöstä, toimintapolitiikoista ja aloitteista ja että ihmiset ja organisaatiot löytävät tietoa, kiinnostuvat EU-asioista ja voivat osallistua. Toimielinten ja hallinnon tulee myös koordinoita työtään nykyistä paremmin tässä tarkoituksessa ja tehdä enemmän yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan, työmarkkinaosapuolten ja jäsenvaltioissa sijaitsevien unionin toimielinten toimipisteiden kanssa. EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden olisi panostettava enemmän sellaisten edustukseltaan kattavien kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja työmarkkinaosapuolten valmiuksien ja vaikutusmahdollisuuksien parantamiseen, jotka ajavat Eurooppa-aatetta omissa eurooppalaisia arvoja edistävässä alhaalta ylöspäin suuntautuviissa kampanjoissaan, ja hyödynnettävä niitä kumppaneina ja liikkeellepanevana voimana vuoropuhelussa suuren yleisön kanssa.

2.1.3 EU:n toimielimillä on runsaat määrärahat kansalaistiedotusta ja kampanjoita varten, vaikkakin niiden budjetit ovat eittämättä pieniä verrattuna jäsenvaltioiden tiedotus- ja kampanjabudjetteihin (ja myös jäsenvaltioiden paikallis- ja aluehallinnon vastaaviin määrärahoihin). Lisäksi useat komission pääosastot tukevat kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten toimia, jotka liittyvät eurooppalaisille suunnattuun tiedotukseen ja kansalaisten osallistamiseen

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_18_5681

eri tavoin keskusteluihin EU:n toimintapolitiikoista. EU:n toimielinten sekä kansalaisyhteiskunnan unioni- ja jäsenvaltiotason toimijoiden, työmarkkinaosapuolten ja riippumattomien tiedotusvälineiden rakentavaa roolia olisi laajennettava, ja se olisi otettava asianmukaisesti huomioon EU:n uudessa talousarviossa.

2.1.4 Euroopan parlamentti on pyrkinyt erityisen aktiivisesti herättämään kiinnostusta Euroopan parlamentin vaaleja kohtaan ja lisäämään niihin osallistumista. Vuoden 2019 vaalikampanjansa aikana se lähestyi äänestäjiä tunteisiin vetoavilla viesteillä, joissa käsiteltiin heitä erityisesti askarruttavia asioita, pyrki saamaan kansalaisyhteiskunnan ja ammattijärjestöt entistä aktiivisemmin mukaan ja toteutti hajautetun ja aiempaa huomattavasti epävirallisemmän kampanjan, jolla oli paljon suuremmat kerrannaisvaikutukset. Tällä kertaa äänestän -kampanja tarjosi kansalaisyhteiskunnan organisaatioille tilaisuuden (ja rahoitusta) toteuttaa omia viestintä- ja muita toimia, joilla kannustettiin yleisöä osallistumaan vaaleihin ja esittämään omia ajatuksiaan ja näkemyksiään Euroopan tulevaisuudesta. Se on myös innostanut monia erilaisia yhteiskunnan toimijoita, myös elinkeinoelämää, mukaan kampanjointiin äänestämisen puolesta. Euroopan parlamentin EU-vaalien jälkeisen kyselyn tulosten⁽⁷⁾ perusteella tämä laaja ja interaktiivinen kampanja saattoi osaltaan lisätä äänestysaktiivisuutta.

2.1.5 Suunniteltaessa tulevia toimia, joiden toivotaan lisäävän eurooppalaisten poliittista osallistumista, on tärkeää pitää mielessä, että yhä useammilla on myönteinen mielikuva EU:sta. Tästä ovat osoituksena 11 prosenttiyksikön lisäys niiden äänestäjien määrässä, jotka sanoivat äänestäneensä Euroopan parlamentin vaaleissa, koska he pitävät sitä kansalaisvelvollisuutena, 11 prosenttiyksikön lisäys EU-myönteisyyden johdosta äänestäneiden määrässä ja 6 prosenttiyksikön lisäys niiden määrässä, jotka kokivat pystyvänsä muuttavansa asioita äänestämällä. Tärkeimmät tekijät, joiden vastaajat kertoivat todennäköisimmin lisäävän heidän halukkuuttaan äänestää seuraavissa Euroopan parlamentin vaaleissa, ovat parempi tiedotus EU:sta ja sen vaikutuksista jokapäiväiseen elämään (43 prosenttia), yhä useampien nuorten asettuminen ehdolle (31 prosenttia) ja naisehdokkaiden määrän kasvu (20 prosenttia). Eurooppalaiset ovat myös tuoneet selvästi esille, että poliittisen osallistumisen tulee pohjautua vahvemmin tietoon, vaalimenettelyjen tulee mahdollistaa paremmin kaikkien osallistuminen, poliittisen johdon vastuuvollisuutta on vahvistettava ja vaaliprosessia tulee suojella institutionaalisella tasolla entistä tehokkaammin poliittiselta korruptiolta, disinformaatiolta ja kyberhyökkäyksiltä⁽⁸⁾.

2.1.6 EU:n toimielinten olisi painotettava tulevissa suurelle yleisölle suunnatuissa tiedotuskampanjoissa äänestäjien sydäntä lähellä olevia aiheita. Kampanjoida tulee koko poliittisen syklin ajan, sillä näin voidaan luoda yhteinen tietopohja ja kosketuspintaa EU-asioihin ennen seuraavia Euroopan parlamentin vaaleja. Erityisesti olisi huolehdittava siitä, että tiedotuskampanjoilla saavutetaan kaikki maantieteelliset alueet ja kaikki yhteiskunnan kerrokset – erityisesti ne ihmiset, jotka ovat syrjässä poliittisesta osallistumisesta ja sosioekonomisesta kehityksestä ja voivat yleisen sosiaalisen syrjäytymisensä takia erityisen herkästi joutua pahassa tarkoituksessa toteutettujen disinformaatiokampanjoiden uhreiksi⁽⁹⁾. EU:n toimielinten ennakoiva tiedotustoiminta edellyttää syvällisempää vuoropuhelua paikallisyhteisöjen kanssa kautta koko EU:n. Tähän päästään tiivistämällä yhteistyötä paikallisten tiedotusvälineiden, paikallisten kansalaisyhteiskunnan toimintaryhmien, paikallisviranomaisten ja kansalaiskasvatusohjelmien kanssa.

2.2 Investoiminen tiedotusvälineiden vapauteen ja moniarvoisuuteen sekä journalismiin

2.2.1 Vapaat ja moniarvoiset tiedotusvälineet, jotka tarjoavat eurooppalaisille paikkansa pitävää ja puolueetonta tietoa, ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta vaaleista ja poliittisesta päätöksenteosta voidaan keskustella valvutuneesti, ja myös tärkeä ase disinformaatiota vastaan. Vapaiden ja moniarvoisten tiedotusvälineiden on kannettava vastuu julkaisemastaan sisällöstä ja tuotava avoimesti julki omistajansa ja taloudelliset intressinsä.

2.2.2 Vaikka nk. perinteisen median (painettu sana, radio ja televisio) käyttö on vähentynyt digitaalisen ja sosiaalisen median laajan saatavuuden takia, ihmiset selaavat, jakavat ja kommentoivat ahkerasti verkossa radio- ja tv-kanavien, sanomalehtien ja toimittajien verkkosivustoja ja sosiaalisen median tilejä.

2.2.3 Euroopan maat komeilivat vuonna 2019 maailman lehdistönvapausindeksin⁽¹⁰⁾ kärkisijoilla ”hyvän” lehdistönvapauden maiden joukossa (niistä viidestätoista maasta, joissa katsottiin vallitsevan ”hyvä lehdistönvapaus”, yhdeksän oli unionin jäsenvaltioita) eikä yhtäkään jäsenvaltiota luokiteltu huonoimpaan ryhmään (”erittäin vakava tilanne”), mutta kahdentoista EU-maan tilanne arvioitiin vain ”melko hyväksi”, kuuden tilannetta pidettiin ”ongelmallisena” ja yhden luokitus on ”vaikea tilanne”. Toimittajiin kohdistetun väkivallan ja pelottelun lisääntyminen EU:n jäsenvaltioissa on eurooppalaisen demokratian kannalta huolestuttava suuntaus samoin kuin kaikenlainen poliittinen puuttuminen tiedotusvälineiden toimintaan.

⁽⁷⁾ https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2019/election2019/EB915_SP_EUROBAROMETER_POSTEE19_FIRSTRESULTS_EN.pdf

⁽⁸⁾ Nämä tiedot ovat peräisin samasta lähteestä kuin edellä eli EU-vaalien jälkeisestä kyselystä, joka suoritettiin kesäkuussa 2019 ja johon osallistui 22 464 vastaajaa.

⁽⁹⁾ EUVL C 97, 24.3.2020, s. 53.

⁽¹⁰⁾ <https://rsf.org/en/world-press-freedom-index>

2.2.4 Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineen⁽¹⁾ avulla vuonna 2017 saatujen tulosten mukaan markkinoiden keskittyminen aiheuttaa tiedotusvälineiden moniarvoisuudelle poikkeuksetta keskisuuren tai suuren riskin kaikissa EU-maissa. Erilaisten perinteisten mediatalojen taloudelliset vaikeudet viittaavat tulosten mukaan siihen, että tiedotusvälineiden keskittyminen on ilmiö, joka ei todennäköisesti tule laantumaan, ja markkinoiden moniarvoisuuden mahdollinen heikkeneminen on edelleen kaikkialla läsnä oleva riski. EU:n on ryhdyttävä kilpailuoikeudellisiin toimenpiteisiin tiedotusvälineiden omistuksen monipuolistamiseksi sekä sen torjumiseksi, että omistus keskittyy ja joutuu monopolien käsiin.

2.2.5 Riippumaton journalismi on julkishyödyke, ja kyvyttömyys saavuttaa tilanne, jossa tiedotusvälineet ovat monimuotoisia ja moniarvoisia, on selvä markkinoiden toimintapuute. Korkealaatuinen ja monimuotoinen journalismi edellyttää julkisten tiedotusvälineiden poliittisen ja taloudellisen riippumattomuuden lujittamista ja laadun parantamista sekä tällaisten tiedotusvälineiden pitkäjänteistä riippumatonta rahoittamista, mikä puolestaan edellyttää uusia talous- ja liiketoimintamalleja. EU:n olisi lisättävä julkisten tiedotusvälineiden tukemista, mm. aloitteita uusien ja kestävien rahoitusmallien kehittämiseksi. ETSK kannattaa tähän liittyen budjettikautta 2021–2027 koskevia ehdotuksia, joiden mukaan Luova Eurooppa -puiteohjelman yhdessä toimintalohkossa on tarkoitus osoittaa 61 miljoonaa euroa laatujournalismin, myös tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja medialukutaidon, tukemiseen⁽²⁾. Se perää kuitenkin paljon suurempia ja strategisempia julkisia investointeja ammattimaisiin tiedotusvälineisiin ja journalismiin.

2.2.6 EU:n pitäisi myös pyrkiä entistä tarmokkaammin edistämään tiedotusvälineiden riippumattomuutta ja tutkivaa journalismia – myös kansainvälisiä yhteistyöalustoja – sekä tukea hankkeita, joissa etsitään uusia tapoja rahoittaa laatujournalismia, mukaan lukien voittoa tavoittelemattomat mallit ja uudet sosiaalisesti kestävät ja osallistavat talousmallit.

2.2.7 Lisäksi tulee tiukentaa jäsenvaltio- ja EU-tason lainsäädäntöä, jolla puututaan tiedotusvälineiden monopoleihin ja määrävään markkina-asemaan, sekä tarkkailla ja valvoa järjestelmällisesti tällaisten säädösten noudattamista. Eurooppalaisten tiedotusvälineiden riippumattomuuden ja omistuksen seuranta koskeviin EU-aloitteisiin (esimerkinä tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantaväline) olisi osoitettava lisätukea.

2.2.8 EU:n pitäisi jatkaa itsesääntelytoimien ja -elinten, kuten eettisten säännösten ja julkisen sanan neuvostojen, edistämistä siinä tarkoituksessa, että myös digitaalisessa ja sosiaalisessa mediassa pidettäisiin yhä paremmin huolta journalismin laadusta. Unionin tulee edistää kaikkien tiedotusvälineiden yhtäläisiä tiedonsaantimahdollisuuksia ja vastustettava sitä, että toimittajia suljetaan poliittisista syistä mielivaltaisesti pois lehdistö- ja muista tilaisuuksista, joissa hallintotahot jakavat tietoa.

3. Digitaalisen ja sosiaalisen median tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen ja sen asettamiin haasteisiin vastaaminen

3.1 Digitaalinen ja sosiaalinen media avaa valtaosalle ihmisistä nopeamman pääsyn laajempaan kirjoon erilaista tietoa ja erilaisia näkemyksiä ja siten mahdollisuuden osallistua paljon aiempaa vaivattomammin demokraattiseen keskusteluun verkkoyhteisöissä. Yksittäisten ihmisten pitäisi myös voida päättää digitaalisessa ja sosiaalisessa mediassa itse siitä, millä tavoin heidän etsimäänsä tietoa suodatetaan. Peräti 86 prosenttia EU27-maiden kansalaisista käytti vuonna 2019 internetiä⁽³⁾, ja 90 prosentilla EU27-maiden kotitalouksista on internetyhteys. Tällaisten kotitalouksien osuus tosin vaihteli Alankomaiden 98 prosentista Bulgarian 75 prosenttiin, eli maiden välillä on eroja, mutta yhteydet mahdollistavat silti kattavan tiedonvälityksen⁽⁴⁾.

3.2 Digitaalinen ja sosiaalinen media tarjoaa aiempaa laajemmalle joukolle ihmisiä entistä enemmän osallistumismahdollisuuksia, mutta sosiaalisen median alustojen omistus on vielä keskittyneempää kuin perinteisten lehtitalojen ja radio- ja televisiokanavien omistus. Lisäksi ihmisten tileillä näkyviin tuleva tieto on huomattavan suodattunutta ja suodattamisessa

⁽¹⁾ <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2017-2/>

⁽²⁾ <https://medium.com/we-are-the-european-journalism-centre/more-than-meets-the-eye-tips-to-find-eu-funding-for-journalism-92f3f1143042>

⁽³⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tin00028/default/table?lang=en>

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tin00134/default/table?lang=en>

käytetään monimutkaisia salaisia algoritmeja, jotka palvelevat kaupallisia päämääriä. Tämän johdosta saattaa käydä niin, että ihmiset altistuvat suppeammalle kirjolle tietoa kuin perinteisten radio- ja televisiokanavien ja painetun sanan kautta. Sosiaalisen median tulo on lisännyt disinformaatiota – tekaistujen tarinoiden julkaisemista eri tarkoituksissa, muun muassa poliittiseen keskusteluun ja vaalituloksiin vaikuttamiseksi. Tällaisen disinformaation takana on monesti valetilejä. Tutkijoiden mukaan disinformaatiolla oli merkittävä vaikutus äänestäjien käyttäytymiseen vuonna 2016 käydyissä Yhdysvaltain presidentinvaaleissa.

3.3 Verkkoalusta- ja verkkoyhteisöpalvelut sekä mainosalan toimijat (mm. Facebook ja Twitter) allekirjoittivat syyskuussa 2018 osana komission aloitteita, jotka liittyivät disinformaation hillitsemiseen sekä avoimen, oikeudenmukaisen ja luotettavan verkkokampanjatoiminnan varmistamiseen ennen taannoisia Euroopan parlamentin vaaleja, itsesääntelyyn perustuvat käytäntösäännöt⁽¹⁵⁾, joiden tavoitteena on ehkäistä disinformaation ja valeuutisten leviämistä verkossa. Säännöt sisältävät monenlaisia sitoumuksia, jotka koskevat mm. poliittisen mainonnan läpinäkyvyyttä, valetilien sulkemista ja disinformaation tarjoajien tulonhankintamahdollisuuksien vähentämistä⁽¹⁶⁾. Käytäntösäännöt ovat tärkeä osa disinformaation torjuntaa koskevaa komission toimintasuunnitelmaa, ja niihin on liitetty allekirjoittajien parhaita käytäntöjä sisältävä liite⁽¹⁷⁾.

3.4 Kaikki verkkoalustat ryhtyivät EU-vaalien alla toimiin ja merkitsivät poliittiset mainokset asianmukaisesti ja asettivat ne saataville hakutoiminnolla varustettuihin mainoskirjastoihin⁽¹⁸⁾. Facebook linjasi itsesääntelyn puitteissa, että poliittisia mainoksia voidaan julkaista vain asianomaisten osapuolten sijoittautumismaassa. Koska kävi ilmi, että sääntö vaikuttaa kielteisesti Euroopan tason puolueiden kykyyn kampanjoida EU:n laajuisesti, tehtiin tapauskohtainen päätös siitä, että sääntö ei koske Euroopan tason puolueita⁽¹⁹⁾.

3.5 Käytäntösääntöjen allekirjoittajien lokakuuhun 2019 mennessä laatimissa ensimmäisissä vuotuisissa itsearviointiraporteissa⁽²⁰⁾ ja audiovisuaalisten mediapalvelujen eurooppalaisten sääntelyviranomaisten ryhmän (ERGA) kesäkuussa 2019 antamassa raportissa⁽²¹⁾ todetaan kuitenkin, ettei kaikkia verkkoalustojen poliittisten mainosten arkistoissa olevia poliittisia mainoksia ollut merkitty asianmukaisesti poliittiseksi mainonnaksi ja ettei arkistoissa edelleenkään ollut julkistettu riittävästi tietoa mikrokohdentamisesta kulloisenkin yleisön mukaan, jotta voitaisiin estää äänestäjien manipulointi ja varmistaa poliittisen kampanjoiminnan ja mainonnan parempi läpinäkyvyys, mukaan lukien niiden rahoituslähteet ja kytkökset erityisiin intressiryhmiin. Käytäntösääntöjen allekirjoittajat eivät myöskään ole toistaiseksi hyväksyneet yhteisiä pelisääntöjä, jotka tarjoaisivat tutkijoille ja toimittajille mahdollisuuden tarkastella henkilötietoja kunnioittaen kuitenkin käyttäjien oikeutta yksityisyyteen ja heidän suostumustaan.

3.6 Kun otetaan huomioon itsesääntelyssä havaitut puutteet ja komission tämänhetkiset käytäntösääntöjä koskevat arvioinnit, ETSK kehottaa komissiota ryhtymään lainsäädäntötoimenpiteisiin, jos ilmenee, etteivät vapaaehtoiset säännöt yksin riitä edistämään merkittävästi komission tavoitteita. Disinformaation verkkolevitystä koskevaa itsesääntelyä on parannettava huomattavasti. Tämän asian sääntelyssä on lisäksi omaksuttava kokonaisuvaltainen lähestymistapa. Nyt on oikea hetki laatia ja ehdottaa komission uudessa vaalipaketissa ja eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelman puitteissa sosiaalisen median ja digitaalisten alustojen sääntelyä, jossa kiinnitetään erityishuomiota poliittisen mainonnan kaikinpuoliseen avoimuuteen (rahoitusta, merkintöjä ja julkistamista koskevat säännöt) sekä disinformaatioon.

3.7 Verkon toimijoiden vastuullisuuden lisäämisessä ei pitäisi keskittyä ainoastaan läpinäkyvyyttä edistäviin toimenpiteisiin, joiden avulla paljastetaan tiedon lähteitä, vaan lisäksi olisi pohdittava niiden ekosysteemin toimijoiden vastuuvuolisuutta, jotka hyötyvät harhaanjohtavan ja sensaatiohakuisen sisällön levittämisestä. Disinformaatio on oire keskittyneistä digitaalisista markkinoista, joilla teoista ei joudu tilille, sekä jatkuvasta henkilötietojen urkkimisesta ja laittomasta käsittelystä. Määrävässä asemassa olevat sosiaalisen median yritykset tahkoavat voittoa levittämällä huomiota

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/news/code-practice-against-disinformation-2019-jan-29_en

⁽¹⁶⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

⁽¹⁷⁾ Kesäkuussa 2019 julkaistussa edistymisraportissa todettiin muun muassa, että Facebook lopetti 2,2 miljardia väärennettyä tilää vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä ja toteutti toimia etenkin 1 574:ää EU:n ulkopuolelle sijoittunutta ja 168:aa EU:hun sijoittunutta sivua, ryhmää ja tilää vastaan EU:n jäsenvaltioihin kohdistuneen epäaidon toiminnan vuoksi ja että Twitter ilmoitti hylänneensä yli 6 000 EU:n alueelle kohdistettua mainosta, koska ne eivät noudattaneet sen periaatteita sopimattomia mainoksia koskevista liiketoimintatavoista, sekä noin 10 000 EU:n alueelle kohdistettua mainosta, koska ne eivät noudattaneet sen mainosten laatua koskevia periaatteita.

⁽¹⁸⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/action-plan-against-disinformation-report-progress>

⁽¹⁹⁾ <https://twitter.com/alemannoEU/status/1119270730280132610>

⁽²⁰⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/annual-self-assessment-reports-signatories-code-practice-disinformation-2019>

⁽²¹⁾ http://erga-online.eu/wp-content/uploads/2019/06/ERGA-2019-06_Report-intermediate-monitoring-Code-of-Practice-on-disinformation.pdf

herättävää sisältöä, olipa se totuudenmukaista tai ei, ja tuottamalla siten profiilidataa. Tämän tyyppiseen datan manipulointiin tulee puuttua yleisen tietosuojasetuksen noudattamisen aukottomalla ja kunnollisella valvonnalla, sillä siten voidaan saada siirrettyä yrityksiä ohjaavien kannustimien tasapainoa pois päin mallista, joka perustuu sensaation tavoitteluun ja sokeeraamiseen. Jos verkkoalustojen perusliiketoimintamalli itsessään luo edellytykset ongelman kehittymiselle tai levittää ongelmaa, ei riitä, että alustoja kannustetaan ottamaan käyttöön mekanismeja sisällön poistamista tai tarkistamista varten. Lisäksi on puututtava jäsenvaltio- ja EU-tason lainsäädännössä digitaalisen ja sosiaalisen median yritysten hallitsevaan markkina-asemaan ja harkittava yhteentoimivuusvelvoitteiden asettamista niin, että otetaan käyttöön yhteisiä yhteyskäytäntöjä, jotka mahdollistavat viestien kulun alustojen välillä.

3.8 On tarpeen varmistaa EU:n toimielinten, kansalaisyhteiskunnan, työmarkkinaosapuolten, riippumattomien tiedotusvälineiden, sosiaalisen median ja verkkoalustojen sekä suuren yleisön kattavampi ja laajempi osallistuminen disinformaation torjuntaan⁽²²⁾. Komitea suhtautuu myönteisesti Euroopan komission viestintäverkkojen, sisältöjen ja teknologian pääosaston aloitteeseen perustaa Euroopan digitaalisen median seurantakeskus – faktantarkistajille, tiedeyhteisölle ja tutkijoille tarkoitettu yhteistyöalusta, jonka kautta voidaan luoda aktiivisia yhteyksiä mediaorganisaatioihin ja medialukutaidon asiantuntijoihin sekä tarjota tukea poliittisille päättäjille⁽²³⁾. Komitea kehottaa osoittamaan lisää varoja seurantakeskuksen vahvistamista ja kehittämistä varten.

4. Internetin kautta tapahtuvan vihamielisen vaalivaikuttamisen ehkäiseminen EU:ssa

4.1 Internetin mukanaan tuomiin uhkii kuuluu myös se, että vaaleihin on aiempaa helpompi puuttua valetilien, sosiaalisessa mediassa häiriköimisen ja valtion ylläpitämien uutissivustojen kautta. Ulkomailta käsin tapahtuvaan puuttumiseen on kiinnitetty paljon huomiota, mutta todellisuus on paljon monisyisempi: kotimainen disinformaatio on vähintään yhtä suuri ongelma, ja paikalliset sijaistoimijat, uusi teknologia ja muu kehitys (kuten suljettujen ryhmien käyttö) hämärtävät ulkomaisen ja kotimaisen disinformaation rajaa. Venäjää on esimerkiksi syytetty siitä, että se vaikutti vuonna 2016 käytyihin Yhdysvaltojen presidentinvaaleihin, Yhdistyneen kuningaskunnan brexit-kansanäänestykseen, useisiin EU:n alueella vastikään käytyihin vaaleihin⁽²⁴⁾ sekä toukokuussa 2019 pidettyihin Euroopan parlamentin vaaleihin⁽²⁵⁾, mutta yhtä huolestuttavia riskejä on aiheutunut muidenkin, kotimaisten ja ulkopuolisten, toimijoiden harjoittamasta puuttumisesta.

4.2 Disinformaation torjuntaa koskevassa Euroopan komission toimintasuunnitelmassa todetaan, että "[r]aporttien mukaan yli 30 maata käyttää disinformaatiota ja eri muotoisia vaikuttamistoimia"⁽²⁶⁾. Euroopan ulkosuhdehallinto on perustanut erityisen East Stratcom -työryhmän, joka seuraa ja paljastaa "Kreml-mielistä" disinformaatiota asialle omistetun verkkosivuston⁽²⁷⁾ kautta, sekä Länsi-Balkaniin ja eteläisiin alueisiin keskittyvät strategisen viestinnän työryhmät.

4.3 Ulkosuhdehallinnon aloite nk. nopean hälytysjärjestelmän – käytännössä disinformaatioon liittyvien asioiden parissa työskentelevien jäsenvaltioiden hallinnon edustajien verkoston – perustamisesta on tervetullut. Järjestelmää on syytä vahvistaa ja laajentaa, ja jäsenvaltioita kannustetaan huolehtimaan tiivistä tietojenvaihdosta nopean hälytysjärjestelmän ja äskettäin perustettujen kansallisten vaaliverkkojen välillä, joihin tulee lähtökohtaisesti ottaa mukaan myös asiaan erikoistuneita kansalaisyhteiskunnan organisaatioita ja faktantarkistajia. Tulevaisuudessa olisi myös järjestettävä säännöllinen tietojenvaihto nopean hälytysjärjestelmän ja digitaalisen median seurantakeskuksen rakenteiden välillä kussakin maassa ja EU:n laajuisesti.

4.4 Koska vaaleihin puuttumisen ehkäisymekanismit ovat tärkeitä eurooppalaiselle demokratialle, Euroopan ulkosuhdehallinnon puitteissa suoritettavaa disinformaation torjuntaa olisi laajennettava ja tehostettava mm. sen vuoksi, että voidaan tarkkailia ja torjua myös muista maista ja muilta alueilta peräisin olevaa disinformaatiota sekä tehostaa tietojenvaihtoa muiden vastaavien, esimerkiksi Kanadan ja Australian perustamien ennaltaehkäisymekanismien kanssa. Samaan aikaan on syytä tehostaa varsin paljon EU:n toimia, joilla torjutaan kotimaista disinformaatiota. Tämä tulee tehdä kokonaisvaltaisesti niin, että mahdollistetaan täsmällinen seuranta ja edistetään ammattimaista journalismia sekä medialukutaitoa.

4.5 ETSK kiinnittää huomion siihen, että lausunnon laatimisen jälkeen puhjenneen covid-19-kriisin vuoksi komissiolta tarvitaan entistäkin kiireellisemmin lisätoimia, joiden avulla torjutaan infektion syihin, leviämiseen ja hoitoon liittyvää disinformaatiota, sillä se voi olla vahingollista kansanterveyden kannalta. Jos sosiaalisessa mediassa jaettavaa pandemiaan

⁽²²⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/eu-communication-disinformation-euco-05122018_en.pdf

⁽²³⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-launches-call-create-european-digital-media-observatory>

⁽²⁴⁾ https://carnegieendowment.org/files/CP_333_BrattbergMaurer_Russia_Elections_Interference_FINAL.pdf

⁽²⁵⁾ https://www.politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/pc_russian_meddling_ep2019_eng_web_20190520.pdf

⁽²⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/eu-communication-disinformation-euco-05122018_en.pdf

⁽²⁷⁾ <https://euvsdisinfo.eu/>

liittyvää tietosisältöä ei valvota ja kanavoidsa asianmukaisesti, se voi johtaa haitalliseen käyttäytymiseen ja levittää paniikkia ja vaarantaa siten yhteisöön kuuluvien terveyden. Komitea kehottaa Euroopan komissiota pysymään valppaana ja tekemään jäsenvaltioiden ja yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa yhteistyötä tällaisen sekä kotimaisista että ulkomaisista lähteistä peräisin olevan disinformaation⁽²⁸⁾ vakaviin vaikutuksiin puuttumiseksi.

5. Eurooppalaisten medialukutaidon ja kansalaiskasvatuksen parantaminen

5.1 Eurooppalaisten medialukutaitoa ja aktiivisuutta kansalaisina on olennaisen tärkeää edistää järjestelmällisesti, jotta Euroopan unioni pystyisi pitämään paremmin pintansa demokratian vastaista kehitystä ja demokratiaan kohdistuvia uhkia vastaan. Kuten ETSK on äskettäin antamissaan lausunnoissa⁽²⁹⁾ todennut, se toivoo EU:n toimielimissä käynnistyneeltä uudelta poliittiselta sykliltä uutta pontta tietämyksen lisäämiseen Euroopan unionista. Komitea katsoo, että vuonna 2015 annettu Pariisin julistus⁽³⁰⁾ ja neuvoston vuonna 2018 antama suositus⁽³¹⁾ ovat jäsenvaltioiden selkeä toimeksianto Euroopan unionia koskevan oppimisen ja opetuksen sisällyttämiseksi kiinteäksi osaksi poliittista ohjelmaa. Tätä tukee myös Euroopan parlamentin vuonna 2016 antama päätöslauselma⁽³²⁾.

5.2 ETSK tähdentää tarvetta panna Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ensimmäinen periaate täytäntöön, jotta kaikilla Euroopassa on oikeus laadukkaaseen ja osallistavaan opetukseen, koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen⁽³³⁾, ja suositaa, että EU-tietämyksen lisääminen ja eurooppalaisen identiteetin rakentaminen sisällytetään EU 2030 -strategiaan ja koulutuksen strategiaan puitteisiin (ET 2030) sekä EU-ohjausjaksoon (asiaan liittyviin maakohtaisiin suosituksiin), sikäli kuin tarkkaa ja järjestelmällistä tietoa on saatavilla⁽³⁴⁾.

5.3 Jotta EU-valistuksen tehostamiselle saataisiin lisää poliittista tukea, ETSK kehottaa perustamaan unionin tasolle Eurooppa-opetusta käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän, johon kuuluu jäsenvaltioiden edustajia ja johtavia kasvatusalan asiantuntijoita. Ryhmä voisi laatia opetusministerien käsiteltäväksi poliittisia ehdotuksia ja suosituksia, joiden perusteella neuvosto voisi antaa päätelmät. Ryhmä voisi myös käynnistää toiminnallisia parannuksia, kuten sellaisen keskitetyn verkkoalustan, johon kootaan EU:n rahoittamissa hankkeissa ja jäsenvaltioiden opetusohjelmien puitteissa jo tuotettu opetusmateriaali, kuten ETSK on ehdottanut.

5.4 Kattavamman toimintapolitiikan lähtökohdaksi tarvitaan ETSK:n mielestä sen kriittistä arvioimista vuonna 2013 toteutettuun *Learning Europe at School* -tutkimukseen⁽³⁵⁾ pohjautuvassa uudessa tutkimuksessa, mikä on jäsenvaltioiden nykyinen tilanne EU-tietämyksen välittämisessä opetuksessa, opettajankoulutuksessa ja ammatillisessa täydennyskoulutuksessa sekä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja työmarkkinaosapuolten kehittämien Eurooppa-opetusohjelmien suhteen⁽³⁶⁾. Lisäksi on tarpeen uudistaa kattavasti koulutusvalmiuksia ja rahoituslähteitä aktiivisen kansalaisuuden taitojen kehittämiseksi EU:n aikuisväestön keskuudessa elinikäisen oppimisen avaintaitoja koskevan tarkistetun eurooppalaisen viitekehyksen⁽³⁷⁾ mukaisesti.

5.5 Euroopan kansalaisyhteiskunnan edustajat ja työmarkkinaosapuolet ovat puhuneet painokkaasti sen puolesta, että EU-asioihin, -toimintakulttuuriin ja -kansalaisuuteen perehdyttävää kansalaiskasvatusta varten tulee osoittaa riittävästi kansallisia resursseja täydentävää rahoitusta. EU:n olisi annettava jäsenvaltioille tukea sen varmistamiseksi, että rehtorit, opettajat ja muu opetushenkilöstö saavat entistä paremmat valmiudet edistää kriittistä ajattelua, demokraattisia arvoja ja ihmisoikeuksia sekä kansalaisosallistumista ja uuden teknologian vastuullista käyttöä. Tulee vahvistaa ja laajentaa ohjelmia, joiden avulla tuetaan opettajien, tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkuvuutta, jotta heidän on helpompi päästä kokemaan, miten EU:n arvoja, kuten demokratiaa, vapautta ja suvaitsevaisuutta, toteutetaan muissa oppimisympäristöissä ja muissa EU:n jäsenvaltioissa⁽³⁸⁾.

⁽²⁸⁾ <https://www.disinfo.eu/coronavirus/>

⁽²⁹⁾ EUVL C 353, 18.10.2019, s. 52; EUVL C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁰⁾ Pariisin julistus, 17.3.2015

⁽³¹⁾ Neuvoston suositus, annettu 22 päivänä toukokuuta 2018, yhteisten arvojen, osallistavan koulutuksen ja opetuksen eurooppalaisen ulottuvuuden edistämisestä (EUVL C 195, 7.6.2018, s. 1).

⁽³²⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma 12. huhtikuuta 2016 EU-asioiden oppimisesta koulussa (2015/2138 (INI)) (EUVL C 58, 15.2.2018, s. 57)

⁽³³⁾ EUVL C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁴⁾ EUVL C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁵⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/83be95a3-b77f-4195-bd08-ad92c24c3a3c>

⁽³⁶⁾ EUVL C 353, 18.10.2019, s. 52.

⁽³⁷⁾ Neuvoston suositus, annettu 22 päivänä toukokuuta 2018, elinikäisen oppimisen avaintaidoista (EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1).

⁽³⁸⁾ https://www.csee-etuice.org/images/attachments/ST_Citizenship_2018.pdf

5.6 EU:n olisi edistettävä voimakkaasti ja tuettava taloudellisesti sitä, että unionin kaikissa jäsenvaltioissa kehitetään yhteiskunnan kaikkien sukupolvien medialukutaitoa sekä toimittajien tarjoamaa ja heille suunnattua koulutusta. Tämä tulee tehdä järjestelmällisesti ja tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden oppilaitosten sekä tiedotusvälineiden sääntelystä vastaavien riippumattomien kansallisten virastojen kanssa. Tavoitteena on ottaa leveällä rintamalla nopea harppaus kohti eurooppalaisten parempaa medialukutaitoa sitä taustaa vasten, että laajalle levinnyt ja usein pahassa tarkoituksessa syötetty disinformaatio aiheuttaa yhä suurempia uhkia.

5.7 EU:n olisi annettava hyvissä ajoin tukea toimiin, joiden avulla jäsenvaltiot pyrkivät täyttämään äskettäin tarkistetun audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin mukaisen uuteen mediaan liittyvän veloitteensa edistää medialukutaitoa ja toteuttaa toimenpiteitä sen kehittämiseksi mm. uusien valistusohjelmien ja videonjakoalustojen tehokkaan valvonnan avulla. ETSK odottaa selkeitä tähän liittyviä suuntaviivoja medialukutaitoa käsittelevältä asiantuntijaryhmältä, joka kokoontuu Zagrebissa Kroatiaassa 30. maaliskuuta 2020. Kokous pidetään järjestyksessä toisella medialukutaitoviikolla, joka on viime vuonna käynnistetty uusi EU:n laajuinen tiedotuskampanja.

6. Euroopan parlamentin vaalien osallistavuuden lisääminen

6.1 Vaalien ulkopuolelle jääminen voi uhata eri puolilla EU:ta erilaisia väestöryhmiä: vammaisia henkilöitä, etnisiin vähemmistöihin kuuluvia (erityisesti romaneja), Euroopassa liikkuvia siirtotyöläisiä ja muuttajia sekä köyhiä, työttömiä, kouluttamattomia ja maaseudulla asuvia kansanosia. Kun otetaan huomioon, että puolet eurooppalaisista ei edelleenkään osallistu Euroopan parlamentin vaaleihin, vaalikäyttäytymistä muokkaavaan rakenteelliseen eriarvoisuuteen on puututtava tulevissa poliittisissa aloitteissa, joiden avulla pyritään lujittamaan eurooppalaista demokratiaa ja varmistamaan, että kaikkia EU:n kansalaisia kohdellaan yhdenvertaisesti seuraavissa Euroopan parlamentin vaaleissa.

6.2 Kuten ETSK:n maaliskuussa 2019 antamassa seikkaperäisessä tiedonannossa⁽³⁹⁾ selostetaan, unionin kaikissa 27 jäsenvaltiossa on paljon ihmisiä, jotka eivät voi osallistua Euroopan parlamentin vaaleihin sellaisten oikeudellisten ja organisatoristen esteiden vuoksi, jotka estävät vammaisia henkilöitä käyttämästä poliittisia oikeuksiaan. Noin 800 000:lta eurooppalaiselta 16 jäsenvaltiossa on kansallisten säännösten nojalla evätty oikeus osallistua Euroopan parlamentin vaaleihin toimintarajoitteen tai mielenterveyshäiriön vuoksi. Lisäksi miljoonat eurooppalaiset eivät pysty äänestämään siksi, että käytännön järjestelyissä ei ole otettu huomioon heidän toimintarajoitteestaan johtuvia tarpeita (tekniset esteet).

6.3 ETSK ehdottaa, että uudessa vaaliuudistuspaketissa ja eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelman puitteissa esitetään "EU:n etenemissuunnitelman vaaliprosessin osallistavuuden parantamiseksi" ja siihen liittyvä ehdotus rahoituksesta jäsenvaltioille vaalihallinnon tarpeellista uudistamista varten. Tähän kuuluvat teknisten mukautusten tekeminen ja tukipalvelut sellaisia väestöryhmiä varten, jotka ovat heikommassa asemassa ja jotka tietyissä kansallisissa konteksteissa yleensä jäävät vaaliprosessin ulkopuolelle ja osallistuvat politiikkaan vähemmän. Etenemissuunnitelman tulee pohjautua perusteelliseen kartoitukseen esteistä, joita erilaiset vaaleista syrjäytymisen uhkaavat väestöryhmät kohtaavat. Kartoitus on tehtävä yhteistyössä kansallisten vaaliviranomaisten, oikeusasiamiesinstituutioiden sekä asianomaisten kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja niiden eurooppalaisten verkostojen kanssa.

6.4 Voimassa olevassa EU:n lainsäädännössä säädetään jo useista Euroopan parlamentin vaaleihin liittyvistä asioista. Ei siis ole mitään muodollisia esteitä sille, etteikö tähän lainsäädäntöön voitaisi sisällyttää myös takeita äänestysvaihtoehtojen tarjoamisesta vammaisille henkilöille. ETSK katsoo, että ottamalla käyttöön kaikkien maiden parhaat käytännöt saataisiin aikaan ihanteellinen järjestelmä, jossa jokainen vammaisen eurooppalainen paitsi saisi täyden äänestysmahdollisuuden myös voisi valita itselleen parhaiten soveltuvan äänestystavan.

6.5 ETSK ehdottaakin, että EU-vaalien uudistamisesta ja uudesta eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelmasta myöhemmin käytävässä poliittisessa keskustelussa harkitaan sitä, että ehdotetussa "EU:n etenemissuunnitelmassa vaaliprosessin osallistavuuden parantamiseksi" määriteltävien laaja-alaisempien toimenpiteiden lisäksi esitettäisiin säädösaloite, jossa asetetaan vähimmäisvaatimukset vammaisten henkilöiden tarpeet huomioiville äänestysmenettelyille. Ehdotusta laadittaessa tulee käydä poliittista vuoropuhelua kansallisten vaaliviranomaisten, sosiaaliseen osallisuuteen ja vaaleihin perehtyneiden asiantuntijoiden sekä vammaisia henkilöitä edustavien kansalaisjärjestöjen kanssa.

⁽³⁹⁾ ETSK:n tiedonanto aiheesta "Vammaisten henkilöiden todellinen oikeus äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa", 20. maaliskuuta 2019.

7. Euroopan tason poliittisten puolueiden kansalaislähtöisyyden ja vastuuvollisuuden edistäminen

7.1 Kuten vuonna 1992 tehdyssä Maastrichtin sopimuksessa todetaan, ”Euroopan tason poliittiset puolueet ovat tärkeä yhdentymistä edistävä tekijä unionissa. Ne myötävaikuttavat eurooppalaisen tietoisuuden muodostumiseen ja unionin kansalaisten poliittisen tahdon ilmaisemiseen.” Euroopan tason poliittiset puolueet ovat kehittyneet varsin hiljattain ja asteittain ylikansalliseksi poliittiseksi toimijoiksi, joilla on yhtenäiset hallintorakenteet, jotka kykenevät laatimaan johdonmukaisia poliittisia ohjelmia ja saamaan äänestäjiä liikkeelle EU:n laajuisesti, ja tämä muodostaa rakenteellisen haasteen eurooppalaisten poliittiselle osallistumiselle. Etenkin Euroopan tason puolueiden hallintoa ja rahoitusta koskeva sääntelykehys on kehittynyt vasta Nizzan sopimuksen (2003) jälkeen, ja se on edelleen melko suppea, mitä tulee organisaation ja ohjelmien yhtenäisyyteen, jonka olisi tarkoitus edesauttaa Euroopan tason puolueiden kykyä muokata ja edistää EU:n poliittista yhdentymistä yhteisten arvojen ja suuren yleisön osallistumisen pohjalta.

7.2 Mahdollisella lisäsääntelyllä olisi pyrittävä kannustamaan Euroopan tason poliittisia puolueita tuomaan aktiivisesti esille EU:n arvoja ja parantamaan rajatylittävää poliittista yhtenäisyyttä ja organisatorisia valmiuksiaan ihmisten osallistamiseksi keskenään hyvin erilaisten kansallisten jäsenpuolueiden puitteissa ja laajemminkin eri puolilla EU:ta.

7.3 ETSK suhtautuu tätä ajatellen myönteisesti komission ehdotukseen tehostaa sen valvomista, että Euroopan tason puolueet pitävät kiinni myös niiden kansallisia jäseniä koskevasta oikeudellisesta velvoitteestaan noudattaen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa ilmaistuja EU:n perusarvoja. Kyse on arvoista, joita puolueet ajavat poliittisissa ohjelmissaan ja kampanjoissaan, niiden sisäisistä sukupuolten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä koskevista käytännöistä sekä siitä, kunnioittavatko puolueet oikeusvaltioperiaatetta ja korruption vastaisuuden periaatetta. Jos se katsoo sen tarpeelliseksi, komissio voisi pyytää Euroopan tason poliittisista puolueista ja Euroopan tason poliittisista säätiöistä vastaavaa viranomaista tarkistamaan, onko asetuksessa säädettyjä edellytyksiä noudatettu⁽⁴⁰⁾.

7.4 Mahdollisissa tulevaisuudessa sääntelytoimissa pitäisi ottaa huomioon meneillään oleva poliittinen keskustelu ja esitetyt poliittiset ehdotukset, myös erilaiset toimintatapoihin liittyvät ideat Euroopan tason puolueiden kehittämisestä nykyistä kansalaisläheisemmiksi ja vastuuvollisiksi eurooppalaisia kohtaan esimerkiksi seuraavin keinoin: kansallisten puolueiden ilmoitukset aikomuksestaan liittyä Euroopan tason puolueisiin, kansalliset rajat ylittävät puolueiden ehdokaslistat, avoin varainkeruu ja kampanjointi, henkilöjäsenyys, ruohonjuuritason yhteydenpito kansalaisyhteiskuntaan ja työmarkkina-osaapuoliin sekä vastuu poliittisesta sisällöstä, jossa kyseenalaistetaan aivan kokonaan EU:n yhteiset arvot⁽⁴¹⁾. Kyseiset asiat olisi otettava myös Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin asialistalle. Konferenssi tarjoaa toivottavasti kansalaisyhteiskunnalle, työmarkkinaosapuolille ja eurooppalaisille merkittävän tilaisuuden osallistua laajasti ja tiedon pohjalta EU:n demokratian uudistamiseen.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽⁴⁰⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/DOC/?uri=CELEX:52019DC0343&from=FI>

⁽⁴¹⁾ <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/reconnecting-european-political-parties-with-european-union-citizens.pdf>;
<https://carnegieeurope.eu/2019/11/06/six-ideas-for-rejuvenating-european-democracy-pub-80279>; https://euroreflections.se/globalassets/ovrigt/euroreflections/euroreflections_v3.pdf

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vähähiiliseen talouteen siirtymisen rahoittaminen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvät rahoitushaasteet”

(valmistelevala lausunto)

(2020/C 311/04)

Esittelijä: **Toni VIDAN (HR–III)**

Toinen esittelijä: **Dimitris DIMITRIADIS (EL–I)**

Lausuntopyyntö	EU:n neuvoston puheenjohtajavaltio Kroatia, 10.9.2019
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö”
Hyväksyminen jaostossa	27.5.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	11.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	227/0/2
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu erittäin myönteisesti Eurooppa-neuvoston äskettäin antamiin päätelmiin ja esitettyyn Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan⁽¹⁾, joiden yhteisenä tavoitteena on saavuttaa ”ilmastoneutraali EU vuoteen 2050 mennessä” ja turvata siten siirtyminen vähähiiliseen talouteen, ja antaa niille vankan tukensa.

1.2 Komitea on covid-19-kriisin vuoksi jo perännyt⁽²⁾ ennennäkemätöntä solidaarisuutta jäsenvaltioilta sekä **kattavaa Euroopan talouden elvytyssuunnitelmaa**, jotta EU:n jäsenvaltiot, kansalaiset, yritykset ja työntekijät pystyvät vastaamaan parhaansa mukaan covid-19-pandemian seurauksiin ja rakentamaan Euroopan taloudesta kestävämmän ja tietokäyttöisemmän. Euroopan unionin elpymisväline (*Next Generation EU*), jonka määrärahat ovat 750 miljardia euroa, ja EU:n pitkän aikavälin talousarvion 2021–2027 kohdennetut lisäykset nostavat EU:n talousarvion rahoituskapasiteetin kaikkiaan 1,85 biljoonaan euroon. Elpymisen tukemisen lisäksi siinä keskitytään Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja digitalisaatioon työllisyyden ja kasvun, yhteiskuntien kriisinsietokyvyn ja ympäristön hyvinvoinnin edistämiseksi.

1.3 ETSK yhtyy Euroopan parlamentin 17. huhtikuuta 2020 suurella ääntenenemmistöllä hyväksymässä päätöslauselmassa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tulee olla EU:n tulevan elvytys- ja jälleenrakennuspaketin keskiössä, ”jotta voidaan polkaista talous käyntiin, parantaa sen selviytymiskykyä ja luoda työpaikkoja ja samalla tukea ekologista siirtymää ja kestävää taloudellista ja sosiaalista kehitystä”⁽³⁾.

1.4 ETSK kannattaa Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelmaa, joka on yhdessä oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin kanssa vähähiiliseen talouteen siirtymisen ensimmäinen tärkeä rahoituspilari⁽⁴⁾. Komitea pitää näitä aloitteita ensimmäisenä askeleena oikeaan suuntaan ja vetoaa EU:n toimielimiin, jotta ne kehittäisivät seuraavien vaiheiden valmistelun avoimia ja osallistavia prosesseja, joihin kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät pääsevät tosiasiallisesti mukaan ja jotka sopivat yhteen elvytyksen ja hyvinvointitalouteen tähtäävän oikeudenmukaisen siirtymän kanssa⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2019/FI/COM-2019-640-F1-FI-MAIN-PART-1.PDF>

⁽²⁾ <https://www.eesc.europa.eu/fi/news-media/presentations/eus-response-covid-19-outbreak-and-need-unprecedented-solidarity-amongst-member-states>

⁽³⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0054_FI.pdf

⁽⁴⁾ ”Tietoa Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelmasta ja oikeudenmukaisen siirtymän mekanismista”, Bryssel 14. tammikuuta 2020.

⁽⁵⁾ <https://www.eesc.europa.eu/fi/our-work/opinions-information-reports/opinions/sustainable-economy-we-need-own-initiative-opinion>

1.5 ETSK kehottaa vallitsevan ennennäkemättömän kriisin vuoksi laatimaan kunnianhimoisen jälleenrakennussuunnitelman, joka sopii yhteen Pariisin sopimuksen kanssa. Keskeisenä osana tätä olisi oltava **ilmastotoimibudjetti**, jonka tulee olla suuruudeltaan vähintään noin 300 miljardia euroa vuotta kohden eli vastata jo havaittua investointivajetta. Tässä yhteydessä tulee asettaa selkeästi etusijalle kansalaisten, pk-yritysten, energiayhteisöjen ja paikallisten ja alueellisten julkisten elinten yhdessä suunnitteleminen ja omistamien hajautettujen hiilestä irtautumista edistävien hankkeiden tukeminen.

1.6 ETSK on vakaasti sitä mieltä, että siirtymän sekä covid-19:n jälkeisen jälleenrakennuksen tulee tapahtua oikeudenmukaisesti ja johtaa oikeudenmukaisempaan ja kestävämmällä pohjalla olevaan Euroopan unioniin. Muussa tapauksessa ne on tuomittu epäonnistumaan, millä olisi vakavia seurauksia koko Eurooppa-hankkeelle. Komitea pitää etenkin kehityksessä jäljessä olevien EU:n maaseutualueiden asukkaiden, työntekijöiden, yhteisöjen ja pk-yritysten poliittista, sosiaalista ja taloudellista osallisuutta oikeudenmukaisen siirtymän keskeisenä osatekijänä. Tässä yhteydessä ei saa myöskään syrjiä jäsenvaltioita, jotka eivät toistaiseksi kuulu euroalueeseen. On ensisijaisen tärkeää vahvistaa joukko kriteerejä, joilla varmistetaan siirtymän oikeudenmukaisuus, ja kaikkien tasojen sidosryhmien on päästävä mukaan. ETSK on osallistunut tähän keskusteluun jo aiemmin ⁽⁶⁾.

1.7 ETSK korostaa, että oikeudenmukaisen siirtymän sekä covid-19:n jälkeisen jälleenrakennuksen yhteydessä on varmistettava, että kuluttajista ja yhteisöistä tulee kestäväpohjaisten energia- ja liikennealan tuotteiden ja palvelujen aktiivisia tuottajakuluttajia (tuottajia ja kuluttajia).

1.8 ETSK kehottaa poistamaan pikaisesti esteet, jotka jarruttavat julkisten ja yksityisten varojen uudelleenkohdentamista. Tämä koskee ensisijaisesti fossiilisten polttoaineiden alan saamien suurien ja välillisten tukien muodostamia esteitä sekä verotuksellisia esteitä.

1.9 ETSK kannattaa sitä, että Euroopan komissiolle annetaan vahva mandaatti laatia uusi EU:n sopeutumisstrategia. Komitea kehottaa painottamaan yhtä lailla sekä ilmastonmuutoksen hillitsemisen että siihen sopeutumisen rahoittamista. ETSK katsoo, että osallistava poliittinen keskustelu innovatiivisten rahoitusmekanismien kehittämisestä sopeutumistoimia varten ja erityisten **oikeudenmukaisen sopeutumisen rahastojen** perustamisesta olisi aloitettava mahdollisimman pian.

1.10 ETSK kehottaa lisäämään käytettävissä olevia varoja huomattavasti, käynnistämään erityisen **”Euroopan ilmastotoimien solidaarisuusjoukot”** -nuorisiohjelman sekä myöntämään varoja paikallishallinnon ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan yhteistyöhön, jonka avulla kehitetään yhteisöjen omia vähähiilisen energian ja liikenteen edistämishankkeita niiden omista tarpeista lähtien.

1.11 ETSK katsoo, että vihreän kehityksen ohjelmalla olisi turvattava EU:n ja etenkin niiden pk-yritysten asema ja kansainvälinen kilpailukyky, joiden kilpailu nopeasti kehittyvän talouden maiden kanssa kiristyy kiristymistään. Komitea kannattaa ehdotuksia hiilitullimekanismin käyttöönnotosta.

2. Johdanto ja yleiset huomiot

2.1 ETSK laatii käsillä olevan lausunnon vastauksena EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Kroatian tasavallan pyyntöön. Komitea on ilahtunut puheenjohtajavaltion aikeista vauhdittaa EU-tason keskustelua siitä, miten voitaisiin parantaa rahoitusjärjestelyjä, joiden avulla vastataan vähähiiliseen talouteen siirtymisestä aiheutuviin kasvaviin tarpeisiin sekä edistetään ilmastonmuutokseen sopeutumista. Lausunnon laatimisprosessin loppuvaiheessa puhkesi covid-19-pandemia, joka on ravistellut EU:ta ja muuta maailmaa, ja lausunnossa pyritäänkin esittämään joitakin alustavia vastauksia tähän uuteen todellisuuteen.

2.2 Meneillään on inhimillinen katastrofi, jossa menetetään ihmishenkiä ja monet sairastuvat ja joka johtaa ennennäkemättömään sosiaaliseen ahdinkoon ja työpaikkojen menettämiseen. Jos se hoidetaan huonosti, seuraukset saattavat olla yhtä vakavat kuin vuonna 1929 alkaneella suurella lamalla. Jos siihen reagoidaan oikein, EU voi selvitä tilanteesta yhteisin ponnistuksin niin, että ihmishenkiä säästyy ja yhteiskunta pysyy hyvinvoivana, että Euroopan sosioekonomisissa toimintamalleissa huomion keskipisteenä ovat tulevaisuudessa ihmiset ja luonto ja että kestävä kehityksen maailmanlaajuinen kumppanuus saa piristysruiskeen.

⁽⁶⁾ <https://www.eesc.europa.eu/fi/our-work/opinions-information-reports/opinions/leaving-no-one-behind-when-implementing-2030-sustainable-development-agenda-own-initiative-opinion>

2.3 ETSK suhtautuu erittäin myönteisesti Eurooppa-neuvoston äskettäin antamiin päätelmiin ja esitettyyn Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan⁽⁷⁾, joiden yhteisenä tavoitteena on saavuttaa ”ilmastoneutraali EU vuoteen 2050 mennessä” ja turvata siten siirtyminen vähähiiliseen talouteen, ja antaa niille vankan tukensa. Se kannattaa myös ensimmäisen tärkeän rahoituspilarin muodostavia Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelmaa ja oikeudenmukaisen siirtymän mekanismeita, joiden avulla on tarkoitus tukea työntekijöitä ja kansalaisia alueilla, joihin siirtymä vaikuttaa kaikkein eniten⁽⁸⁾.

2.4 Siitä, että ilmasto on hätätilassa, luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen uhkaa olemassaoloa, kemikaaleista ja ilmansaasteista aiheutuu terveysriskejä, joita yhteiskunnassa ei voida hyväksyä, ja valtamerissä ui käsittämättömät määrät muovisaastetta, on kiistatonta näyttöä. Uusien ihmisiin tarttuvien tautien ilmaantuminen on tieteellisten tutkimusten⁽⁹⁾ mukaan tiiviisti kytköksissä niihin ympäristökriisin taustatekijöihin, joihin on tarkoitus puuttua asettamalla ympäristötoimet etusijalle vihreän kehityksen ohjelman avulla.

2.5 Maailmassa esiintyy eksistentiaalisten ympäristökriisien lisäksi suurta ja yhä kasvavaa eriarvoisuutta, väestökehityskriisejä ja poliittista radikalismia, ja myös luottamus hallituksiin, hallintoon ja päättäjiin rakoilee. Covid-19-kriisi on tuonut korostetusti esille useita talous- ja hallintojärjestelmien puutteita, mm. markkinatalouden rajallisuuden, sekä tehokkaiden valtion instituutioiden ja vahvojen julkisten terveydenhuoltojärjestelmien merkityksen. Se on myös antanut ihmisille mahdollisuuden pohtia uudelleen, mikä heille on tärkeää. Nyt olisi tarkasteltava kiireellisesti uudelleen tuotanto- ja kulutustasojen vaikutuksia ja pohdittava keskeisten alojen (esim. julkiset palvelut, kuten terveydenhuoltoala) työntekijöiden kohtuullisia palkkatasoja, vero- ja palkkapolitiikkaa sekä sellaisia uusia keinoja kuin perustuloa, kuten ETSK on aiemmissa lausunnoissaan⁽¹⁰⁾ kehottanut.

2.6 EU:n elinkeinoelämä suhtautuu vähähiiliseen talouteen siirtymiseen ja covid-19:n jälkeiseen elvytykseen yhä suuremmissa määrin kehitysmahdollisuutena ja keinona palauttaa tuotannon työpaikkoja takaisin Eurooppaan. Seitsemän johtavaa eurooppalaista energiayritystä kehotti EU:n ympäristö- ja ilmastoministereille hiljattain lähettämässään kirjeessä nostamaan EU:n vuoteen 2030 ulottuvan kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteen vähintään 55 prosenttiin vuoden 1990 tasosta, jotta vuoteen 2050 johtavasta kehityspolusta saadaan kustannustehokas⁽¹¹⁾. *Energy Transitions Commission* -ajatushautomo puolestaan kehottaa maailman maita ”käyttämään talouselvytysvarat viisaasti ja investoimaan tulevaisuuden talouteen”⁽¹²⁾.

3. Kunnianhimoisempia ilmastotavoitteita, uusia rahoitusvaroja oikeudenmukaista siirtymää, jälleenrakentamista ja vähähiiliseen talouteen siirtymistä varten sekä vuoteen 2030 ulottuvien kestävä kehityksen tavoitteiden täytäntöönpano

3.1 Jotta voidaan varmistaa, että kiireellisiä ilmastotoimia varten saadaan käyttöön riittävästi uusia rahoitusvaroja, sekä parantaa nykyisten varojen käyttöä, tarvitaan ehdottomasti kunnianhimoista poliittista toimintaohjelmaa, jossa kiristetään vuosiin 2030 ja 2050 mennessä saavutettavaksi tarkoitettuja tavoitteita. ETSK kannattaakin kehotusta, jonka mukaan Euroopan unionin tulee sitoutua saavuttamaan hiilineutraalius vuoteen 2050 mennessä ja korjata vastaavasti vuoteen 2030 ulottuvaa kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitetta vähintään 55 prosenttiin vuoden 1990 tasosta.

3.2 ETSK on vakaasti sitä mieltä, että siirtymän sekä covid-19:n jälkeisen jälleenrakennuksen tulee tapahtua oikeudenmukaisesti ja johtaa oikeudenmukaisempaan Euroopan unioniin. Muussa tapauksessa ne on tuomittu epäonnistumaan, millä olisi vakavia seurauksia koko Eurooppa-hankkeelle. Komitea pitää etenkin kehityksessä jäljessä olevien EU:n maaseutualueiden asukkaiden, työntekijöiden, yhteisöjen ja pk-yritysten poliittista, sosiaalista ja taloudellista osallisuutta oikeudenmukaisen siirtymän keskeisenä osatekijänä. Tässä yhteydessä ei saa myöskään syrjiä jäsenvaltioita, jotka eivät toistaiseksi kuulu euroalueeseen. Tällaisen osallisuuden saavuttamiseksi on oleellista jakaa tulevan ilmastotoimibudjetin varat oikeudenmukaisesti. Lisäksi on estettävä jo ennakoitua sellainen kehitys, että suurin osa resursseista kanavoituu vahvoille sidosryhmille, joilla on resurssit ja valmiudet kehittää rahoituskelpoisia hankkeita.

⁽⁷⁾ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2019/FI/COM-2019-640-F1-FI-MAIN-PART-1.PDF>

⁽⁸⁾ ”Tietoa Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelma ja oikeudenmukaisen siirtymän mekanismeista”, Bryssel 14. tammikuuta 2020.

⁽⁹⁾ <https://www.nature.com/articles/s41893-019-0293-3#ref-CR101>

⁽¹⁰⁾ <https://www.eesc.europa.eu/fin/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-framework-directive-minimum-income-own-initiative-opinion>

⁽¹¹⁾ <https://www.statkraft.com/media/news/2019/energy-companies-call-for-more-ambitious-EU-2030-climate-target/>

⁽¹²⁾ <http://www.energy-transitions.org/sites/default/files/COVID-Recovery-CoverLetter.pdf>

3.3 ETSK kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että kaikki sidosryhmät – paikallisyhteisöt, kansalaisyhteiskunta, työmarkkinaosapuolet, elinkeinoelämä, tiede- ja tutkimuslaitokset jne. – pääsevät tulevaisuudessa osallistumaan aktiivisesti vihreän kehityksen ohjelman sekä covid-19:n jälkeisen elvytys- ja jälleenrakennussuunnitelman kehittämiseen ja täytäntöönpanoon.

3.4 Ensimmäisen vaiheen eli vihreän kehityksen ohjelman ja investointiohjelman jälkeen ETSK pitää tervetulleena riittävän suurta elvytysrahastoa ja kehottaa vallitsevan ennennäkemättömän kriisin vuoksi laatimaan kunnianhimoisen jälleenrakennussuunnitelman, joka sopii yhteen Pariisin sopimuksen kanssa. Keskeisenä osana tätä olisi oltava **ilmastotoimibudjetti**, jonka tulee olla suuruudeltaan vähintään noin 300 miljardia euroa vuotta kohden eli vastata jo havaittua investointivajetta. Tässä yhteydessä tulee asettaa selkeästi etusijalle kansalaisten, pk-yritysten, energiayhteisöjen ja paikallisten ja alueellisten julkisten elinten yhdessä omistamien hajautettujen hiilestä irtautumista edistävien hankkeiden tukeminen. ETSK on jo esittänyt kannanotossaan ilmastorahoitussopimuksen puolesta ⁽¹³⁾ ehdotuksia varojen kokoamisesta tähän tarkoitukseen ja esittää niitä lisää käsillä olevassa lausunnossa.

3.5 Samanaikaisesti tulee ETSK:n mielestä laatia perusteellinen ja läpinäkyvä arvio vuoteen 2030 ulottuvien kestävä kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanon edellyttämistä rahoitusvaroista, jotta voidaan kehittää optimaalinen yhdistelmä mekanismeja tulevan ilmastorahoituksen liikkeelle saamiseksi. Olisi myös luotava tilaisuuksia osallistavaan keskusteluun kestävyuden ja oikeudenmukaisen siirtymän politiikasta väestörakennetta ja teknologiaa koskevan politiikan sekä finanssi- ja julkisen politiikan puitteissa. Tällaiseen keskusteluun saadaan merkittävä panos Euroopan ympäristökeskuksen tulevasta raportista ⁽¹⁴⁾.

3.6 ETSK on jo aiemmin perännyt **Euroopan ilmastorahoitussopimusta**, jonka tarkoituksena olisi ”suunnata ilmastomuutoksen torjuntaan ja reaalityalouteen ne pääomat, jotka saattaisivat synnyttää uuden finanssikuplan. Siihen tarvitaan myös uutta rahoitusta, erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille.” Komitea on ehdottanut rahoituslähteiksi mm. seuraavia:

- rahoituksen uudelleenohjaaminen kestävyysperiaatteiden mukaisesti investointeihin eli ympäristön kannalta suotuisiin kohteisiin ja ympäristönäkökohdat huomioon ottavien Euroopan investointipankin (EIP) lainojen edistäminen
- Euroopan keskuspankin (EKP) suorittaman määrällisen kevennyksen hyödyntäminen rahoituslähteenä
- kestävyysperiaatteiden mukaisen investoinnin kriteerien määrittelemine.

Ilmastorahoitussopimuksen avulla voidaan esimerkiksi vastata samanaikaisesti ilmastokriisiin, laadukkaiden työpaikkojen puutteeseen ja Eurooppa-hanketta koskeviin epäilyihin. Siihen sisältyy kaksi välinettä: Euroopan ilmasto- ja biodiversiteettipankki ja Euroopan ilmasto- ja biodiversiteettirahasto. Yhdessä niistä voisi tulla Euroopan ilmastopankki.

3.7 ETSK suhtautuu myönteisesti ja kannustavasti EIP:n ilmoitukseen, jonka mukaan se aikoo tukea 1 biljoonan euron investointien saamista liikkeelle ilmastotoimien ja ympäristön kestävyuden hyväksi kaudella 2021–2030. EIP:n vuotuinen lainakanta voi kuitenkin pankin nykyisten sääntöjen mukaan olla suurempikin. Jos EU tai EKP antaisi EIP:lle laajemmat talousarviotakaukset, vuotuisia lainamääriä voitaisiin kasvattaa entisestään.

3.8 ETSK kehottaa jäsenvaltioita ja EU:n toimielimiä uudistamaan vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjä siten, että mahdollistetaan kultaisen säännön avulla suuremmat jäsenvaltiotason investoinnit ilmastotoimiin, luetaan tällaiset investoinnit osaksi EU:n ilmastotoimibudjettia ja jätetään ne tämän johdosta alijäämälaskelmien ulkopuolelle sekä ehkäistään väärinkäyttöä asianmukaisin suojoitoin ⁽¹⁵⁾. Tähän liittyviä mahdollisuuksia on jo käsitelty alustavasti vuonna 2019 julkaistussa Euroopan finanssipoliittisen komitean vuosikertomuksessa ⁽¹⁶⁾, ja niitä olisi nyt kehitettävä edelleen ja saatettava käyttöön. ETSK kehottaa EU:n jäsenvaltioita lisäämään ilmastotoimiin tehtäviä investointeja saatavilla olevien talousarviovarojen avulla mahdollisimman paljon sinä aikana, kun vakaus- ja kasvusopimuksen soveltaminen on keskeytyksissä covid-19-kriisin vuoksi.

⁽¹³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/fi/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-finance-climate-pact-own-initiative-opinion>

⁽¹⁴⁾ Euroopan ympäristökeskuksen raportti Euroopan siirtymisestä kohti kestävä kehitystä väestörakenteen ja teknologian muutosten aikakautena (*The sustainability transition in Europe in an age of demographic and technological change*).

⁽¹⁵⁾ <https://www.bruegel.org/2019/12/the-european-green-deal-needs-a-reformed-fiscal-framework/>

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-efb-annual-report_en.pdf

3.9 ETSK kehottaa Euroopan keskuspankkia omaksumaankin merkittävän roolin ilmastotoimien suorassa ja välillisessä rahoittamisessa. Sen lisäksi, että EKP vaikuttaa omaisuuserien osto-ohjelmansa ja pandemiaan liittyvän poikkeustilanteessa toteutettavan osto-ohjelmansa kautta, se voi hyväksyä asiaankuuluvia sääntöjä ja käyttää sääntelyvaltuuksiaan, koordinoita toimia euroalueen ulkopuolisten keskuspankkien kanssa Euroopan keskuspankkijärjestelmän puitteissa ja kannustaa siten keskuspankkeja seuraamaan esimerkkiään ja myötävaikuttaa näin ilmastotoimien rahoitukseen. Vakavaraisuussuhteita voitaisiin myös hyödyntää ennakoivammin soveltamalla EU:n kestävyysluokitusjärjestelmän perusteella ympäristöä hyödyttäviksi katsottuihin lainoihin ja investointeihin suotuisampia järjestelyjä. EKP:n ”pitäisi pystyä tarjoamaan [– –] likviditeettiä jatkamalla epätavanomaisia rahapoliittisia toimenpiteitä”⁽¹⁷⁾, ja tarvittavan likviditeetin tarjoamisella olisi oltava myönteinen vaikutus ilmastotoimiin.

3.10 Ilmastotoimiin suuntautuvaa rahoitusta voidaan lisätä mm. siten, että julkisen ja yksityisen sektorin toimijat laskevat liikkeeseen investointeja koskevan EU:n kestävyysluokitusjärjestelmän muodostamaan vahvaan sääntelykehikseen pohjautuvia vihreitä joukkovelkakirjoja. Tämän edistämiseksi tarvitaan kiireesti erityisjärjestelyjä. EIP voi laajentaa rooliaan nykyisestä kahdella tavalla: tekemällä suoria sitoumuksia ilmastotoimia edistävien hankkeiden lainoittamiseksi ja lisäämällä vihreiden joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskua. EKP voisi sitten ostaa tällaisia joukkovelkakirjoja paljon aiempaa enemmän omaisuuserien osto-ohjelmansa kautta.

3.11 Koska suurimman osan investoinneista tekevät viime kädessä kansalaiset ja yksityinen sektori, ETSK korostaa ympäristöverotoimenpiteiden ja kaikkien hiilen hinnoitteluun liittyvien näkökohtien merkitystä, sillä nämä ovat keskeisiä kestävyttä edistävien investointien kannattavuuden varmistamiseksi. Komitea haluaa myös korostaa, että ”hiilen hinnoittelun ja vihreiden joukkovelkakirjojen yhdistelmä parantaa ympäristötehokkuutta, pääoman muodostusta ja velkakestävyttä” sekä ”sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta”⁽¹⁸⁾.

3.12 Rahoituslähteenä voitaisiin käyttää myös arvopaperistettuja omaisuuseriä, joiden vakuussalkku – vakuuspooli – koostuu ”vihreistä” ja mahdollisesti ”ruskeista” lainasaamisista. Arvopaperistaminen katsotaan ympäristömyönteiseksi, jos saatava tuotto käytetään vihreiden hankkeiden rahoittamiseen.

3.13 ETSK pitää yhtenä Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelman käytännön toteutuksen suurimmista haasteista sitä, miten saadaan aikaan jatkuva virta sellaisia investointihankkeita, jotka edistävät EU:n strategisten tavoitteiden saavuttamista. Tällaisia investointihankkeita ei vielä ole niin paljon kuin niitä tarvittaisiin. Teknisen avun ja neuvontatuen antaminen kaikilla julkishallinnon tasoilla helpottaa kestäväpohjaisten hankkeiden määrittelyä ja valmistelua ja parantaa hankkeiden toteuttajien valmiuksia. Tällaisten hankkeiden yksilöinnin ja kehittämisen perustana olisi käytettävä EU:n laajuista kestävien investointien luokittelujärjestelmää (kestävyysluokitusjärjestelmää)⁽¹⁹⁾.

3.14 Kun rahoitetaan oikeudenmukaista siirtymistä vähähiiliseen talouteen, on varmistettava, että uusien teknologioiden ja uusien yritysten kehitysmahdollisuuksia tuetaan aktiivisesti niin, että etenkin ne kuluttajat ja yhteisöt, jotka eivät tällä hetkellä pysty osallistumaan asianomaisiin tuotantoprosesseihin, pääsevät mahdollisimman laajasti osallisiksi uudesta tuotantokapasiteetista ja näistä tahoista tulee kestäväpohjaisten energia- ja liikennealan tuotteiden ja palvelujen aktiivisia tuottajakuluttajia (tuottajia ja kuluttajia).

3.15 Koska uusiutuvien energialähteiden käyttö on itse asiassa arvokkaiden luonnonvarojen ”yksityistämistä”, julkista tukea saavien hankkeiden yhteydessä pitäisi tunnustaa paikallisyhteisöjen omistajuus ja huolehtia siitä, että paikallisyhteisöt saavat asianmukaisen osuuden hankkeiden hyödyistä tai omistuksesta.

3.16 ETSK korostaa kiireellistä tarvetta antaa merkittävää taloudellista tukea institutionaalisille toimijoille, jotka voisivat aktiivisesti edistää kansalaisten, yhteisöjen tai pk-yritysten pienten ja hajanaisten yksittäisten hankkeiden kehittämistä ja yhdistelemistä suuremmiksi ja rahoituskelpoisemmiksi hankkeiksi. Koska kansalaisyhteiskunta on selvästikin käynnistämässä monia tällaisia aloitteita, ETSK on halukas osallistumaan institutionaalisten puitteiden ja suuntaviivojen kehittämiseen aloitteiden tukemiselle EU:n tasolla ja niihin liittyvälle aktiiviselle yhteistyölle.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/fi/news-media/presentations/eus-response-covid-19-outbreak-and-need-unprecedented-solidarity-amongst-member-states>

⁽¹⁸⁾ <http://documents.worldbank.org/curated/en/808771566321852359/pdf/Financing-Low-Carbon-Transitions-through-Carbon-Pricing-and-Green-Bonds.pdf>

⁽¹⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-teg-taxonomy_en

4. Nykyiset rahoitusmekanismit, julkisten ja yksityisten investointien esteet sekä valtiontuki

4.1 Pariisin sopimuksessa edellytetään, että rahoitusvirrat sovitetään johdonmukaisiksi suhteessa tarvittaviin päästövähennyksiin ja kehitykseen, jossa mukaudutaan muuttuvaan ilmastoon joustavasti. Tämän vaatimuksen ja vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden valossa ETSK kehottaa varmistamaan, että EU:n kaikki olemassa olevat rahoitusmekanismit ovat yhteensopivia Pariisin sopimuksen kanssa tai ilmastotavoitteiden mukaisia sekä linjassa vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden ja kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman kanssa.

4.2 ETSK on jo esittänyt ⁽²⁰⁾ seuraavat suositukset nykyisiä rahoitusmekanismeja silmällä pitäen:

— Nostetaan ilmastonmuutoksen torjuntaan tarkoitettu Euroopan strategisten investointien rahaston osuus 40 prosenttiin.

— EU:n tavoitetason tulee vastata ilmastonmuutoksen torjumisen haastetta.

— Keskimäärin 40 prosenttia unionin kokonaistalousarviosta (vuosien 2021–2027 monivuotinen rahoituskehys) on kohdistettava tähän tavoitteeseen, ja siihen EU:n koheesiorahastosta varattua osuutta tulee kasvattaa suuremmaksi kuin nykyiset 20 prosenttia.

4.3 Asianmukaisen tason saavuttamista ilmastotoimiin suunnatussa EU- ja jäsenvaltiotason julkisessa ja yksityisessä rahoituksessa haittaavat useat merkittävät esteet, minkä vuoksi sekä hillintä- että sopeutumistoiimiin on saatavilla melko vähän varoja ja rahoitus on riittämätöntä ⁽²¹⁾. Komitea haluaa korostaa kolmea tällaista estettä.

4.4 Ensinnäkin fossiilisia polttoaineita tuetaan edelleen paljon sekä suoraan että välillisesti; Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) on äskettäin arvioinut ⁽²²⁾, että vuonna 2015 tukea annettiin EU:ssa 289 miljardin Yhdysvaltain dollarin arvosta. Välillisiä tukia myönnetään jäsenvaltioiden ja EU:n tasolla, ja ne aiheuttavat valtavia ympäristöön liittyviä, sosiaalisia ja taloudellisia (vaihtoehto)kustannuksia, jotka kumoavat ilmastotoimissa saavutetun edistyksen. Koska ne vaikuttavat myös hiilen hintaan, ETSK katsoo, että ne tulee lakkauttaa viipymättä ja että jäsenvaltioiden kansallisissa ja ilmastosuunnitelmissa on esitettävä tälle selkeä aikataulu.

4.5 Toiseksi ilmastotoimiin ei edelleenkaan ole saatavilla kovin paljon rahoitusta, koska vakaus- ja kasvusopimus rajoittaa yleensä EU:n jäsenvaltioiden finanssipolitiikkaa ja valtiontukisäännöt vievät valtioilta mahdollisuudet edistää merkittävämmiin toimintamalleja, joilla saadaan aikaan muutoksia. Komitea toivoo, että tämänhetkistä vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen ⁽²³⁾ ja tilapäisten valtiontukisääntöjä koskevien puitteiden ⁽²⁴⁾ poikkeuksellista soveltamista hyödynnetään mahdollisimman paljon ilmastotoimien rahoittamiseksi.

4.6 Kolmanneksi on esteitä, jotka haittaavat rahoituksen saantia yksityisellä sektorilla, etenkin kun on kyse pienistä ja keskiuurista yrityksistä sekä tutkimus- ja innovointi-investoinneista. ETSK katsoo, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteuttamisen rinnalla olisi viimeisteltävä pankkiunioni ja pääomamarkkinaunioni. Tässä yhteydessä tulee pyrkiä erityisesti varmistamaan, että kaikkien pk-yritysten on helppo saada monipuolisemmin ja runsaammin rahoitusta ilmastoneutraaliin teknologiaan siirtymiseen.

4.7 Lisäksi osallistuminen EU:n keskeisten ohjelmien hallinnointiin on usein kapeaa eikä sidosryhmien aidosta osallistumisesta näin ollen saada sen yhteydessä irti kaikkea hyötyä, johon kuuluvat demokraattinen osallistuminen ja valvonta sekä julkisten varojen ohjautuminen yhteiskunnallisesti suotavimpiin käyttötarkoituksiin. Sidosryhmien edustajat hallinnon puolelta ja myös kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosaapuolten organisaatioista, akateemiselta sektorilta ja yrityksistä olisivat kutsuttava laajemmin mukaan.

⁽²⁰⁾ <https://www.eesc.europa.eu/fi/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-finance-climate-pact-own-initiative-opinion>

⁽²¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Valtiosta riippumattomille toimijoille paremmat mahdollisuudet hyödyntää ilmastorahoitusta” (EUVL C 110, 22.3.2019, s. 14)

⁽²²⁾ <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/05/02/Global-Fossil-Fuel-Subsidies-Remain-Large-An-Update-Based-on-Country-Level-Estimates-46509>

⁽²³⁾ <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/>

⁽²⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_20_496

4.8 EU:n hiilimarkkinoilla hinnat ovat syöksykierteessä covid-19-kriisistä johtuvan talouden seisahtumisen vuoksi, mikä korostaa tarvetta vahvistaa EU:n päästökauppajärjestelmää, jotta se kestäisi vastaavia häiriöitä paremmin. Juuri ennen kriisiä päästötonnin hinta oli päästökauppajärjestelmässä 25 euroa, mikä edisti hiilestä irtautumista. Nyt tapahtuneen hintaromahduksen vuoksi ruskohiilivoimalaitosten kannattavuus on valitettavasti jo parantunut. Hintojen lasku merkitsee myös sitä, että jäsenvaltiot saavat päästöoikeuksien huutokaupasta vähemmän tuloja. Hiilen matalampi hinta tarkoittaa, että hiilen hintasignaalin kannustinvaikutus päästöjen vähentämiseen jää heikommaksi. Tämä on erityisen merkityksellistä saastuttavalle suurteollisuudelle (teras-, kemian- ja sementtiteollisuus) ja ilmailualalle. **EU:n päästökauppajärjestelmän markkinavakausvaranto** on siirretty vuoden 2019 alusta lähtien markkinoiden päästöoikeuksien ylijäämää, mikä oli tärkein syy 25 euron hintatasoon. Sen puitteissa jatketaan ylijäämien poistamista markkinoilta ja sen jälkeen tapahtuvaa oikeuksien mitätöimistä. Markkinavakausvaranto on kuitenkin suunniteltu vuosien mittaan kertyneen ylitarjonnan käsittelemistä varten, eikä se sovellu nykyisten tai tulevien ylijäämien käsittelyyn. Sitä on tehostettava⁽²⁵⁾ eurooppalaisen ilmastolain täytäntöönpanon ja EU:n hiilimarkkinoita koskevien sääntöjen tulevan tarkistuksen yhteydessä.

4.9 ETSK kannattaa komission ehdotusta, jonka mukaan unionissa vuosina 2021–2027 sovellettavan uuden talousarvion puitteissa tarjottaisiin korkeiden pääomakustannusten EU-maille mahdollisuus kehittää uusiutuvan energian hankkeita EU:n talousarviotakausmekanismin suomalla taloudellisella tuella. Pääomakustannusten supistaminen alentaisi maatuulipuistojen sähkön tasoitettuja tuotantokustannuksia Kreikassa⁽²⁶⁾ 20 prosentilla (5,7 eurosentistä/kWh 4,6 eurosenttiin/kWh) verrattuna siihen, että riskinrajoitustoimenpiteitä ei toteutettaisi.

4.10 ETSK katsoo, että helppotajuisemmat ja avoimemmat **valtioneukisäännöt** antaisivat sekä valtiollisille että valtiosta riippumattomille toimijoille selvemman käsityksen siitä, mitä toimintapolitiikkoja ja aloja olisi rahoitettava ja miten. Lisäksi komitea kehottaa tiukentamaan jäsenvaltioiden valtioneukijärjestelmien arviointia siltä osin kuin on kyse tasapainosta saastuttajien rahoittamisen ja vähähiiliseen talouteen siirtymisen tukemisen välillä.

4.11 ETSK huomauttaa, että yleistä ryhmäpoikkeusasetusta ja ympäristönsuojelu- ja energiatuen suuntaviivoja tarkistettaessa on huolehdittava selkeydestä⁽²⁷⁾ ja niissä tulee antaa esimerkkejä hankkeista tai toimijoista (esim. energiaa uusiutuvista lähteistä tuottavat yhteisöt), joita jäsenvaltiot voivat halutessaan tukea. Näin varmistetaan, että kaikki niiden tarjoamat mahdollisuudet vaikuttaa energiakäanteeseen tulevat hyödynnetyiksi. Lisäksi ympäristönsuojelualalla toimivilla kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla on tunnustettava olevan menettelyasetuksen 1 artiklan h alakohdassa tarkoitettun asianomaisen osapuolen asema⁽²⁸⁾.⁽²⁹⁾

5. Ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyvät rahoitushaasteet

5.1 Pariisin ilmasopimuksessa edellytetään sekä ilmastomuutoksen syihin että sen seurauksiin kohdistuvia toimia. Ilmastomuutoksen syihin on puututtava vähentämällä jyrkästi kasvihuonekaasupäästöjä (eli hillintätoimilla) ja sen seurauksiin painottamalla yhtä lailla investointeja, joiden avulla parannetaan kykyä mukautua muuttuvaan ilmastoon joustavasti (eli sopeutumistoimilla).

5.2 Hiljattain tehdyn tutkimuksen mukaan esimerkiksi varhaisvaroitussjärjestelmiin, infrastruktuurin kestokyvyn parantamiseen, kuivien alueiden maatalouden kehittämiseen ja vesivarojen hallintaan liittyvien sopeutumisohjelmien hyöty-kustannussuhde vaihtelee välillä 5:1–10:1⁽³⁰⁾. Saman tutkimuksen mukaan sopeutumistoimet voisivat tuottaa kolminkertaisen hyödyn, joka muodostuisi ilmastomuutoksen aiheuttamien menetysten välttämiseksi, investointiohjelmien taloudellisista hyödyistä sekä sosiaalisista ja ympäristöön liittyvistä hyödyistä.

⁽²⁵⁾ <https://carbonmarketwatch.org/publications/avoiding-a-carbon-crash-how-to-phase-out-coal-and-strengthen-the-eu-ets/>

⁽²⁶⁾ https://www.agora-energiawende.de/fileadmin2/Projekte/2019/De-risking_SEE/161_Unlocking_SEE_EN_WEB.pdf

⁽²⁷⁾ Ks. myös ClientEarth-ympäristöjärjestön vastaus julkiseen kuulemiseen ympäristönsuojelu- ja energiatuen suuntaviivojen toimivuustarkastuksesta, heinäkuu 2019 (<https://www.documents.clientearth.org/library/download-info/clientearths-response-to-the-targeted-consultation-for-the-evaluation-of-the-guidelines-on-state-aid-for-environmental-protection-and-energy-2014-2020/>).

⁽²⁸⁾ Neuvoston asetus (EU) 2015/1589, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2015, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EUVL L 248, 24.9.2015, s. 9).

⁽²⁹⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta "Aiempaa rakentavampi rooli kansalaisyhteiskunnalle ympäristölainsäädännön täytäntöönpanossa" (EUVL C 47, 11.2.2020, s. 50), kohta 2.1.13, ja ETSK:n lausunto aiheesta "EU:n toimet ympäristövaatimusten noudattamisen ja ympäristöhallinnan parantamiseksi" (EUVL C 283, 10.8.2018, s. 83), kohdat 3.5.8 ja 3.5.9.

⁽³⁰⁾ Ilmastomuutokseen sopeutumista käsittelevä kansainvälinen komissio (*Global Commission on Adaptation*), Maailman luonnonvarain instituutti (WRI), syyskuu 2019.

5.3 ETSK kannattaa vahvaa mandaattia laatia uusi EU:n sopeutumisstrategia ja korostaa kiireellistä tarvetta luoda EU:n ja jäsenvaltioiden tasolle asianmukainen ja uskottava päätöksentekoprosessi, jotta ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen rahoittamisen yhtäläinen painotus voidaan toteuttaa siten, että käytettävissä olevat ja tulevat varat jaetaan optimaalisesti näiden kahden painopisteen kesken. Yhtä tärkeää on keskustella siitä, miten voidaan kehittää innovatiivisia tapoja saada käyttöön rahoitusvaroja sopeutumistoimia varten.

5.4 ETSK katsoo, että sopeutumistoimien avulla voitaisiin edistää merkittävästi siirtymän sekä covid-19:n jälkeisen elvytyksen oikeudenmukaisempaa toteutusta. Yhteisöjä ja alueita, jotka kärsivät ilmastonmuutoksen haittavaikutuksista keskimääräistä enemmän, olisi autettava puuttumaan näihin vaikutuksiin ja havaittuihin riskeihin. Tämä koskee erityisesti yhteisöjä ja alueita, joiden nykyiset ja aiemmat kasvihuonekaasupäästöt ovat keskimääräistä pienemmät.

5.5 Jotta voidaan varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet saada sopeutumistoiimiin käytettävissä olevia rahoitusvaroja, ETSK kehottaa tarjoamaan vaikutuksista kärsiville alueille teknistä apua ja organisatorista tukea sekä perustamaan mahdollisesti EU:n, jäsenvaltioiden ja alueiden tasolle erityisen **oikeudenmukaisen sopeutumisen rahaston**.

5.6 Hillintätavoitteet ovat selkeitä (esim. pidetään maapallon keskilämpötilan nousu alle 1,5 celsiusasteessa tai vähennetään päästöjä tietyn verran viitevuoteen verrattuna), mutta sopeutumistavoitteita on vaikea asettaa. Niitä tarvitaan kuitenkin välttämättä, jotta sopeutumisprosessi olisi tehokas. ETSK kannattaa haavoittuvuusindeksien kehittämistä sopeutumisstrategian ohjenuoraksi ja sopeutumistavoitteiden asettamiseksi. Tällaisia indeksejä tarvittaisiin kolmenlaisia: maantieteellistä tai alueellista haavoittuvuutta mittaavia, talouden tai tietyn toimialan haavoittuvuutta mittaavia ja sosiaalista haavoittuvuutta mittaavia.

6. Uutta rahoitusta valtiosta riippumattomien toimijoiden ilmastotoimiin

6.1 Kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden sekä valtion-, alue- ja paikallishallinnon on voitava paitsi käyttää rahoitusvälineitä myös osallistua aktiivisesti päästöjen vähentämistä ja yhteisöjen ilmastokestävyyden varmistamista edistävien hankkeiden, aloitteiden ja toimien suunnitteluun ja toteuttamiseen ⁽³¹⁾.

6.2 ETSK kannattaa Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevaa ohjelmaa, joka "[tuo] yhteen nuoria rakentamaan osallistavampaa yhteiskuntaa, tukemaan heikompia ja vastaamaan yhteiskunnallisiin haasteisiin" ⁽³²⁾. Kun otetaan huomioon, että ilmasto on hätätilassa ja nuoret eri puolilla EU:ta ovat selvästi motivoituneita toimimaan, ETSK kehottaa lisäämään käytettävissä olevia varoja huomattavasti ja perustamaan erityisen **"Euroopan ilmastotoimien solidaarisuusjoukot"** -alaohjelman, jonka puitteissa kaikki asiasta kiinnostuneet nuoret ja vastaanottavat organisaatiot voisivat auttaa kiireellisiä ilmastotoimia koskevien yhteisöaloitteiden toteuttamisessa eri puolilla EU:ta.

6.3 ETSK kehottaa lisäämään EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla käytettävissä olevia varoja huomattavasti ja painottamaan tässä yhteydessä erityisesti paikallishallinnon ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan yhteistyötä, jonka avulla kehitetään yhteisöjen omia vähähiilisen energian ja liikenteen edistämishankkeita niiden omista tarpeista lähtien. ETSK toteaa, että ilmastorahoituksen järjestäminen voi olla covid-19-elvytyksen aikana entistäkin haasteellisempaa, koska julkisen ja yksityisen rahoituksen saatavuus todennäköisesti heikkenee samalla kun rahoituksen kysyntä kasvaa yhä edelleen.

6.4 ETSK:n kokonaisnäkemys on, että EU:n on ryhdyttävä tekemään investointeja, joiden avulla unionin sosioekonomisesta järjestelmästä saadaan kriisinkestävä, ja valettava tässä yhteydessä perusta vihreälle kiertotaloudelle, joka tukeutuu luontopohjaisiin ratkaisuihin ja tähtää kansalaisten hyvinvointiin. Nyt on aika polkaista käyntiin talousjärjestelmän kokonaisvaltainen muutos, ja tätä varten on jo onneksi olemassa suunnitelma: YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma (17 kestävä kehityksen tavoitetta) yhdistettynä Euroopan komission esittämään vihreän kehityksen ohjelmaan.

⁽³¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Valtiosta riippumattomille toimijoille paremmat mahdollisuudet hyödyntää ilmastorahoitusta" (EUVL C 110, 22.3.2019, s. 14) ja tutkimus *Toolbox for multi-stakeholder climate partnerships – A policy framework to stimulate bottom-up climate actions*

⁽³²⁾ https://europa.eu/youth/solidarity_fi

7. Globaali ja geopolitiittinen näkökulma

7.1 Covid-19-kriisi muistuttaa sähkön välttämättömästä roolista ihmisten elämässä ja korostaa sähköalan infrastruktuurin ja taitotiedon kriittistä merkitystä. Kriisi antaa käsityksen siitä, millä tavoin tämä rooli tulee todennäköisesti laajentumaan ja kehittymään tulevaisuudessa. Miten siirtyminen puhtaaseen energiaan voi auttaa polkaisemaan maiden talouden taas vauhtiin? Se voi saada työpaikkojen luomista ja ilmastomuutosta koskevat tavoitteet korkealle: esimerkiksi energiajärjestelmien nykyaikaistaminen voi lisätä työpaikkoja ja talouskasvua ja samalla suojella ilmastoa. Valtioiden suora tai välillinen osuus maailmanlaajuisista energiainvestoinneista on yli 70 prosenttia. Näinä kriisiaikoina niiden toimilla on suurempi merkitys kuin koskaan aikaisemmin. Poliittisella ohjauksella voidaan myötävaikuttaa aktiivisesti siihen, että energiaan liittyvissä investoinneissa noudatetaan entistä paremmin kestävyysperiaatteita. Energiategollisuuden elvytysohjelmat olisi asetettava etusijalle, jotta alan nykyiset työntekijät saisivat tukea, syntyisi uusia työpaikkoja ja päästöt pienenisivät.

7.2 Öljyn maailmanmarkkinat ovat täysin poikkeuksellisessa tilanteessa. Voisiko tämä lisätä räjähdysmäisesti kiinnostusta uusiutuvaa energiaa kohtaan vai mahdollisesti viivyttää alan kehitystä? Matalat (negatiiviset) öljyn hinnat yleensä heikentävät vihreän energian kilpailukykyä, mutta öljynviejille pohjalukemiin vajonnut hinta merkitsee suurempaa taloudellista kannustinta investoida uusiutuviin energialähteisiin, kun taas sijoittajat voisivat tulkita tämän muutoksen merkiksi siitä, että öljykaupan katteet tulevat olemaan pieniä, ja investoida näin ollen enemmän pääomaa uusiutuvan energian varantoihin.

7.3 ETSK katsoo, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelmalla olisi taattava EU:n ja erityisesti niiden pk-yritysten kansainvälinen kilpailukyky, joiden kilpailu nopeasti kehittyvän talouden maiden kanssa kiristyy kiristymistään. Takeet ovat tarpeen niitä siirtymäriskejä vastaan, joita aiheutuu toimintapolitiikoista, joilla pyritään hiilineutraaliuteen mutta joilla voi myös olla ei-toivottuja, kansainvälistä kilpailukykyä heikentäviä sivuvaikutuksia.

7.4 Euroopan vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpano eittämättä vaarantaa fossiilisia polttoaineita EU:hun tuovien yritysten ja valtioiden edut. ETSK katsoo, että EU:n on kiireellisesti parannettava kykyään vastata erilaisten EU:n ulkopuolelta tulevien, omien intressien ajamiseen liittyvien vihreän kehityksen ohjelman jarrutusyritysten mahdolliseen kärjistymiseen ja luotava vahvempia mekanismeja jo meneillään olevien vaikutuspyrkimysten havaitsemiseksi ja niihin reagoimiseksi.

7.5 ETSK kehottaa sisällyttämään EU:n kaikkiin tuleviin kauppasopimuksiin viittauksen Pariisin sopimukseen välttämättömyyslausekkeen muodossa ja kannustaa unionia harjoittamaan yhteistyössä jäsenvaltioidensa kanssa aktiivista ilmastodiplomatiaa, jolla pyritään edistämään ilmastomuutoksen ja sen seurausten hillitsemistä sekä niihin sopeutumista maailmanlaajuisesti. EU:n olisi käsiteltävä kysymyksiä, jotka liittyvät ilmastomuutoksen myötä lisääntyvien fyysisten riskien takia kasvaviin vakuutuskustannuksiin, Pariisin sopimuksen 6 artiklan mukaisten toimien täytäntöönpanoon sekä maailmanmarkkinahinnan määrittämiseen hiilelle kytkeväällä hiilimarkkinat maailmanlaajuisesti toisiinsa.

7.6 ETSK kannattaa ehdotuksia hiilitullimekanismin käyttöönotosta ja kehottaa sisällyttämään kauppasopimuksiin toimenpiteitä esteiden poistamiseksi energiatehokkailta ja vain vähän kasvihuonekaasuja aiheuttavilta tuotteilta sekä uusiutuvaan energiaan tehtävien investointien edistämiseksi.

Bryssel 11. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Luca JAHIER

III

(Valmistavat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

ETSK:N 552. TÄYSISTUNTO (+ INTERACTIO-ETÄNEUVOTTELU), 10.6.2020–11.6.2020

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Eurooppalaista standardointia koskeva unionin vuotuinen työohjelma 2020”

(COM(2019) 486 final)

(2020/C 311/05)

Esittelijä: **Gerardo LARGHI**

Toinen esittelijä: **Elżbieta SZADZIŃSKA**

Lausuntopyyntö	Euroopan komissio, 19.12.2019
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	Yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus
Hyväksyminen jaostossa	2.3.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	206/0/7
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea on komission kanssa samaa mieltä siitä, että standardointi on sisämarkkinastrategian keskeinen tekijä ja että standardeja tulee päivittää jatkuvasti.

1.2 ETSK pitää kiireellisenä nykyaikaistaa eurooppalaista standardointijärjestelmää, jotta voidaan vastata maailmanlaajuisiin haasteisiin innovatiivisella yhteistyöprosessilla standardien kehittämiseksi oikea-aikaisesti teknologiaympäristössä, joka muuttuu nopeasti.

1.3 ETSK katsoo, että monialaisiin vaatimuksiin (kuten ympäristönsuojelu, vihreän kehityksen ohjelma, kiertotalous) perustuva uusi modulaarinen toimintamalli edellyttää monialaista lähestymistapaa.

1.4 ETSK panee merkille, että vuoden 2020 työohjelmassa esitetään uusia tavoitteita sen lisäksi, että jatketaan aiemmin yksilöityjen painopisteiden parissa ja kehitetään niitä.

1.5 ETSK katsoo, että standardointiprosessi on aloitettava jo tutkimus- ja kehitysvaiheessa teollisuuden, pk-yritysten ja yhteisötalouden edustajien, kuluttajien, työmarkkinaosapuolten, ympäristöalan toimijoiden ja kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien tuella.

1.6 ETSK pitää tärkeänä, että laaditaan monivuotinen rahoituskehys, jotta voidaan toteuttaa suunnitellut toimet ja tukea taloudellisesti ja organisatorisesti heikompien ja heikommin varustettujen organisaatioiden ja edustustahojen laajaa osallistumista.

1.7 Komitea on samaa mieltä tekoölyn merkityksestä sisämarkkinoiden kannalta ja katsoo, että nykyisiä turvallisuus-sääntöjä on päivitettävä. Erityisesti teknisen turvallisuuden standardoinnin yhteydessä on otettava huomioon vuonna 2019 laaditut "Luotettavaa tekoälyä koskevat eettiset ohjeet" ihmiskeskeistä tekoälyä varten.

1.8 Komitea kehottaa tekemään ympäristöä koskevista vähimmäiskriteereistä pakolliset julkisten hankintojen yhteydessä ja sisällyttämään uusioraaka-aineiden käytön suositeltavien kriteerien joukkoon.

1.9 ETSK suhtautuu myönteisesti uuden standardointipyynnön mahdollisuuteen esineiden internetin alalla ja mahdollisiin kyberturvallistandardeihin turvallisuuden, yksityisyyden ja yhteenliitettävyyden varmistamiseksi.

1.10 Komitea toivoo, että sähköisten terveystietorekistereiden eurooppalainen tietojenvaihtoformaatti varmistaa verkkojen ja tietojärjestelmän turvallisuuden, kun kehitetään huipputason standardeja.

1.11 ETSK toteaa, että automatisoitujen ajoneuvojärjestelmien mahdolliset toimintahäiriöt, tietoturva, kyberhyökkäykset, viestintä ja eettiset kysymykset vaativat erityisten standardien laatimista.

1.12 Komitea suhtautuu myönteisesti komission pyyntöön kehittää tai tarkistaa yhdenmukaistettuja standardeja sellaisilla keskeisillä aloilla kuin ympäristönsuojelu, sosiaalinen osallisuus ja tavaroiden sisämarkkinat. Komitea kannattaa ehdotusta laatia standardit muovisten pyydysten kierrätykselle ja uudelleenkäytölle, pyroteknisten tuotteiden turvallisuudelle, kulutushyödykkeissä käytettävien rajoitettujen kemikaalien siirtymän raja-arvoille, sähkömoottoreiden ja kodinkoneiden energiatehokkuudelle, lannoitemateriaaleille ja rakentamiselle. Päätös varojen investoimisesta terästuotannon tuotantoteknologioiden yhdenmukaistamiseen on erityisen tärkeä.

1.13 Komitea kannattaa standardoinnin alalla osallistavaa lähestymistapaa, johon sisältyy työllistettävyyteen, sosiaalisiin oikeuksiin, biologisen monimuotoisuuden kunnioittamiseen ja ympäristönsuojeluun liittyviä tavoitteita. ETSK katsoo, että näin voitaisiin helpottaa siirtymistä vaatimuksenmukaisuudesta yhteensopivuuteen ja vaikuttaa myönteisesti eurooppalaisen järjestelmän kilpailukykyyn.

1.14 ETSK katsoo, että tuotteiden suunnitellun vanhenemisen vanhasta käytännöstä olisi päästävä eroon lainsäädännön ja standardoinnin avulla.

1.15 Komitea kannattaa sellaisten standardien kehittämistä, jotka helpottavat vammaisten ja digitaalisesti lukutaidottomien henkilöiden mahdollisuuksia saada käyttöönsä tuotteita ja palveluja sisämarkkinoilla.

1.16 Komitea kannattaa poliittista vuoropuhelua kansainvälisten standardointielinten kanssa ja kahdenvälisiä neuvotteluja EU:n ulkopuolisten maiden kanssa.

1.17 Komitea suhtautuu myönteisesti toimiin, joita komissio on toteuttanut tukeakseen sidosryhmien osallistumista standardointitoimintaan.

1.18 Komitea kehottaa kaikkia asiaankuuluvia toimijoita perustamaan eurooppalaisen standardointijärjestelmän osallistavuutta käsittelevän erityisfoorumin, jonka tehtävänä olisi järjestää vuosittain julkinen kuulemistilaisuus alalla saavutetun edistyksen arvioimiseksi.

1.19 Komitea on komission kanssa samaa mieltä toimintasuunnitelman laatimisesta puolustus- ja avaruusalun standardointia varten ja kannattaa standardien kehittämistä kiertotalouden ja yhteisötalouden alalla.

1.20 Komitea kehottaa laatimaan eurooppalaiset standardit kielellä, jota loppukäyttäjät, kuten pk-yritykset ja kuluttajat, ymmärtävät helposti.

2. Euroopan komission ehdotukset

2.1 Komissio on esittänyt asetuksen (EU) N:o 1025/2012 mukaisesti tiedonannon eurooppalaista standardointia koskevasta unionin vuotuisesta työohjelmasta 2020. Työohjelmassa esitellään toimet, joihin komissio aikoo ryhtyä vuoden 2020 aikana eurooppalaisen standardointijärjestelmän hallinnoinnin, osallisuuden ja kansainvälisten vaikutusten parantamiseksi.

2.2 Unionin lainsäädäntöä ja politiikkaa tukevan eurooppalaisen standardoinnin strategiset painopisteet ovat ohjelman mukaan seuraavat:

- toimet, jotka koskevat muovisten pyydysten kierrätystä ja uudelleenkäyttöä ⁽¹⁾
- toimet, jotka koskevat ekologiselle suunnittelulle asetettavia vaatimuksia tiettyihin tuoteryhmiin liittyvien täytäntöönpanosäädösten tueksi ⁽²⁾
- toimet, jotka koskevat pyroteknisten tuotteiden turvallisuutta ja alan teknologian uusinta kehitystä ⁽³⁾
- toimet, jotka koskevat radionuklidikalibraattoreiden suunnittelua, valmistusta, asennusta, käyttöä ja suorituskyvyn todentamista ⁽⁴⁾
- toimet, jotka koskevat räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäviksi tarkoitettuja laitteita ja suojajärjestelmiä, alan teknologian kehityksen huomioon ottamiseksi ⁽⁵⁾
- toimet, jotka koskevat lannoitteita ⁽⁶⁾
- toimet, jotka koskevat siirtymien raja-arvojen määrittämistä kulutusvalmisteissa käytettäviin kumi- ja muovimateriaaleihin sisältyville rajoitetuille aineille (polysykliset aromaattiset hiilivedyt) ⁽⁷⁾
- toimet, jotka koskevat rakennustuotteisiin liittyvää teknistä kieltä ⁽⁸⁾
- toimet, jotka koskevat akkreditointia ja vaatimustenmukaisuuden arviointia ⁽⁹⁾
- toimet, jotka koskevat tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimusten noudattamista ⁽¹⁰⁾
- toimet, jotka koskevat tekoälyä ⁽¹¹⁾, esineiden internetiä ja kyberturvallisuutta ⁽¹²⁾
- toimet, jotka koskevat sähköisten terveystietorekistereiden tietojenvaihtoa Euroopassa
- toimet, jotka koskevat kaikki ajoneuvoluokat kattavien vuorovaikutteisten järjestelmien yhteentoimivuutta
- toimet, jotka koskevat rautatiealan kannalta tärkeää digitalisaatiota, automaatiota ja kyberturvallisuutta ⁽¹³⁾
- toimet, jotka koskevat Euroopan puolustusteollista kehittämissuunnitelmaa ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁾ Ks. pyydyksiin liittyvät toimet ja toimenpiteet tiedonannossa "EU:n strategia muoveista kiertotaloudessa", COM(2018) 28 final ja tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 13.

⁽²⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä olevia toimia 1–3 koskevat yksityiskohtaiset tiedot.

⁽³⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 7.

⁽⁴⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 8.

⁽⁵⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 6.

⁽⁶⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 5.

⁽⁷⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 4.

⁽⁸⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 9.

⁽⁹⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 11.

⁽¹⁰⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 12.

⁽¹¹⁾ COM(2018) 237 final.

⁽¹²⁾ COM(2017) 477 final.

⁽¹³⁾ Ks. tarkasteltavana olevan tiedonannon liitteessä oleva toimi 10.

⁽¹⁴⁾ Asetus (EU) 2018/1092.

2.2.1 Lisäksi komissio aikoo

- jatkaa yhteistyötä kansainvälisten standardointielinten kanssa.
- tehdä standardointiyhteistyötä ja käsitellä sitä ensisijaisena aiheena kauppasopimusneuvotteluissa (mm. Kiinan, Singaporen, Australian, Uuden-Seelannin, Indonesian ja Mercosurin kanssa), jotta voidaan lisätä kauppaa ja vahvistaa kilpailukykyä, työllisyyttä ja kasvua Euroopassa.
- tukea jatkossakin hallinnointiprosessia kaikkien käytössään olevien asiaankuuluvien välineiden avulla. Niitä ovat muun muassa standardointikomitea, tieto- ja viestintätekniikan standardointia käsittelevä sidosryhmäfoorumi ja eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden kanssa käytävät järjestelmälliset vuoropuhelut.
- jatkaa sellaisten sidosryhmien tukemista standardointiprosessissa, jotka edustavat pk-yrityksiä, kuluttajia, ympäristöintressejä ja ammattijärjestöjä (toisin sanoen liitteessä III⁽¹⁵⁾ tarkoitettuja organisaatioita⁽¹⁶⁾).
- arvioida sisämarkkinaohjelman⁽¹⁷⁾ vaikutusta tekemällä väli- ja loppuarviointeja ja seuraamalla jatkuvasti korkean tason tulosindikaattoreita.
- käynnistää vuonna 2019 tutkimuksen eurooppalaisten standardien ja standardoinnin tehtävistä ja vaikutuksista EU:ssa. Tutkimuksesta saadaan tuloksia vuoteen 2021 mennessä.

3. Yleistä

3.1 Komitea on komission kanssa samaa mieltä siitä, että standardointi on sisämarkkinastrategian keskeinen tekijä.

3.2 ETSK katsoo, että turvallisuusstandardeja ja asiaan liittyviä oikeudellisia säännöksiä olisi ajantasaistettava jatkuvasti erityisesti ottaen huomioon riskit, joita uusin teknologia saattaa aiheuttaa.

3.3 ETSK katsoo, että sen lisäksi, että edellytetään vaatimustenmukaisuutta, johon sisältyy standardien noudattamisen ja suorituskyvyn (tehokkuus, kesto jne.) käsite, olisi otettava käyttöön monialaisiin vaatimuksiin (kuten ympäristönsuojelu, vihreän kehityksen ohjelma, kiertotalous) perustuva modulaarinen toimintamalli. Komissio onkin päivittänyt perustellusti lähestymistapaansa niin kuin vihreän kehityksen ohjelma ja sen vuoden 2020 koko työohjelma osoittavat.

3.4 ETSK toteaa jälleen kerran⁽¹⁸⁾, että eurooppalainen standardointijärjestelmä kaipaa pikaisesti tehokasta ja tuloksellista ajanmukaistamista, ja pitää välttämättömänä uutta yhteistä visiota ja konkreettisia toimia, joilla voidaan vastata edelleen vapaaehtois pohjalta standardoinnin maailmanlaajuisiin haasteisiin sellaisen innovatiivisen yhteistyöprosessin avulla, joka perustuu yhteiseen näkemykseen standardien oikea-aikaisen kehittämisen tarpeesta nopeasti kehittyvässä teknologiaympäristössä.

3.5 ETSK panee merkille, että vuoden 2020 työohjelmassa esitetään uusia tavoitteita sen lisäksi, että jatketaan aiemmin yksilöityjen painopisteiden parissa ja kehitetään niitä. Näin pyritään mukauttamaan eurooppalaista standardointijärjestelmää jatkuvasti muuttuvaan kansainväliseen ympäristöön ja maailmanlaajuisen markkinoiden haasteisiin.

3.6 ETSK katsoo, että standardointiprosessi on aloitettava jo tutkimus- ja kehitysvaiheessa toteuttamalla standardointia tukevia ja ennakoivia toimenpiteitä ja vahvistamalla mekanismeja eurooppalaisten standardien siirtämiseksi kansainväliselle tasolle. Tässä tarvitaan kuitenkin teollisuuden, pk-yritysten ja yhteisötalouden edustajien, kuluttajien, työmarkkinaosa-
puolten, ympäristönsuojelijoiden sekä kaikkien kansalaisyhteiskunnan keskeisten toimijoiden tukea.

⁽¹⁵⁾ Eurooppalaisesta standardoinnista annetussa asetuksessa (EU) 1025/2012 oleva liite III.

⁽¹⁶⁾ Pk-yrityksiä edustava Small Business Standards (SBS), eurooppalainen standardointiasioiden kuluttajajärjestö (ANEC), Euroopan ammattillinen yhteisjärjestö (EAY) ja ympäristöalalla toimiva European Environmental Citizens' Organisation for Standardisation (ECOS).

⁽¹⁷⁾ COM(2018) 441 final.

⁽¹⁸⁾ EUVL C 376, 22.12.2011, s. 69.

3.7 ETSK kehottaa kaikkia kumppaneita pyrkimään pikaisesti ja tehokkaasti siihen, että erilaiset eurooppalaiset ohjelmasuunnittelu-, kehittämis- ja seurantajärjestelmät koordinoidaan.

3.8 On tärkeää luoda asianmukainen monivuotinen rahoituskehys, jotta suunnitellut toimet⁽¹⁹⁾ voidaan toteuttaa käytännössä. Samalla on tuettava rahallisesti ja organisatorisesti kaikkein heikoimpien ja heikommin varustautuneiden organisaatioiden ja edustustahojen kattavaa osallistumista toimenpitein, joilla tähdätään teknis-normatiivisten standardien kehittämiseen, "tiedotuksen, koulutuksen ja tuntemuksen" lisäämiseen ja Euroopan laajuiseen osallistamiseen ja "kansainväliseen ulottuvuuteen".

3.9 Komitea kannattaa standardien laatimista kiertotalouden alalla, jotta voidaan edistää ratkaisevasti kestäväpohjaisempaa tuotantoa ja näin myös luonnonvarojen suojelua⁽²⁰⁾ ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä.

3.10 Komitea kehottaa myös kehittämään standardeja yhteisötalouden alalle. Tavoitteena on levittää parhaita käytäntöjä ja vahvistaa tämän tärkeän talouden alan sosiaalista ja taloudellista potentiaalia.

3.11 Komitea kehottaa tekemään ympäristöä koskevista vähimmäiskriteereistä pakolliset julkisten hankintojen yhteydessä ja sisällyttämään uusioraaka-aineiden käytön suositeltavien kriteerien joukkoon.

3.12 Komitea on samaa mieltä tekoälyn merkityksestä sisämarkkinoilla ja katsoo, että nykyisiä turvallisuusstandardeja ja -sääntöjä on päivitettävä, jotta voidaan vastata tekoälyn mukanaan tuomiin uusiin riskeihin, sisällyttämällä niihin vuonna 2019 ihmiskeskeistä tekoälyä varten laaditut "Luotettavaa tekoälyä koskevat eettiset ohjeet".

3.13 ETSK suhtautuu myönteisesti uuden standardointipyynnön mahdollisuuteen esineiden internetin ja kyberturvallisuuden alalla turvallisuuden, yksityisyyden ja yhteenliitettävyyden varmistamiseksi.

3.14 Komitea toivoo, että sähköisten terveystietorekistereiden eurooppalainen tietojenvaihtoformaatti varmistaa verkkojen ja tietojärjestelmän turvallisuuden, kun kehitetään huipputason standardeja.

3.15 Automatisoidut ajoneuvot kuuluvat myös suurriskisiin tuotteisiin ja edellyttävät erityisten standardien kehittämistä.

3.16 Komitea suhtautuu myönteisesti vihreän kehityksen ohjelman puolesta tehtyä valintaa myötäilevään komission kehoitukseen kehittää tai tarkistaa yhdenmukaistettuja standardeja sellaisilla keskeisillä aloilla kuin sisämarkkinat, terästeollisuuden tuotantoteknologia, puolustus- ja avaruusteknologia, ympäristönsuojelu ja sosiaalinen osallisuus. Komitea kannattaa ehdotusta laatia standardit muovisten pyydysten kierrätykselle ja uudelleenkäytölle, pyroteknisten tuotteiden turvallisuudelle, kulutushyödykkeissä käytettävien rajoitettujen kemikaalien siirtymän raja-arvoille, sähkömoottoreiden ja kodinkoneiden energiatehokkuudelle, lannoitemateriaaleille ja rakentamiselle.

3.17 ETSK toteaa, että tuotteiden suunniteltu vanheneminen aiheuttaa kuluttajille vuodessa vahinkoa noin 100 miljardin edestä ja että tämä käytäntö on kielletävä lailla ja poistettava standardoinnin avulla.

3.18 Komitea kannattaa sellaisten standardien kehittämistä, jotka helpottavat vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia saada käyttöönsä tuotteita ja palveluja sisämarkkinoilla. Komitea korostaa, että vammaisuuteen liittyvän erityisen standardoinnin tulisi kattaa myös työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta koskevat standardit.

3.19 Komitea kannattaa poliittista vuoropuhelua kansainvälisten standardointielinten kanssa ja kahdenvälisiä neuvotteluja EU:n ulkopuolisten maiden kanssa.

⁽¹⁹⁾ Ks. sisämarkkinastrategian alaisen yhteisen standardointialoitteen liite, saatavilla osoitteessa <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2016/FI/3-2016-3211-FI-F1-1-ANNEX-1.PDF>.

⁽²⁰⁾ EUVL C 264, 20.7.2016, s. 98, EUVL C 367, 10.10.2018, s. 97, EUVL C 283, 10.8.2018, s. 61 ja EUVL C 62, 15.2.2019, s. 207.

3.20 Komitea kehottaa jälleen seuraamaan standardointiprosessiin osallistuvien keskeisten toimijoiden aloitteita, joiden tarkoituksena on osallistaa eurooppalaiseen standardointijärjestelmään mahdollisimman laajasti erilaisia sidosryhmiä. Komitea ehdottaa erityisesti kaikkien standardointiin liittyvien levitys-, koordinointi- ja tiedotustoimien edistämistä mahdollisesti myös niin, että perustetaan eurooppalaisen standardointijärjestelmän osallistavuutta käsittelevä erityisfoorumi, jossa arvioitaisiin vuosittain alalla saavutettua edistystä.

3.21 ETSK kiinnittää komission huomion vaikutuksiin, joita standardointivalinnoilla voi olla yhteiskuntaelämään, esimerkiksi liikkuvuuteen, kuten käy ilmi komission ja sidosryhmien välisistä keskusteluista. Näin ollen vuoropuhelun tästä arkaluonteisesta aiheesta ei pidä päättyä tähän, vaan yhteistyötä kaikkien eurooppalaisten elinten ja sidosryhmien kanssa tulee jatkaa.

3.22 Komitea kehottaa pitämään mielessä vaikutukset, joita standardien saatavuus voi aiheuttaa sille väestön osalle, joka ei ole niin avoin uutuuksille, kuten osa ikääntyneistä ja digitaalisesti lukutaidottomat, sekä tämän ilmiön taloudelliset vaikutukset pk-yrityksiin.

4. Erityistä

4.1 Ekologisen suunnittelun⁽²¹⁾ alalla on tärkeää laatia asianmukaiset viitekäytännöt, joissa määritellään tekniset vaatimukset ja jotka tarjoavat nopeasti vapaaehtoisen alustavan viitepohjan uusilla aihealoilla, joita ei ole vielä vahvistettu teknisellä standardoinnilla.

4.2 Komissio on antanut ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä⁽²²⁾ koskevan työsuunnitelmansa 2016–2019⁽²³⁾ puitteissa joukon asetuksia⁽²⁴⁾. Käynnissä on yli 40 standardointitoimeksiantoa kaikkiin näihin tuotteisiin liittyen.

4.3 Komissio on antanut suosituksen⁽²⁵⁾, jossa esitetään suuntaviivat, jotta toimialaa voidaan auttaa tekemään vapaaehtoisia sopimuksia vaihtoehtoksi ja tueksi sääntelylle. Siihen sisältyy myös uudelleentarkastelulausekkeita. Uudelleentarkastelussa on tärkeää varmistaa, että otetaan huomioon kiertotalouteen, resurssitehokkuuteen, korjattavuuteen, kierrätettävyyteen ja kulutuskestävyyteen liittyvät seikat.

4.4 **Osallisuus.** ETSK korostaa jälleen ”tarvetta parantaa pk-yritysten ja yhteiskunnan sidosryhmien sekä niiden kansallisen tason edustajien mahdollisuuksia osallistua standardointiprosessiin” ja seurata tarkasti ”pääasiallisten standardointiin osallistuvien tahojen ponnisteluja standardointijärjestelmän edustuksellisuuden vahvistamiseksi”⁽²⁶⁾. Komitea katsoo, että ETSK:ssa 5. marraskuuta 2019 järjestetty tapahtuma Euroopan standardointijärjestelmän osallistavuudesta voisi olla esimerkki toimielinten ja sidosryhmien välisestä yhteistyöstä ja rakentavasta vuoropuhelusta.

4.5 **Eurooppalaisten ja maailmanlaajuisten standardien tukeminen.** On tarpeen parantaa vaikutus- ja edustusmahdollisuuksia, kompetenssia ja johdonmukaisuutta ennen kaikkea ISO:ssa, IEC:ssä ja ITU:ssa erityisesti pienten yritysten, kuluttajien ja ympäristöalan kannalta sekä monenvälisissä yhteyksissä ja vapaakauppasopimuksissa.

4.5.1 ETSK katsoo kiertotaloutta koskevien suuntaviivojensa mukaisesti, että liikkuvuuspolitiikkojen yhdenmukais-taminen on myös tärkeä askel kohti kestävästä liikkuvuudesta Euroopassa⁽²⁷⁾.

4.6 ETSK katsoo, että ratkaisevan tärkeää on se, kuinka nopeasti eurooppalaisen tuotantojärjestelmän standardointitarpeisiin vastataan. Näin ollen on tärkeää jatkaa uusien työmenetelmien alalla kertyneiden rakenteellisten viivästysten umpeenkuromista.

⁽²¹⁾ Tiedonannon COM 486 liitteen kohdat 1, 2 ja 3; kuten säädetään direktiivissä 2005/32/EY, joka on laadittu uudelleen direktiiviksi 2009/125/EY.

⁽²²⁾ Direktiivin 2009/125/EY mukaisesti.

⁽²³⁾ COM(2016) 773 final.

⁽²⁴⁾ Komission delegoidut asetukset (EU) 2019/2013, (EU) 2019/2014, (EU) 2019/2015, (EU) 2019/2016, (EU) 2019/2017, (EU) 2019/2018, (EU) 2019/2019, (EU) 2019/2020, (EU) 2019/2021, (EU) 2019/2022, (EU) 2019/2023, (EU) 2019/2024, (EUVL L 315, 5.12.2019).

⁽²⁵⁾ C (2016) 7770.

⁽²⁶⁾ EUVL C 303, 19.8.2016, s. 81.

⁽²⁷⁾ EUVL C 62, 15.2.2019, s. 254.

4.7 Komitea on samaa mieltä komission yksilöimistä strategisista aloista, joita ovat tekoäly, esineiden internet, lohkoketju, kyberturvallisuus – erityisesti kriittisen infrastruktuurin, kuten liikenne- ja viestintäverkkojen, osalta –, esteettömyys ja tuki terveystietojen vaihtamiseen tarkoitettujen turvallisten digitaalisten järjestelmien kehittämiseksi (sähköiset terveyspalvelut).

4.8 ETSK toistaa jälleen kerran muiden kansainvälisten kilpailijoiden kanssa käytävien jatkuvien neuvottelujen kiireellistä tarvetta. Komission toiminnassa vuonna 2020 ja sitä seuraavina vuosina tulee olla keskeisellä sijalla Japanin kanssa tehtävän kauppasopimuksen loppuunsaattaminen, Yhdysvaltojen ja Kiinan kanssa käytävien keskustelujen jatkaminen suunnitelmien mukaisesti sekä vapaakauppasopimuksen tekeminen Australian, Uuden-Seelannin, Indonesian ja Mercosur-maiden kanssa.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta (kodifikaatio)”*(COM(2020) 48 final – 2020/0029 (COD))**(2020/C 311/06)*

Lausuntopyyntö	Euroopan parlamentti, 9.3.2020 neuvosto, 27.2.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla
Vastaava jaosto	”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus”
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	210/0/4
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

Koska komitea katsoo, että asiakirjan sisältö on hyväksyttävä, ja koska komitea on jo käsitellyt aiheet antamissaan lausunnoissa CES 1166/1987⁽¹⁾, CESE 1157/2006⁽²⁾ ja CESE 6789/2015⁽³⁾, se päätti 10.–11. kesäkuuta 2020 pitämässään 552. täysistunnossa (kesäkuun 10. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon ja viitata mainituissa lausunnoissa ilmaisemaansa kantaan. Äänestyksessä annettiin 210 ääntä puolesta 4:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽¹⁾ OJ C 35, 8.2.1988, s. 5.

⁽²⁾ EUVL C 318, 23.12.2006 s. 83.

⁽³⁾ EUVL C 264, 20.7.2016, s. 77.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2016/1628 muuttamisesta sen siirtymäsäännösten osalta covid-19-kriisin vaikutusten huomioon ottamiseksi”

(COM(2020) 233 final – 2020/0113 (COD))

(2020/C 311/07)

Esittelijä: **Gerardo LARGHI**

Lausuntopyyntö	Euroopan unionin neuvosto, 8.6.2020 Euroopan parlamentti, 17.6.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla
Vastaava jaosto	Yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus
Komitean työvaliokunnan päätös	9.6.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	11.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	226/0/2
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kannattaa asetusehdotusta ja pitää sitä asianmukaisena ja oikeasuhtaisena vastauksena covid-19-kriisin vaikutuksiin.

1.2 Ehdotuksella täytetään kaksi tavoitetta: varmistetaan sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja taataan samalla korkeatasoinen suoja yleiselle turvallisuudelle ja ympäristölle.

2. Komission ehdotuksen sisältö

2.1 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1628 ⁽¹⁾ vahvistetaan uudet päästörajat (vaihe V), joilla on tarkoitus vähentää liikkuviin työkonseihin tarkoitettujen moottoreiden ilmaa pilaavia epäpuhtauspäästöjä, ja annetaan määräaika siirtymän toteuttamiselle.

2.2 Covid-19-pandemia aiheuttaa toimitusketjuun merkittäviä häiriöitä, joiden vuoksi liikkuvien työkonien valmistajien on ollut vaikea noudattaa joitakin asetuksessa vahvistetuista määräajoista.

2.3 Ehdotuksen tarkoituksena on pidentää siirtymävaiheen moottoreilla varustettujen liikkuvien koneiden ja traktorien valmistamiseen ja markkinoille saattamiseen sovellettavia määräaikoja kahdellatoista kuukaudella ja auttaa näin valmistajia selviytymään häiriöstä, joihin ei ollut voitu varautua ennakoita.

3. Yleistä

3.1 ETSK toistaa kantansa, jonka mukaan maatalous- ja metsätraktoreissa käytettävien moottoreiden haitallisten hiilimonoksidi-, typen oksidi-, hiilivety- ja hiukkaspäästöjen vähentäminen on välttämätöntä, jotta edistetään EU:n ilmanlaatuavoitteiden saavuttamista.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1628, annettu 14 päivänä syyskuuta 2016, liikkuviin työkonseihin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasuu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 252, 16.9.2016, s. 53) – ETSK:n lausunto (EUVL C 251, 31.7.2015, s. 31).

3.2 Lausunnossaan ⁽²⁾ asetuksesta (EU) 2016/1628 ETSK kehotti hyväksymään uuden asetuksen nopeasti, kun otetaan huomioon vakava kansanterveydellinen huoli palamisprosesseissa syntyvistä nanohiukkasista sekä korkea suojelun taso, joka voidaan saavuttaa ottamalla käyttöön liikkuvien työkoneiden moottoreille ehdotettu vaihe V.

3.3 ETSK on kuitenkin hyvin tietoinen siitä, että covid-19-kriisi on aiheuttanut poikkeuksellisen tilanteen, joka vaikuttaa moniin eri aloihin. Kriisi on muun muassa aiheuttanut täydellisiä katkoksia osien ja komponenttien toimituksiin, minkä vuoksi valmistajille on jäänyt varastoon moottoreita ja keskeneräisiä tuotteita.

3.4 Tämän seurauksena monet moottoreiden ja koneiden valmistajat eivät pysty noudattamaan asetuksessa vahvistettuja määräaikoja kärsimättä vakavaa taloudellista vahinkoa.

3.5 Lisäksi ETSK tiedostaa täysin, että kriisiä ei voitu eikä olisi voitu ennakoida.

3.6 Näin ollen ETSK kannattaa määräajan pidentämistä yhdellä vuodella ehdotuksen mukaisesti ja pitää tätä kohtuullisena ja oikeasuhtaisena toimenpiteenä, jolla varmistetaan sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja taataan korkeatasoinen suoja yleiselle turvallisuudelle ja ympäristölle.

Bryssel 11. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽²⁾ EUVL C 251, 31.7.2015, s. 31.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta”

(COM(2020) 22 final – 2020/0006 (COD))

ja

”Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä”

(COM(2020) 23 final – 2018/0196 (COD))

(2020/C 311/08)

Esittelijä: **Ester VITALE**

Toinen esittelijä: **Petr ZAHRADNÍK**

Lausuntopyyntö	Euroopan unionin neuvosto, 23.1.2020 Euroopan parlamentti, 29.1.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 175 artiklan kolmas kohta ja 304 artikla
Vastaava jaosto	Talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus
Hyväksyminen jaostossa	13.5.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	210/1/5
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on mitä vakuuttunein siitä, että oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF-rahasto) on ensimmäinen konkreettinen väline, jonka avulla edistetään erittäin kunnianhimoista tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2050 mennessä, ja että rahasto on Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukainen.

1.2 ETSK on huolissaan siitä, että oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseksi kaavailut investoinnit eivät ole Euroopan komission käynnistämän kunnianhimoisen vihreän kehityksen ohjelman tasalla, ja pitää tarpeellisena hankkia tähän tarkoitukseen lisäresursseja kasvattamalla monivuotista rahoituskehystä joko siten, että käyttöön otetaan uusia omia varoja, tai siten, että jäsenvaltioiden maksuosuuksia suurennetaan. EU:n tulee huolehtia siitä, että sen tavoitetaso vastaa ilmastonmuutoksen torjumisen haastetta: keskimäärin 40 prosenttia sen kokonaistalousarviosta (monivuotinen rahoituskehys 2021–2027) on kohdistettava tähän tavoitteeseen.

1.3 ETSK kehottaa määrittelemään JTF-rahaston rahoituskehysten tarkemmin, koska ehdotuksen mukaan takeet on vain 30 miljardista eurosta ja loppu rahoitus perustuu jäsenvaltioiden omaehtoisiin päätöksiin. Komitea ei ole vakuuttunut siitä, että rahoituskehys pohjautuu varovaiseen lähestymistapaan ja ennakoedellytyksiin.

1.4 ETSK tiedostaa, että JTF-rahaston (ja koko Kestävä Eurooppa -investointiohjelman) onnistuminen riippuu rahoitusta ja vastuunjakoa koskevan uuden kumppanuuden solmimisesta yksityisen ja julkisen sektorin välillä. Julkisen ja yksityisen sektorin välille tarvitaan uusi sopimus, joka kattaa kaikki talous- ja yhteiskuntaelämän sekä ympäristöalan toimijat ja jossa määritellään rahoitus ja jaetut vastuut. Koska Euroopan vihreän kehityksen ohjelman rahoitustarpeet ovat valtavat ja EU:n talousarvion yhteiset rahoituslähteet melko suppeat, yksityisellä sektorilla tulee olemaan merkittävä rooli. Kansalaisjärjestöjä pitäisi hyödyntää tärkeänä apuna ohjattaessa JTF-varojen käyttöä siten, että yhteiskunnan kaikki ryhmät ovat mukana ja että samalla parannetaan esteettömyyttä ja saavutettavuutta vammaisten ja ikääntyneiden henkilöiden kannalta.

1.5 ETSK kannattaa kokonaisvaltaista toimintamallia, jossa otetaan huomioon hiilineutraaliin talouteen siirtymisen taloudellinen, yhteiskunnallinen, teollinen ja teknologinen ulottuvuus ja jossa paikallisilla toimijoilla, työmarkkinaosapuolilla ja kansalaisjärjestöillä on oma sijansa. Työmarkkinaosapuolet tulee osallistaa oikeudenmukaista siirtymää edistävien toimintapolitiikkojen ja strategioiden kehittelyyn ja täytäntöönpanoon. Ammattijärjestöjen tulee päästä mukaan oikeudenmukaisen siirtymän prosessin kaikkiin vaiheisiin työntekijöiden etujen suojelemiseksi eri tasoilla.

1.6 ETSK toivoo, että työmarkkinaosapuolet ja kansalaisjärjestöt pääsevät osallistumaan aktiivisesti ja aidosti vuoropuheluun, jota Euroopan komissio ja jäsenvaltiot käyvät tästä aiheesta talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä.

1.7 ETSK on tyytyväinen siihen, että alueellisia suunnitelmia ja mahdollisia erityisohjelmia tulevat tarkkailemaan erityiset seurantakomiteat, joihin sovelletaan Euroopan rakenne- ja investointirahastojen yhteisiä säännöksiä koskevassa asetuksessa vahvistettuja sääntöjä.

1.8 ETSK suosittelee, että työmarkkinaosapuolille ja kansalaisjärjestöille annetaan alueellisten suunnitelmien ja mahdollisten JTF-rahaston erityisohjelmien yhteydessä mahdollisuus täysipainoiseen ja aitoon osallistumiseen.

1.9 ETSK on hyvin iloinen valtioneuvoston päätöksiin kaavailusta joustosta ja siitä odotettavissa olevista välillisistä vaikutuksista. Tässä yhteydessä tulee myös ottaa huomioon vihreän kehityksen ohjelman suuri merkitys varsinkin hiiltä tuottaville ja hiili-intensiivisille jäsenvaltioille ja alueille. Valtiontuella ja eritoten ympäristökorjatuilla valtiontuella olisi edesautettava siirtymistä vihreämpään ja osallistavampaan talouteen, ja sitä olisi voitava käyttää jatkuvasti ja aiempaa kunnianhimoisemmin sellaisten – esimerkiksi vammaisten – henkilöiden työllisyyden edistämiseen, jotka jäävät usein avointen työmarkkinoiden ulkopuolelle.

1.10 Koska kestävä kehitys ja ilmastotoimet vaikuttavat myönteisesti julkiseen menotalouteen ja poistavat monia (mm. terveyteen, kunnostamiseen ja korjaamiseen liittyviä) negatiivisia ulkoisvaikutuksia, julkisiin ympäristönsuojelu- ja ilmastomuutosinvestointeihin ei pitäisi soveltaa vakaussopimuksen velvoitteita. Tämä on meneillään olevan ennennäkemättömän kriisin takia nyt tärkeämpää kuin koskaan. Covid-19:llä voi olla merkittäviä vaikutuksia EU:n kansalaisiin ja heidän terveyteensä sekä yleensä talouteen.

1.11 Covid-19-pandemia on tällä hetkellä ensisijainen kysymys, sillä se näivettää yhteiskunta- ja talouselämää ja vaikuttaa myös EU:n nykyiseen ja tulevaan finanssipolitiikkaan. Samaan aikaan se luo ennennäkemätöntä epävarmuutta, jonka johdosta EU:n talousarvion suunta ja kohdentaminen saattavat muuttua perusteellisesti. Komission vastikään julkaisemissa asiakirjoissa ehdotetaan ja suositetaan, että jäljellä oleva osa vuosina 2014–2020 käytettävissä olevista EU:n talousarviomäärärahoista osoitetaan pääasiassa pandemian seurausten lievittämiseen. ETSK:lla ei ole mitään sitä vastaan, että seuraavasta monivuotisesta rahoituskehiksestä käytävissä neuvotteluissa tehdään tarvittavat perustellut muutokset, jotka voivat auttaa ratkaisemaan tämän erittäin vakavan tilanteen.

1.12 ETSK kannattaa komission ehdottamaa Next Generation EU -välinettä (Seuraavan sukupolven EU), jonka avulla on tarkoitus vahvistaa siirtymämekanismia kriisiin vastaamiseksi, sekä sen uutta ehdotusta EU:n seuraavaksi pitkän aikavälin talousarvioksi.

1.13 ETSK pitää tervetulleena, että jäsenvaltiot voivat laatia JTF-rahastoa varten erityisohjelman. Komitea arvostaa ja kannattaa sitä, että alueilla on JTF-rahaston ohjelmasuunnittelussa, hallinnoinnissa ja täytäntöönpanossa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti tärkeä asema. ETSK kehottaa lisäksi ottamaan huomioon jäsenvaltioiden ja alueiden erilaiset valmiudet siirtymä hiilineutraaliuteen ja myös sen, että mahdollisuudet tuottaa puhdasta energiaa ovat erilaiset eri puolilla EU:ta. Jäsenvaltioiden ja alueiden asukkaiden asenne-eroihin aktiivisen ilmastonsuojeluun osallistumisen suhteen tulee niillä kiinnittää huomiota.

1.14 ETSK pitää erittäin toivottavana, että parhaiden käytäntöjen jakamiseksi julkaistaisiin luettelo kestävyttä tukevista hankkeista. Suotuisien investointiedellytysten edistämiseksi olisi lisäksi julkistettava tiedot etenkin hallintoviranomaisilta saatavasta tuesta. Näin lisätään avoimuutta ja vältetään tiedon epätasaisen jakautumisen riski.

1.15 ETSK korostaa tarvetta varmistaa, että JTF-rahastosta tuettavat toimet sekä oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin toisen pilarin puitteissa InvestEU-ohjelmasta yhteisrahoitettavat ja saman mekanismin kolmannen pilarin puitteissa julkisen sektorin lainajärjestelyn avulla yhteisrahoitettavat toimet täydentävät toisiaan.

1.16 ETSK huomauttaa, että talouden rakennemuutostojen ja siirtymäprosesseista kärsivien työntekijöiden suojelun ja uudelleen koulutuksen takaavien toimenpiteiden välillä on löydettävä oikea tasapaino.

1.17 Koulutusjärjestelmällä on keskeinen merkitys siirtymäprosessien tukemisessa. ETSK kehottaa lisäämään koheesiopolitiikan resursseja, jotta toisen asteen ja korkea-asteen koulutusjärjestelmää voidaan vahvistaa ja uudistaa nykypäivän tarpeiden mukaan kohdennettujen teknologia- ja tiedesuuntaviivojen mukaisesti.

1.18 ETSK toivoo, että merkittävä osa JTF-varoista kohdennetaan sellaisten investointien aikaansaamiseen, joita tarvitaan työntekijöiden ammatinvaihdon helpottamiseksi. Tässä yhteydessä tulee kuitenkin saattaa tasapainoon investoinnit uusiin "vihreämpiin" työpaikkoihin siirtyvien työntekijöiden uudelleen koulutukseen sekä investoinnit, jotka suunnataan uudenlaisten työpaikkojen edellyttämien taitojen opettamiseen niille, jotka ovat vasta lähdössä työmarkkinoille siirtymän vaikutuspiirissä olevissa yhteisöissä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä työmarkkinoilta kauimpana olevien, esimerkiksi nuorten ja vammaisten henkilöiden, työllisyyden tukemiseen.

2. Taustaa

2.1 Euroopan komissio on esittänyt vuoteen 2050 ulottuvan strategisen pitkäaikaisvisionsa kukoistavasta, nykyaikaisesta, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta. Se ehdottaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa koskevan tiedonannon mukaisesti oikeudenmukaisen siirtymän mekanismia, jonka on määrä koota yhteen kaudeksi 2021–2027 jo esitetyt säädös- ja määrärahaehdotukset. Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin puitteissa on tarkoitus jakaa vuosina 2021–2027 kaikkiaan 100 miljardia euroa. Varoilla tuetaan ja edistetään siirtymistä pois haittapäästöjä aiheuttavasta toiminnasta, fossiilisen hiilen kulutuksen vähentämistä, energiatehokkuuden parantamista ja siirtymistä puhtaampiin teknologioihin kaikilla tuotantoaloilla. JTF-rahaston alkumäärärahat ovat 7,5 miljardia euroa, ja varojen kokonaismäärä on tarkoitus kasvattaa 100 miljardiin euroon kansallisen yhteisrahoituksen, InvestEU-ohjelman rahoitusosion ja Euroopan investointipankilta (EIP) saatavan rahoituksen turvin.

2.2 Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi koostuu kolmesta pilarista:

- Osana koheesiopolitiikkaa toteutettava oikeudenmukaisen siirtymän rahasto – Rahasto perustetaan erityisellä asetuksella, jossa vahvistetaan sen erityistavoite, maantieteellinen kattavuus, varojen jakomenetelmä ja ohjelmasuunnittelun perustaksi edellytettävien alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien sisältö. Rahastosta myönnetään ensisijaisesti tukea alueille työntekijöiden auttamiseksi esimerkiksi hankkimaan tulevaisuuden työmarkkinoilla käyttökelpoisia taitoja ja osaamista sekä sellaisten pk-yritysten, startup-yritysten ja yrityshautomojen auttamiseksi, jotka luovat kyseisille alueille uusia taloudellisia mahdollisuuksia. Siitä tuetaan myös investointeja, joilla edistetään siirtymistä puhtaaseen energiaan, mukaan lukien investoinnit energiatehokkuuteen.
- InvestEU-ohjelmaan kuuluva erityisjärjestely – Sen avulla katetaan energia- ja liikenneinfrastruktuurihankkeita, mukaan luettuna kaasuinfrastruktuuri ja kaukolämpö, sekä hiilestä irtautumiseen liittyviä hankkeita.
- EIP:n kanssa toteutettava julkisen sektorin lainajärjestely rahoitusvarojen tarjoamiseksi asianomaisten alueiden paikallisviranomaisille – EU:n talousarviosta osoitettavan rahoituksen lisäksi voidaan myöntää esimerkiksi korkotukea tai investointiavustusta yhdistettynä EIP:n lainoihin.

2.3 Julkisia ja yksityisiä varoja aiotaan vapauttaa lisää, ja suunnitteilla on alakohtaisia valtiontukisääntöjä, jotta oikeudenmukaisen siirtymän tavoitteiden mukaisiin hankkeisiin olisi helpompaa käyttää kansallisia varoja.

2.4 Alueille annettavat neuvontapalvelut ja tekninen tuki ovat kiinteä osa oikeudenmukaisen siirtymän mekanismia.

2.5 JTF-rahastoa hallinnoidaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa, ja se on kaikkien jäsenvaltioiden käytettävissä. Varoja jaettaessa otetaan huomioon eniten hiilidioksidipäästöjä tuottavien alueiden siirtymähaasteet sekä mahdollisista työpaikkojen menetyksistä johtuvat yhteiskunnalliset haasteet.

2.6 Jäsenvaltiot täydentävät niille oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta myönnettyjä määrärahoja omista EAKR- ja ESR+-varoistaan. Näiden siirtojen määrän on oltava vähintään puolitoistakertainen ja enintään kolminkertainen JTF-määrärahoihin nähden. Yhdenkään jäsenvaltion ei kuitenkaan pitäisi käyttää tähän yli 20:tä prosenttia alkuperäisistä EAKR- ja ESR+-määrärahoistaan, ja täydentävät siirrot on perusteltava. Jäsenvaltiot osallistuvat rahoitukseen myös omilla varoillaan.

2.7 Ohjelmasuunnitteluprosessista ja tuettavien alueiden yksilöinnistä sovitaan komission ja kunkin jäsenvaltion kesken, ja sitä ohjataan EU-ohjausjakson puitteissa. Jäsenvaltioiden tulee esittää alueelliset suunnitelmat, joissa hahmotellaan siirtymäprosessi vuoteen 2030 asti. Suunnitelmissa määritellään aluekohtaisesti taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristöön liittyvät haasteet sekä ammatilliseen uudelleenkoulutukseen ja ympäristön kunnostamiseen liittyvät tarpeet. Rahaston tuki keskitetään NUTS 3 -tasoa vastaaville alueille.

2.8 JTF-tuen saaminen edellyttää alueellisten suunnitelmien hyväksymistä, joka mahdollistaa myös InvestEU-ohjelman ja EIP:n tarjoamien järjestelyjen hyödyntämisen. Tukea saaville ohjelmille tehdään samanlainen väliarviointi kuin kaikille koheesiopolitiikan ohjelmille.

2.9 Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto täydentää koheesiopolitiikan rahastoja. Sen vuoksi ehdotusta asetukseksi Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa, turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista yhteisistä säännöksistä on muutettava, jotta JTF-rahasto voidaan sisällyttää siihen uutena koheesiopolitiikan rahastona.

3. Yleistä

3.1 ETSK kannattaa EU:n strategiaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi pitkällä aikavälillä sekä siihen sisältyvää tavoitetta tehdä Euroopan unionista ilmastoneutraali talous vuoteen 2050 mennessä. Komitea on tyytyväinen siihen, että ”vihreä” tavoite on yksi tulevan koheesiopolitiikan keskeisistä painopisteistä ja että siihen varataan vähintään 30 prosenttia Euroopan aluekehitysrahaston määrärahoista ja 37 prosenttia koheesiorahaston määrärahoista, mutta on huolissaan siitä, että oikeanmukaisen siirtymän varmistamiseksi kaavailut investoinnit eivät ole Euroopan komission käynnistämän kunnianhimoisen vihreän kehityksen ohjelman tasalla. Kymmeneksi vuodeksi ehdotettua rahoitusta vastaava määrä tarvittaisiin jokaisena vuotena, jotta ilmastoneutraalius voitaisiin saavuttaa vuoteen 2050 mennessä oikeudenmukaisella tavalla. ETSK katsoo, että monivuotisen rahoituskehityksen menoarvioita olisi korotettava. Jos vihreän kehityksen ohjelman kunnianhimoiset tavoitteet halutaan todella saavuttaa, EU:n talousarviota tulee kasvattaa joko ottamalla käyttöön uusia omia varoja tai suurentamalla jäsenvaltioiden maksuosuuksia.

3.2 ETSK arvostaa toimia, joita on toteutettu EU:n monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 mukauttamiseksi ilmastotarpeita ja -haasteita vastaavaksi oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja laajemmin koko Kestävä Eurooppa -investointiohjelman avulla, jonka merkittävin osa JTF-rahasto on. Vaikka oikeudenmukaisen siirtymän rahasto on ensimmäinen konkreettinen askel asiaan liittyvien rahoitus- ja investointikysymysten ratkaisemiseksi, komitea tiedostaa ja painottaa, että myös muut Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan sisältyvät tehtävät on hoidettava tai muuten JTF-rahasto jää teholtaan heikoksi.

3.3 ETSK on korostanut jo aiemmissa lausunnoissaan ⁽¹⁾ olevansa samaa mieltä siitä, että koheesiopolitiikan yhteydessä olisi tarjottava kohdennettua rahoitusta oikeanmukaisen siirtymän mekanismin kautta. Rahoitus pitää kuitenkin myöntää asianmukaisista tähän tarkoitukseen varatuista määrärahoista, jotta koheesiopolitiikan puitteissa käytettävissä olevat varat eivät vähenisi nykyisestä.

3.4 Määrärahojen siirtopakko saattaa sitä paitsi johtaa ESR+:n tapauksessa tahattomiin eturistiriitoihin. Esiin voi nousta kysymyksiä esimerkiksi köyhyysuhan alaisten henkilöiden tai työpaikan menettämisen vaarassa olevien teollisuustyöntekijöiden tukemisesta. Tällaiset eturistiriidat voivat heikentää ilmastopolitiikan osakseen saamaa yleistä hyväksyntää. Kun ESR+:n soveltamisalaa laajennetaan, on joka tapauksessa lisättävä sen varoja.

3.5 Koska kestävä kehitys ja ilmastotoimet vaikuttavat myönteisesti julkiseen menotalouteen ja poistavat monia (mm. terveyteen, kunnostamiseen ja korjaamiseen liittyviä) negatiivisia ulkoisvaikutuksia, julkisiin ympäristönsuojelu- ja ilmastomuutosinvestointeihin ei pitäisi soveltaa vakaussopimuksen velvoitteita. Tämä on meneillään olevan ennennäkemättömän kriisin takia nyt tärkeämpää kuin koskaan. Covid-19:llä saattaa olla merkittäviä vaikutuksia EU:n kansalaisiin ja heidän terveyteensä sekä yleensä talouteen.

⁽¹⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta ”Yhteisiä säännöksiä koskeva asetusta 2021–2027” (EUVL C 62, 15.2.2019, s. 83).

3.6 ETSK on vakuuttunut siitä, että pandemiakriisin ja vihreän kehityksen ohjelman haasteisiin kehitettävät erilaiset ratkaisut ovat hyötynäkökohdiltaan ja tavoitteiltaan usein yhteneviä. Joidenkin vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden täytäntöönpanoa – varsinkin toteuttamisaikataulua – olisi kuitenkin aiheellista tarkistaa. On erittäin suositeltavaa sallia tietynlainen jousto (samaan tapaan kuin finanssipolitiikkaa ja valtiontukea koskevien sääntöjen kohdalla).

3.7 Ilmastonmuutoksen torjuntaan ja ekologiseen siirtymään ei voida suunnitella tehtävän suuria investointeja, jos alijäämärajoitukset pysyvät ennallaan. Tämä ei tietenkään tarkoita luopumista vakiintuneesta julkistalouden vakauttamisen vaatimuksesta mutta kylläkin sitä, että valittavana on kaksi vaihtoehtoa: joko haluamme todella pysäyttää maapallon lämpenemisen, jolloin on löydettävä valtavat määrät investointivaroja, tai tyydymme toteuttamaan vain joitakin korjaavia toimenpiteitä omantunnon rauhoittamiseksi ja julkistalouden pitämiseksi moitteettomassa kunnossa.

3.8 ETSK pitää tarpeellisenä ryhtyä siirtymän taloudellisen tehon ja poliittisen uskottavuuden lisäämiseksi mahdollisimman pian toimiin fossiilisten polttoaineiden alan suorien ja välillisten tukien lopettamiseksi. Alan toiminnasta aiheutuu hyvin suuria yhteiskunnallisia, taloudellisia ja ympäristökustannuksia, jotka voivat tehdä tyhjäksi ilmastotoimissa saavutetun edistyksen.

3.9 Kun lakkautetaan asteittain fossiilisten energialähteiden tuki ja edistetään uusiutuvien energialähteiden kaltaisia kehittyviä sektoreita ja luodaan tasapuoliset toimintaedellytykset, kuluttajat saavat etua uusiutuvista energialähteistä kohtuuhintaisuuden, taloudellisen vaurauden ja ilmastoon liittyvän kestävyuden muodossa.

3.10 Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismeissa yhdistyvät tasapainoisesti ja toisiaan hyödyttäen paitsi avustukset ja rahoitusvälineet myös yhteistyöhön perustuva ja keskitetty hallinnointi. Julkisen ja yksityisen sektorin välille tarvitaan uusi sopimus, joka kattaa kaikki talous- ja yhteiskuntaelämän sekä ympäristöalan toimijat ja jossa määritellään rahoitus ja jaetut vastuut. Mekanismin tehokas hyödyntäminen edellyttää kuitenkin uudenlaisia hallinnointi- ja hallintovalmiuksia. ETSK on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio avustaa viranomaisia ja kestävyyshankkeiden toteuttajia kaikissa vaiheissa suunnittelusta täytäntöönpanoon.

3.11 Jotta suunniteltu järjestelmä toimisi niin kuin pitää, on olennaisen tärkeää edistää yksityisen pääoman mukaan saamista. Julkisen ja yksityisen sektorin välille tarvitaan uusi kumppanuus, jonka perusperiaatteena on, että hyöty jakautuu kaikille osapuolille.

3.12 ETSK kannattaa kokonaisvaltaista toimintamallia, jossa otetaan huomioon hiilineutraaliin talouteen siirtymisen taloudellinen, yhteiskunnallinen, teollinen ja teknologinen ulottuvuus ja jossa paikallisilla toimijoilla, työmarkkinaosapuolilla ja kansalaisjärjestöillä on oma sijansa. Kestävään kehitykseen on kiinnitettävä huomiota johdonmukaisesti kaikilla politiikan aloilla, ja sen suhteen tulee pyrkiä jäsenvaltioiden väliseen lähentymiseen. ETSK kehottaa huolehtimaan siitä, että kaikki sidosryhmät osallistuvat toden teolla kaikilla tasoilla ja että talousmallin muuttamisesta juontuvia työllisyysvaikutuksia käsitellään ja niihin etsitään ratkaisuja jäsenvaltio- ja EU-tasot yhdistävän työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun puitteissa.

3.13 ETSK katsoo, että siirtyminen kohti hiilineutraalia taloutta on riippuvaista myös investoinneista esteettämiin ja kestävyysperiaatteen mukaisesti julkisen liikenteen järjestelmiin ja rakennettuun ympäristöön. JTF-rahastoa olisi hyödynnettävä yhdessä EAKR:n kanssa hiilineutraaliuden edistämiseen näillä aloilla investointien kautta siten, että samalla varmistetaan, että kaikki yhteiskunnan jäsenet pystyvät käyttämään kyseistä infrastruktuuria ja että se on esteetöntä vammaisille ja ikääntyneille henkilöille.

3.14 ETSK katsoo, että siirtymän on olennaisen tärkeää olla yhteiskunnallisesti oikeudenmukainen, jotta työntekijät, yritykset ja kansalaisyhteiskunta saadaan tukemaan sitä ja luottamaan siihen ja jotta saadaan aikaan ne suuret taloudelliset muutokset, joita maapallon pelastaminen ilmastonmuutoksesta edellyttää. Euroopassa on fossiilisten polttoaineiden aikakauden päättyessä tehtävä tarvittavat investoinnit sen varmistamiseksi, että eurooppalaiset työntekijät saavat suojelua, uusia työpaikkoja syntyy ja paikallista kehitystä tuetaan. Siirtymäprosesseista on neuvoteltava työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa, ja niiden yhteydessä on noudatettava avoimuutta ja viestittävä tehokkaasti.

3.15 ETSK huomauttaa, että talouden rakennemuutostojen ja siirtymäprosesseista kärsivien työntekijöiden suojelun ja uudelleen koulutuksen takaavien toimenpiteiden välillä on löydettävä oikea tasapaino. Tasapainoon tulee saattaa myös investoinnit uusiin ”vihreämpiin” työpaikkoihin siirtyvien työntekijöiden uudelleen koulutukseen sekä investoinnit, jotka suunnataan uudenlaisten työpaikkojen edellyttämien taitojen opettamiseen niille, jotka ovat vasta lähdössä työmarkkinoille siirtymän vaikutuspiirissä olevissa yhteisöissä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä työmarkkinoilta kauimpana olevien, esimerkiksi nuorten ja vammaisten henkilöiden, työllisyyden tukemiseen.

3.16 ETSK arvostaa sitä, että JTF-varoin on tarkoitus kehittää ratkaisuja, joiden avulla voidaan lievittää hiilikaivosteollisuuden taantumisen seurauksia ja vastata tarpeeseen tukea raskaan teollisuuden aloja, jotta ne pystyvät jatkamaan toimintaansa kestäväällä tavalla, sekä puuttua tämän siirtymän yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Komitea toteaa kuitenkin, että rahoitusta ei pitäisi myöntää pelkästään hiilestä irtautumiseen liittyviin prosesseihin. ETSK toivoo, että osa JTF-varoista kohdennetaan sellaisten investointien aikaansaamiseen, joita hiilestä irtautumiseen liittyvien prosessien arvoketjun vaikutuspiirissä olevat työntekijät ja yhteisöt tarvitsevat ammatinvaihdon tueksi.

3.17 Koulutusjärjestelmällä on keskeinen merkitys siirtymäprosessien tukemisessa. ETSK kehottaa lisäämään resursseja, jotta toisen asteen ja korkea-asteen koulutusjärjestelmää voidaan vahvistaa ja uudistaa nykypäivän tarpeiden mukaan kohdennettujen teknologia- ja tiedesuuntaviivojen mukaisesti. Tässä yhteydessä tulee hyödyntää kaikkia käytettävissä olevia koheesipolitiikan varoja.

3.18 ETSK kannattaa päätöstä edistää ja tukea innovatiivista ja kestävyteen myötävaikuttavaa patentointia ja startup-toimintaa. Vastuullista ja kestävää toimintaa harjoittavien ja yhteisön hyvinvointia edistäviä ekologisia ratkaisuja kehittävien yritysten tukemisesta tulee palkita.

3.19 JTF-varojen ohjelmasuunnittelu tapahtuu tiiviissä yhteydessä EU-ohjausjaksoon, kuten koheesipolitiikan rahastoihin vuosina 2021–2027 sovellettavissa säännöissä on jo kaavailtu. ETSK luottaa siihen, että JTF-rahaston täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa seurataan koheesipolitiikan sääntöjen mukaisesti järjestettävän seurannan lisäksi myös siinä yhteydessä, kun jäsenvaltiot ja Euroopan komissio käyvät vuosittain jäseneltyä vuoropuhelua EU:n talouden ohjausjärjestelmän puitteissa. Komitea toivoo tähän liittyen, että työmarkkinaosapuolet ja kansalaisjärjestöt pääsevät osallistumaan aktiivisesti ja aidosti tähän Euroopan komission ja jäsenvaltioiden vuoropuheluun.

3.20 ETSK pitää myönteisenä, että JTF-rahaston ohjelmasuunnittelu on tarkoitus hoitaa yhden tai useamman alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman kautta. Suunnitelmissa hahmotellaan siirtymäprosessi vuoteen 2030 asti, ja niiden on määrä olla johdonmukaisia kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kanssa. Komitea kannattaa sitä, että jäsenvaltiot voivat laatia JTF-rahastoa varten erityisohjelman.

3.21 ETSK suosittaa, että työmarkkinaosapuolille ja kansalaisjärjestöille annetaan alueellisten suunnitelmien ja mahdollisten JTF-rahaston erityisohjelmien yhteydessä mahdollisuus täysipainoiseen ja aitoon osallistumiseen.

3.22 ETSK on tyytyväinen siihen, että alueellisia suunnitelmia ja mahdollisia erityisohjelmia tulevat tarkkailemaan erityiset seurantakomiteat, joihin sovelletaan Euroopan rakenne- ja investointirahastojen yhteisiä säännöksiä koskevassa asetuksessa vahvistettuja sääntöjä.

4. Erityistä

4.1 ETSK on vakuuttunut siitä, että paitsi JTF-rahaston myös koko oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin ja Kestävä Eurooppa -investointiohjelman rahoituskehys olisi määriteltävä tarkemmin. Komitea huomauttaa lisäksi, että 30 miljardin euron summan lisäksi tulevan rahoituksen liikkeelle saamisesta ei ole takeita (siirtoja ei ole pakko tehdä enempää kuin puolitoista kertaa JTF-määrärahojen määrä). Myös InvestEU-ohjelmaan kuuluvaan erityisjärjestelyyn ja EIP:n kanssa toteutettavaan julkisen sektorin lainajärjestelyyn liittyy vielä paljon ratkaisemattomia kysymyksiä.

4.2 ETSK pelkää, että päätös noin 1 000 miljardin euron osoittamisesta ekologiseen siirtymään kymmenen vuoden aikana ja muun muassa InvestEU-ohjelman käyttämisestä julkisten ja yksityisten investointien aikaansaamiseksi tässä yhteydessä saattaa viedä varoja muilta tätä rahastoa hyödyntäviltä aloilta. Komitea korostaa tarvetta varmistaa, että JTF-rahastosta tuettavat toimet sekä oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin toisen pilarin puitteissa InvestEU-ohjelmasta rahoitettavat ja saman mekanismin kolmannen pilarin puitteissa julkisen sektorin lainajärjestelyn avulla rahoitettavat toimet täydentävät toisiaan.

4.3 Vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita tuetaan myös yhteisen maatalouspolitiikan varoista, sillä 40 prosenttia kyseisen politiikan kokonaismäärärahoista osoitetaan ilmastotavoitteiden tukemiseen. Tämä huomioon ottaen on tärkeää edistää sitä, että jäsenvaltioiden hallitukset ja EU:n toimielimet sitoutuvat jatkossakin investoimaan yhteenkuuluvuuteen entiseen tapaan.

4.4 ETSK antaa suuren arvon ehdotetuille menettelyille, jotka liittyvät valtioneuvoston päätösten tulkinna joustavoittamiseen ja yksinkertaistamiseen jatkamiseen. Komissio on ehdottanut tällaisia toimia osana laajempaa politiikkakehystä, joka määrittellään tiedonannossa Kestävä Eurooppa -investointiohjelmasta. Sääntöjä on muutettava, jotta luodaan mahdollisuuksia tehdä investointeja, joilla voidaan saada aikaan uutta kasvua.

- 4.5 ETSK ymmärtää JTF-rahaston tukikelpoisuuskriteerien tarkan määrittämisen ja kannattaa kriteereitä.
- 4.6 Ympäristökorjattu valtiontuki:
- Sovelletaan ympäristökorjausta valtiontukeen, jota myönnetään suuren hiili- ja/tai materiaalijalanjaljen jättävillä sektoreilla toimiville yrityksille.
 - Sovelletaan samanlaista ympäristökorjausta uusiin ja pidennettyihin pankkilainoihin (olipa näillä sitten julkisen vallan takausta tai ei) mainituilla sektoreilla.
 - Evätään valtiontuki yrityksiltä ja sektoreilta, joilla ei ole kykyä tai halua ottaa käyttöön vähähiilistä ja kiertotalouteen perustuvaa teknologiaa ja kouluttaa työntekijöitään uusiin työtehtäviin.
 - Nopeutetaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian, julkisen liikenteen ja kiertotalouden periaatteita noudattavien rakennushankkeiden ja infrastruktuurien suunnittelumenettelyä. Yrityksillä on vaikeuksia selviytyä, ja niiden on saatava valtiontukea nopeasti.

Välittömän hallinnollisen rasituksen vähentämiseksi julkinen valta voi soveltaa kevyttä ympäristötestiä myöntäessään valtiontukea ja tiukempaa ympäristötestiä jälkikäteen. Jos yritys rikkoo sovittuja ympäristöehtoja, valtiontuki olisi maksettava takaisin osittain tai kokonaan rikkomisen vakavuudesta riippuen. Lisäksi ehdotetaan, että toimet kohdennetaan keskeisiin hiili- ja materiaali-intensiivisiin sektoreihin, jotta byrokratia pysyisi mahdollisimman pienenä (?).

4.7 ETSK on tyytyväinen myös määrittelyyn aloista, joille JTF-varoja voidaan osoittaa, ja aloista, jotka eivät voi saada rahoitusta. Varojen jakomenetelmä auttaa varmistamaan, että riittävä osa rahoituksesta keskitetään kaikkein vaativimpien haasteiden edessä oleviin jäsenvaltioihin, ja takaa samalla merkittävän tuen antamisen kaikille jäsenvaltioille. Tarkoituksena on erityisesti, että jäsenvaltiot, joiden bruttokansantulo asukasta kohden on alle 90 prosenttia EU:n keskiarvosta, saavat noin kaksi kolmasosaa JTF-rahoituksesta.

4.8 ETSK suosittaa tilanteen huomioon ottaen, että muille tahoille kuin pk-yrityksille annetaan enemmän tukimahdollisuuksia, sillä ilmastotoimien vaikutusten kohteeksi joutuvat kaivannais- ja raskaan teollisuuden yritykset ovat enimmäkseen suuryrityksiä. Lisäksi varsinkin tällaiset yritykset tarjoavat usein runsaasti säällisiä työpaikkoja ja ovat ratkaisevan tärkeitä alueiden taloudelliselle hyvinvoinnille. Työttömyyden ehkäisemisestä olisi tultava alueellisten suunnitelmien keskeinen tavoite. Tähän liittyen pitäisi paitsi auttaa nykyisiä työntekijöitä siirtymisessä uudentyyppisiin työpaikkoihin myös antaa nuorille sekä avointen työmarkkinoiden ulkopuolelle jääneille – esimerkiksi vammaisille – henkilöille tukea työn hakemiseen kehittyviltä uusilta aloilta.

4.9 ETSK arvostaa sitä, että paikallis- ja alueviranomaiset saavat uusia mahdollisuuksia ottaa hankkeiden hallinnointi suoraan omalle vastuulle ja soveltaa käytännössä paikallaloitista lähestymistapaa, sillä alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien perusyksikköinä ovat NUTS 3 -tason alueet.

4.10 Työmarkkinaosapuolet ja kyseisten asioiden parissa työskentelevät kansalaisjärjestöt tulee kutsua mukaan kehittämään ja toteuttamaan kunnianhimoisia päästövähennyspolitiikkoja ja -strategioita, jotta pystytään varmistamaan, että siirtymä on oikeudenmukainen ja takaa säälliset työpaikat sekä tasapainon puhtaiden energijärjestelmien ja laadultaan kestävien työpaikkojen välillä. Ammattijärjestöjen tulee päästä mukaan oikeudenmukaisen siirtymän prosessin kaikkiin vaiheisiin työntekijöiden etujen suojelemiseksi eri tasoilla.

(²) Seuraavat sektorit jättävät suhteellisen ison hiili- ja materiaalijalanjaljen: 1) Liikenne: maantie-, ilma- ja vesiliikenne saavat käyttövoimansa pääosin fossiilisista polttoaineista; 2) Valmistusteollisuus: useat tuottajat soveltavat yhä energia- ja materiaali-intensiivistä teknologiaa; 3) Rakentaminen: monet rakennusyritykset käyttävät yhä kierrätettäväksi kelpaamattomia ja energia-intensiivisiä materiaaleja, kuten sementtiä; 4) Energia: siirtyminen fossiilisista polttoaineista hyödyntämään uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa etenee vain asteittain.

4.11 Komission esittämät alueiden tukikelpoisuuskriteerit ovat toivottuihin tuloksiin pääsemistä ajatellen tiukat, sillä rahoitusta voidaan myöntää vain maille, jotka ottavat käyttöön ja esittävät alueelliset oikeudenmukaista siirtymää koskevat suunnitelmat. ETSK kehottaaakin kaikkia jäsenvaltioita laatimaan suunnitelmansa mahdollisimman pian, jotta lukuisat työntekijät eri puolilla Eurooppaa voivat saada tukea suunnitelmissa yksilöidyillä alueilla.

4.12 ETSK suhtautuu myönteisesti yhteisten säännösten mukauttamiseen, jonka tarkoituksena on luoda EU:n tulevalle koheesiopolitiikalle ja sen ilmastotavoitteille selkeä ja yksiselitteinen oikeusperusta.

4.13 Kun otetaan huomioon, että siirtymän työllisyysvaikutukset ja niiden mahdollinen maantieteellinen jakautuminen ovat vielä pitkälti hämärän peitossa, ETSK toteaa, että JTF-varojen jyvittämisestä etukäteen maantieteellisin perustein olisi ollut parempi pidäytyä kokonaan. Huolenaiheena on myös rahaston hallinto. Tukikelpoisten alueiden yksilöinti ja varojen jakaminen niiden kesken annetaan yksin jäsenvaltioiden hallitusten tehtäväksi. Koska alueellisia määrärahoja ei ole, vaarana on, että tämä johtaa epätasapainoon rahoituksen jakautumisessa valtiotasoa alemmille hallintotasolle ja että alueet, jotka ovat vähemmän alttiita ilmastomuutokseen liittyvien tavoitteiden kielteisille vaikutuksille, eivät saa tukea.

4.14 ETSK huomauttaa, että pyrkimyksiä saada käyttöön 45 miljardia euroa InvestEU-ohjelman avulla ja 25–30 miljardia euroa Euroopan investointipankilta on seurattava tiiviisti, jotta Euroopan strategisten investointien rahaston (ESIR) puitteissa tehtyjen investointien yhteydessä ilmenneet ongelmat⁽³⁾ eivät toistuisi. On oleellisen tärkeää varmistaa, että kyseiset investoinnit ovat täysin Pariisin sopimuksen mukaisia ja että EU:n tavoitteet johtavat siihen, että Euroopasta tulee ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa.

4.15 ETSK kannattaa komission ehdottamaa *Next Generation EU* -välinettä (Seuraavan sukupolven EU), jonka avulla on tarkoitus vahvistaa siirtymämekanismia kriisiin vastaamiseksi, sekä sen uutta ehdotusta EU:n seuraavaksi pitkän aikavälin talousarvioksi. ETSK toivoo, että oikeudenmukaisen siirtymän rahaston kokonaisbudjetti nostetaan 40 miljardiin euroon ja että InvestEU-ohjelmaan kuuluvaa oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyä vahvistetaan. ETSK myös kannattaa komission ehdotusta julkisen sektorin lainasta, jonka myötä saataisiin käyttöön 25–30 miljardia euroa. Tällä tavoin oikeudenmukaisen siirtymän mekanismilla kyetään mobilisoimaan vähintään 150 miljardia euroa julkisia ja yksityisiä investointeja.

4.16 Koheesiopolitiikan määrärahojen kunnianhimoisen tason säilymisen on pysyttävä ensisijaisena painopisteenä myös vuoden 2020 jälkeen, kun ajatellaan ilmastomuutoksen torjumista aluetasolla. Uuden rahaston perustamista ei toisin sanoen pitäisi käyttää tekosyynä, jonka varjolla koheesiopolitiikan määrärahoihin tehdään lisäleikkauksia monivuotisesta rahoituskehystä käytävien neuvottelujen yhteydessä.

4.17 ETSK on hieman huolissaan ohjelmasuunnitteluprosessista, koska edessä ovat vielä säädöstekstin hyväksyminen ja yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen muuttaminen. Komissio kaavailee, että alueelliset suunnitelmat hyväksytään vuoden 2020 jälkipuoliskolla ja JTF-ohjelmat vuoden 2021 aikana. Tämä saattaa viivästyttää eräiden koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanoa.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER

⁽³⁾ Ks. tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 03/2019. Osalla ESIR-tuesta vain korvattiin muuta EIP:n ja EU:n rahoitusta, ja osa rahoituksesta meni hankkeille, joissa olisi voitu käyttää muita julkisia tai yksityisiä rahoituslähteitä. Kaiken kaikkiaan ESIR-rahaston tuella aikaan saadut lisäinvestoinnit yliarvioitiin joissakin tapauksissa ja useimmat investoinnit suuntautuivat muutamiin suurempiin EU15-jäsenvaltioihin, joissa on vakiintunut kansallinen kehityspankki.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle –Kestävä Eurooppa – investointiohjelma – Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelma”

(COM(2020) 21 final)

(2020/C 311/09)

Esittelijä: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Toinen esittelijä: **Petr ZAHRADNÍK**

Lausuntopyyntö	Euroopan komissio, 6.2.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus”
Hyväksyminen jaostossa	13.5.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon numero	552
Äänestystulos	220/1/8
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Koronaviruspandemian hoito on tällä hetkellä Euroopan tärkein prioriteetti. Vallitseva epävarmuus saattaa myöhemmin johtaa suuriin muutoksiin EU:n talousarvion kohdentamisessa ja jakamisessa. ETSK suosittaa painokkaasti lisämäärärahojen osoittamista seuraavaan monivuotiseen rahoituskehikseen ja talousarvion menokaton tilapäistä korottamista kahteen prosenttiin, jotta saataisiin käyttöön tarvittavat taloudelliset resurssit ja voitaisiin tukea unionin joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskua osana tehokasta elpymissuunnitelmaa.

1.2 Komitea on tyytyväinen euroryhmän äskettäiseen sopimukseen⁽¹⁾ osoittaa 540 miljardia euroa työntekijöiden, yritysten ja jäsenvaltioiden tukemiseen ja sallia enemmän joustavuutta finanssipoliittista sopimusta koskeviin EU:n sääntöihin.

1.3 EU:n neuvoston pitäisi päästä yhteisymmärrykseen elpymisrahastosta⁽²⁾ ja monivuotisesta rahoituskehiksestä ennen kesätaukoa Euroopan komission 27. toukokuuta esittämän ehdotuksen pohjalta, jotta voidaan auttaa EU:n taloutta elpymään ja vauhdittaa vihreän kehityksen ohjelman mukaista vihreää ja digitaalista siirtymää.

1.4 Komitea arvostaa myös kaikkien asiaankuuluvien EU:n toimielinten nopeaa ja yhtenäistä solidaarista vastausta⁽³⁾.

1.5 Koronaviruspandemia tulee haittaamaan vakavasti kestävän kehityksen tavoitteiden ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamista. ETSK korostaakin, että tähän välittömään uhkaan on vastattava mahdollisimman ripeästi ja että elvytystoimet tulee kohdentaa ilman aiheetonta viivytystä nimenomaan kestävän kehityksen tavoitteisiin ja vihreän kehityksen ohjelmaan.

⁽¹⁾ <https://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/2020/04/09/report-on-the-comprehensive-economic-policy-response-to-the-covid-19-pandemic/>

⁽²⁾ 750 miljardin euron Next Generation EU -elpymisväline.

⁽³⁾ Erityisesti Euroopan komission ehdotukset hyödyntää nykyistä talousarviota parhaalla mahdollisella tavalla eli kokonaisvaltaisesti, helposti ja joustavasti: EU:n solidaarisuusrahasto, koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite (I ja II paketti) ja hätätilanteen tukiväline (ESI) uudelleenaktivointi, hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline (SURE), vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto (FEAD); Euroopan keskuspankin pandemiaan liittyvä poikkeustilanteessa toteutettava osto-ohjelma (PEPP), jossa on laajennetut vakuuskelpoiset omaisuuserät ja kevennetyt vakuudet; valvontaviranomaisten rooli rahoitusta koskevien lakisäätöiden vaatimusten oikea-aikaisessa käsittelyssä; Euroopan investointipankin (EIP) aloite perustaa Euroopan laajuinen pk-yrityksiin keskittyvä takuurahasto; Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin (EIT) kriisitoiminta-aloite.

1.6 Tilapäisten solidaarisuustoimien lisäksi ETSK vaatii Euroopan investointien vakautusjärjestelyn hyödyntämistä sekä euroalueen lähentymistä ja kilpailukykyä edistävän talousarviovälineen ottamista välittömästi käyttöön ja sen määrärahojen lisäämistä monivuotisessa rahoituskehityksessä 2021–2027.

1.7 Tarvitaan uusi sosiaalinen vihreän kehityksen sopimus, joka tuo yhteen kansalaiset kaikessa moninaisuudessaan sekä valtio-, alue- ja paikallistason viranomaiset, työmarkkinaosapuolet, järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ja elinkeinolämän tekemään tiivistä yhteistyötä EU:n toimielinten ja neuvoa-antavien elinten kanssa.

1.8 Kestävä Eurooppa -investointiohjelma on ensimmäinen kokonaisvaltainen poliittinen toimenpide, jolla on tarkoitus saavuttaa erittäin kunnianhimoiset hiilineutraaliustavoitteet vuoteen 2050 mennessä EU:n vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti.

1.9 ETSK kannattaa vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita mutta pitää valitettavana epäjohtomukaisuutta seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen budjettimäärärahojen kanssa: määrärahat ovat kaukana jäsenvaltioiden bruttokansantu- loon suhteutetusta 1,3 prosentin osuudesta, jota Euroopan parlamentti ja ETSK vaativat, jotta kukin yksittäinen toimi voitaisiin toteuttaa koko laajuudessaan muiden kärsimättä.

1.10 ETSK epäilee myös, kuinka tehokkaasti ilmastonäkökulma voidaan sisällyttää kaikkiin EU:n ohjelmiin, ja kehottaa jäsenvaltioita ottamaan kansalaisyhteiskunnan organisaatiot mukaan ajamaan EU:n varainkäytön ilmastokestävyyttä. Keskeisiä työväiteitä, joihin ympäristö- ja kansalaisoikeusryhmät voivat osallistua, ovat kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat ja kansalliset uudistusohjelmat.

1.11 ETSK kannattaa oikeudenmukaisen siirtymän mekanismia mutta pitää valitettavana, että mekanismin määrärahat ovat ilmeisen riittämättömät (7,5 miljardia euroa, joilla pitäisi saada 100 miljardin euron suuruinen rahoitus). Tämän paikkaamiseksi tarvitaan varainsiirtoja EAKR:stä ja ESR+:sta ja jäsenvaltioiden rahoitusosuuksia sekä toivotaan mittavia yksityisiä investointeja ja EIP:n tarjoamaa julkisen sektorin lainajärjestelyä.

1.12 Onnistuminen edellyttää yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuutta rahoituksessa ja vastuunjaossa (YK:n kestävän kehityksen tavoite 17 – Kumppanuus tavoitteiden saavuttamiseksi), kuten vihreiden joukkovelkakirjojen markkinoiden vilkastuminen osoittaa.

1.13 ETSK kannattaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja pitää erittäin tervetulleina julkisen ja yksityisen investointi- ja rahoitustoiminnan kannustimia ja erityisesti ympäristöä säästävien julkisten hankintojen edistämistä sekä valtiontuki- sääntöjen joustavoittamisesta odotettavaa tukea.

1.14 ETSK kannattaa myös EU:n julkisen talouden ohjausjärjestelmän parantamista kestävyysriskien näkökulmasta ottaen opiksi vihreän budjetoinnin parhaista käytännöistä ja finanssipoliittisten suunnitelmien tarkastelusta. Kannustinpo- litiikan täydentämiseksi tarvitaan lisäksi joukkorahoittajien ja tukijoiden asianmukaista verokohtelua.

1.15 Euroopan talous- ja rahaliiton valmiiksi saattaminen (Euroopan vakauserämekanismin perustamista koskevan sopimuksen uudistaminen käsi kädessä euroalueen lähentymistä ja kilpailukykyä edistävän talousarviovälineen ja eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän kanssa) on myös välttämätöntä, jotta voidaan luoda tehokas ja yhdenmukainen pääomamarkkinaunioni ja pankkiunioni, joihin kuuluvat kaikki jäsenvaltiot ja joissa tavoitellaan pidemmälle menevää yhdenmukaistamista.

1.16 ETSK kehottaa parantamaan vihreän kehityksen ohjelmaan liittyvää EU-ohjausjaksoprosessia asettamalla kestävän kehityksen tavoitteet EU:n poliittisen päätöksenteon ytimeen ja ottamalla käyttöön kattavampi EU:n luokitusjärjestelmä, johon sisältyy myös sosiaalinen ulottuvuus.

1.17 ETSK katsoo, että julkinen ja yksityinen sektori voisivat soveltaa samoja vaatimuksia luokituksen lisäksi myös muiden kuin taloudellisten tietojen julkistamiseen. ETSK suhtautuu myönteisesti muiden kuin taloudellisten tietojen julkistamista koskevan direktiivin seuraavaan tarkistukseen, jonka pitäisi olla riittävän perusteellinen kannustamaan yrityksiä ymmärtämään todelliset vaikutuksensa. Tämän olisi oltava kytköksissä vakiomuotoisten ympäristö- ja sosiaalilausekkeiden käyttöönottoon julkisissa hankinnoissa.

1.18 ETSK kehottaa hyödyntämään julkisia tilastolähteitä perusteellisemmin ja paremmin ja vahvistamaan Eurostatin ja julkisten rekistereiden roolia luotettavien tietojen tuottamiseksi kestävyuden alalla saavutetuista tuloksista.

1.19 ETSK korostaa, että on tärkeää antaa kaikille potentiaalisille käyttäjille paikkansapitävää, helposti saatavilla olevaa tietoa, jotta helpotetaan räätälöidyn neuvonnan ja teknisen avun antamista. Ketään ei saa jättää jälkeen.

1.20 Vihreisiin työpaikkoihin tarvittava oikeanlainen osaaminen on ennakoedellytys sille, että siirtymä vihreään ja oikeudenmukaiseen talouteen voi onnistua. ETSK vaatii selkeitä strategioita tulevaisuuden taidoista ja ammatillisesta koulutuksesta sekä niihin liittyviä etenemissuunnitelmia, jotta työvoima pysyisi kehityksen perässä kaikilla aloilla ja vastaisi niiden tulevia tarpeita.

1.21 ETSK ehdottaa, että EU:n jäsenvaltiot kehittäisivät talousvalistusohjelmiaan sisällyttämällä niihin kestävän rahoituksen ja kannustaisivat viranomaisia kaikilla tasoilla tarjoamaan verokannustimia yrityksille ja yksityishenkilöille, jotka investoivat sosiaalisia vaikutuksia aikaansaaviin vihreisiin aloitteisiin.

2. Taustaa

2.1 Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelma, josta käytetään myös nimitystä Kestävä Eurooppa -investointiohjelma, on ensimmäinen konkreettinen poliittinen toimi, jolla pyritään saavuttamaan EU:n vihreän kehityksen ohjelmassa asetetut erittäin kunnianhimoiset hiilineutraaliustavoitteet. Se on EU:n vihreän kehityksen ohjelman investointipilari, jonka avulla odotetaan saatavan aikaan 260 miljardin euron lisäinvestoinnit joka vuosi vuoteen 2030 asti: vuotuiset lisäinvestoinnit pelkästään energia- ja liikennejärjestelmiin ja niihin liittyviin infrastruktuureihin ovat vuosina 2020–2030 noin 1,5 prosenttia suhteessa vuoden 2018 BKT:hen.

2.2 Jotta järjestely onnistuisi, on ehdottoman tärkeää, että siihen osallistuu myös yksityisen pääoman lähteitä. Järjestely onkin tosiasiaa uudenlainen yksityisen ja julkisen sektorin yhteiskuntasopimus, jolla rahoitetaan tärkeimpiä, yleisen edun mukaisia hankkeita.

2.3 Monivuotisessa rahoituskehityksessä 2021–2027 on asetettu yleiseksi ilmastotoimien valtavirtaistamistavoitteeksi 25 prosenttia kaikissa EU:n ohjelmissa. Etenemistä kohti Euroopan vihreän kehityksen ohjelman todellista ja syvällistä täytäntöönpanoa on jatkettava määrätietoisesti, ja sen on tarjottava tähän valtavaan maailmanlaajuiseen haasteeseen ratkaisuja, jotka ovat poliittisesti kunnianhimoisia ja teknisesti erittäin tehokkaita. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman voidaan katsoa olevan EU:n tulevan talousasetelman selkäranka, potentiaalinen alku perustavalle muutokselle ja käännekohta. Siitä voisi tulla yhteisen eurooppalaisen lisäarvon ja EU:n maailmanlaajuisen johtajuuden tunnusmerkki.

2.4 Rahoitusvaroja ja soveltuvia välineitä on koottava yhteen ja koordinoitava jäsenvaltioiden, alueiden ja kuntien kanssa, ja niitä on laajennettava kohti kansainvälistä toimintaympäristöä. Tätä varten vihreän kehityksen etenemissuunnitelmaan sisältyy keskeisiä ilmasto-, energia- ja liikkuvuustoimia, elinkeinostrategia puhtaan ja kiertoon perustuvan talouden hyväksi, toimia maatalouspolitiikan, luonnon monimuotoisuuden ja digitalisaation alalla, kestävän kehityksen valtavirtaistaminen Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelman kautta sekä uudistettu kestävän rahoituksen strategia. Tämä on mekanismin perustava osa, jossa tavoitteena on saada käyttöön 1 biljoona euroa kestäviä yksityisiä ja julkisia investointeja vuoteen 2030 mennessä ja ottaa myös huomioon sosiaaliset seuraukset.

2.5 Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismilla, johon sisältyy seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevaa komission ehdotusta täydentävä oikeudenmukaisen siirtymän rahasto⁽⁴⁾, tavoitellaan 100 miljardin euron investointeja vuosina 2021–2027. Sen tulisi auttaa lieventämään sosioekonomisia sekä työhön ja ympäristöön kohdistuvia seurauksia, joita unionin siirtyminen ilmastoneutraaliuteen aiheuttaa aluetasolla.

2.6 EU:n siirtymistä ilmastoneutraaliuteen tuetaan myös innovointi- ja nykyaikaistamisrahastoista, joihin osoitetaan lisärahoituksena osa hiilipäästöoikeuksista saatavista tuloista (ainakin 25 miljardia euroa seuraavien kymmenen vuoden aikana). Nykyaikaistamisrahasto koskee kuitenkin vain kymmentä EU:n jäsenvaltiota.

⁽⁴⁾ COM(2020) 22 final

3. Yleistä

3.1 Eurooppa on tällä hetkellä sekä terveydellisessä että taloudellisessa hätätilassa koronaviruspandemian vuoksi. EU:n toimielinten tulee koordinoita molempiin kohdistettavia vastauksia niin kauan kuin se on tarpeen.

3.2 ETSK suhtautuu myönteisesti terveys- ja talouskriisiin vastaamiseksi osoitettuihin merkittäviin resursseihin, joilla autetaan jäsenvaltioita täydentämään investointeihin tarkoitettuja varoja, takaamaan yritysten maksuvalmius⁽⁵⁾, säilyttämään työpaikat ja antamaan turvaa työttömille. Näiden tärkeiden askelten jatkoksi olisi hyväksyttävä eurooppalainen työttömyysvakuutusjärjestelmä.

3.3 Euroopan 20 miljoonaa yritystä ovat ratkaisevassa asemassa tässä asiassa, mutta käyttöön saatavien investointien laajuuden on oltava oikeassa suhteessa haasteiden laajuuteen nähden. Siksi on keskeisen tärkeää, että jäsenvaltiot ja EU:n toimielimet ovat valmiita ylittämään jakolinjansa.

3.4 Samaan aikaan EU:n rahoituksen rakenne olisi suunniteltava niin, että vältetään päällekkäisyyttä ja otetaan näin huomioon komission ehdotukset⁽⁶⁾.

3.5 ETSK kyseenalaistaa komission ehdotuksen mukaisen monivuotisen rahoituskehiksen 2021–2027 todelliset valmiudet vastata Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelman tarpeisiin. Kun on ensin todettu, että vuoteen 2030 mennessä tarvitaan 2,6 biljoonaa euroa ”lisäinvestointeja”, ohjelmalla tavoiteltu 1 biljoonan euron summa jää kauas päämäärän saavuttamisesta. Ohjelman todellista laajuutta on vaikea arvioida siksi, että kaikkia suunniteltuja mekanismeja ja ohjelmia ei ole selostettu tarkasti.

3.6 ETSK kehottaa antamaan tarkempia tietoja Kestävä Eurooppa -investointiohjelman rahoituskehiksestä. Esimerkiksi kaikki kolme oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin pääpilaria edellyttävät hyvin kunnianhimoisten edellytysten toteutumista eli oikeudenmukaisen siirtymän rahaston toteutumista ja EIP-pohjaiselta instrumentilta odotettua vipuvaikutusta julkisella sektorilla.

3.7 ETSK kehottaa kuvaamaan tarkemmin vihreän kehityksen ohjelmassa InvestEU-ohjelmalle ehdotettua erityisjärjestelyä.

3.8 ETSK suhtautuu erittäin myönteisesti lisäehtojen asettamiseen ja yksinkertaistamiseen, joilla pyritään turvaamaan vahvemmat yksityiset investoinnit nimenomaan vihreisiin joukkovelkakirjoihin. Empiiriset analyysit viime vuosilta ovat selvästi osoittaneet, että joukkovelkakirjoista on tulossa aidosti vihreitä. Vihreiden joukkovelkakirjojen käyttö parantaa liikkeeseenlaskijan mainetta (tietoisuus ilmastoasioista ja sitoutuminen kestäväan kehitykseen). Vihreistä joukkovelkakirjoista on tullut suosittuja monenlaisten sijoittajien – kotimaisten, kansainvälisten ja ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan keskittyvien sijoittajien – keskuudessa. Suuret investointipankit ovat myös halukkaita lisäämään vihreiden joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskua ja auttavat tällä tavoin levittämään vihreää ajattelua.

3.9 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että investointeihin sovelletaan joustavia valtioneuvoston sääntöjä, kun ne edistävät vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamista, ja kehottaa antamaan enemmän liikkumavaraa pk-yrityksille, jotta ne pystyvät siirtymään kiertotalouteen. Koronaviruskriisin jälkeisen elpymisen aikana EU:n olisi myös harkittava väliaikaisena välineenä ”sosiaalista ja vihreää kultaista sääntöä”, jonka nojalla investoinnit, joilla pyritään suoraan lieventämään ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja vähentämään sosiaalista eriarvoisuutta ja köyhyyttä (joihin ei ole finanssikriisin jälkeen edelleenkaan juurikaan puututtu), suljetaan finanssipoliittisten sääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle. Näin vauhditettaisiin osaltaan kipeästi kaivattuja investointeja covid-19-kriisin jälkeisen taloudellisen elpymisen vaiheessa ja autettaisiin samalla sekä torjumaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia että edistämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta koko EU:n alueella.

3.10 Kaikenlaisten yritysten pitäisi päästä hyötymään komission sitoumuksesta edistää vihreää rahoitusta ja investointitoimintaa ja turvata oikeudenmukainen siirtymä asianomaisilla aloilla ja alueilla, ja tämän tulisi olla kannustin ja mahdollisuus paikallisviranomaisille luoda kumppanuusjärjestelyjä yhteisöllisten aloitteiden, kuten uusiutuvaa energiaa tuottavien osuuskuntien, kanssa.

⁽⁵⁾ Pankkitoiminnan vakavaraisuusäännösten mukauttaminen, jotta voidaan maksimoida luottolaitosten kyky myöntää luottoja ja kattaa tappioita ja samalla varmistaa niiden jatkuva häiriönsietokyky.

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Vuoden 2020 jälkeinen monivuotinen rahoituskehys”, annettu 19. syyskuuta 2018, EUVL C 440, 6.12.2018, s. 106.

3.11 Euroopan vihreän kehityksen ohjelman etenemissuunnitelmaan sisältyvänä ympäristötavoitteena on kannustaa EU:n ulkopuolisia osapuolia ryhtymään toimiin varmistamalla toiminnan vertailukelpoisuus. Tämä olisi toteutettava luomalla ilmastotavoitetta ajavien maiden yhteenliittymä, jossa Nobel-palkittujen Tirolen (2017) ja Nordhausin (2018) suositusten mukaisesti luokitellaan maat niiden tuottamien kasvihuonekaasupäästöjen mukaan. Näin voitaisiin painostaa Maailman kauppajärjestöä ottamaan käyttöön hiilitulli. Hiilen pohjahinnan määrittämismekanismi voitaisiin ottaa käyttöön joko EU:n päästökauppajärjestelmän tai osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa tarkistettavan energiaverodirektiivin avulla.

4. Erityistä

4.1 *Talousarvion tehokkuuden varmistaminen*

4.1.1 ETSK kannattaa kaikkia covid-19-pandemian lieventämiseksi ehdotettuja toimia, joissa sitoudutaan maksuvalmiustuen antamiseen elinkeinoaloille ja yrityksille EIP:n takuupohjaisten välineiden kautta. Tämä voi myös edistää EIP:n muuttamista EU:n ilmastopankiksi.

4.1.2 Yksi koronaviruspandemian aiheuttaman täysin poikkeuksellisen inhimillisen ja taloudellisen kriisin tärkeimmistä opetuksista on se, että tarvitaan vahvistettu Euroopan investointien vakautusjärjestely, joka pystyy vastaamaan riittävän julkisin investoinnein kunkin maan erityisiin haasteisiin. Lisäksi tarvitaan toimenpiteitä, joilla autetaan jäsenvaltioita tehostamaan verotusjärjestelmiensä ja julkisen politiikan kannustinten (?) hyödyntämistä talouden elvyttämiseksi.

4.1.3 ETSK toteaa myös, että Euroopan vakauserämechanismin perustamisesta tehdyn sopimuksen suunniteltu uudistus olisi toteutettava käsi kädessä euroalueen lähentymistä ja kilpailukykyä edistävän talousarviovälineen ja eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän kanssa. Huomattavia toimia on jo toteutettu pankkialan riskien vähentämiseksi (järjestämättömien lainojen vähentäminen, tiukemmat vähimmäisvaatimukset omille varoille ja hyväksyttävillä veloilla, maksukyvyttömyysjärjestelmä jne.).

4.1.4 ETSK on täysin samaa mieltä Euroopan investointipankin (EIP) roolista unionin ilmastopankkina sekä tärkeydestä tehdä yhteistyötä muiden rahoituslaitosten kanssa. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti on tarpeen varmistaa, että kaikilla vihreän kehityksen ohjelman mukaiseen toimintaan mahdollisesti osallistuvilla pankeilla on riittävä likviditeetti.

4.2 *Suunniteltujen EU-ohjausjaksoprosessia uudelleen kohdentavien instrumenttien ja välineiden tuloksellisuuden optimointi asettamalla kestävä kehityksen tavoitteet EU:n politiikan ja toiminnan ytimeen*

4.2.1 Tarvitaan järkevä ja kunnianhimoisempi kestävä toiminnan luokitusjärjestelmä, jossa otetaan huomioon myös sosiaaliset näkökohdat ja jossa luodaan synergiaa ja yhtymäkohtia Yhdistyneiden kansakuntien saavuttaman edistyksen kanssa sisällyttämällä kestävä kehityksen tavoitteet asianmukaisesti EU-ohjausjaksoon. Päätösten EU:n elvytysvarojen käytöstä olisi pohjaututtava EU:n laajuiseen vihreän rahoituksen luokitusjärjestelmään, jolla pyritään palkitsemaan investoinneista ympäristöä säästävään teknologiaan.

4.2.2 ETSK kehottaa hyödyntämään julkisia tilastolähteitä perusteellisemmin ja paremmin ja vahvistamaan Eurostatin roolia luotettavien tietojen tuottamiseksi kestävyiden alalla saavutetuista tuloksista. Yhteyttä YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin liittyvien tulosindikaattorien ja EIP:n säännösten välillä olisi tiivistettävä.

4.2.3 Tarvitaan teknisiä ratkaisuja, joilla kerätään "rakeista tietoa" eri lähteistä (aina paikkatietoperusteista sijaintia myöten) ja parannetaan vertailukelpoisuutta maiden välillä. Muita kuin taloudellisia tietoja koskevan direktiivin (2014/95/EU) tarkistaminen voisi puolestaan edistää entistä kattavampien, merkityksellisempien ja vertailukelpoisempien korkealaatuisten vakiomuotoisten tietojen julkistamista yhdenmukaistetun menetelmän⁽⁸⁾ ansiosta, ottaen huomioon ilmastoon liittyvien taloudellisten tietojen julkistamista käsittelevän työryhmän (TCFD) huomiot.

(7) Myönteisten ulkoisvaikutusten käsittelemiseksi.

(8) ETSK:n lausunto aiheesta "Kestävä kasvun rahoitusta koskeva toimintasuunnitelma", annettu 17. lokakuuta 2018 (EUVL C 62, 15.2.2019, s. 73).

4.2.3.1 Muiden kuin taloudellisten tietojen julkistamisen tulisi olla pk-yritysten ulottuvilla, ja niille olisi annettava teknistä apua helposti saatavilla olevien avaintietojen poimimiseksi (keskeisiä tulosindikaattoreita varten).

4.2.4 Kestävien toimintojen dynaaminen luokitusjärjestelmä: Markkinakäytänteitä, joihin liittyy järeitä vaikutusindikaattoreita, olisi arvioitava ja otettava käyttöön. ETSK korostaa markkinatietojen merkitystä sopivien hankkeiden valinnassa⁽⁹⁾.

4.2.4.1 ETSK korostaa, että tarkempien menetelmien käyttö on välttämätöntä, jos niitä on saatavilla, jotta voidaan kehittää yritysten toimittamiin luotettaviin tietoihin perustuvia pisteytysjärjestelmiä ja täyttää näin kaikki kestävä rahoituksen toimintasuunnitelmassa rahoitustuotteille asetetut vaatimukset (laatutunnukset, vihreät joukkovelkakirjat ja kestävyyskriteerit).

4.2.4.2 Tarvitaan palautetta vaikutuslaskemien tarkistusprosessista Yhdistyneiden kansakuntien eri toimitusryhmiltä (erityisesti hiiliveron ja päästökaupan osalta, sillä tämä vaikuttaa keskeisesti luotettaviin kestäväpohjaisiin vertailuarvoihin).

4.2.5 ETSK suhtautuu myönteisesti suunnitelmaan nostaa vuodeksi 2030 asetettuja EU:n kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteita. Suunnitelmasta on tehty vaikutustenarviointi, se on määrä julkaista kesään 2020 mennessä, ja sen yhteydessä esitetään analyysi investointitarpeista. Lisäksi ETSK kehottaa erittelemään YK:n Agenda 2030:n ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon edistymiseen liittyvät vaikutukset.

4.2.6 Tarkastuselimillä ja muilla julkisilla valvontaelimillä, kuten Euroopan tilintarkastustuomioistuimella, tulisi myös olla täydentävä rooli edellä mainittujen vähentämistavoitteiden sosiaalisten vaikutusten seurannassa.

4.2.7 ETSK korostaa big datan ja tekoälyn mahdollisuuksia sijoittajien toiveiden ja sijoituskohteiden yhteensovittamisessa. Myös koneoppimiskäytännöt olisi analysoida investointivirtojen suuntaamiseksi tietyille sellaisille aloille tai sellaisiin toimintoihin, joiden yhteydessä noudatetaan ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyviä nk. ESG-periaatteita.

4.3 Tekninen tuki

4.3.1 Euroopan komission ja Euroopan investointineuvontakeskuksen aiemmat valmiuksien kehittämistoimet luovat hyvän pohjan kestävien hankkeiden jatkumon luomiselle, mutta on otettava käyttöön järeämpiä menetelmiä, jotka mahdollistavat rahoitusvirtojen ohjaamisen todella kohti vihreää taloutta.

4.3.2 ETSK kannattaa keskitetyn asiointipisteen perustamista, jotta rahoituksen saaminen on helpompaa sekä julkisille että yksityisille hankkeiden toteuttajille ja rahoituksenvälittäjille. Pk-yritysten kohdalla ETSK kannattaa jäseneltyä yhteistyötä niitä edustavien järjestöjen kanssa.

4.4 Talousvalistus (yhdessä teknisen avun kanssa)

4.4.1 Kansalaisille esikoulusta alkaen: Eurooppalaisia kiinnostaa yhä enemmän se, että heidän säästönsä ja sijoituksensa kytketään sosiaalisiin ja ympäristöön liittyviin tavoitteisiin. Talouden lukutaito (syvempi ymmärrys siitä, miten talous toimii) voi auttaa voimaannuttamaan kansalaisia ja saamaan heidät asianmukaisesti ymmärtämään kestävä rahoitukseen liittyviä asioita ja myös määrittämään talouden asianmukaisen roolin yhteiskunnassa.

4.4.2 Tämä on tärkeää kaikille teknisille elimille, jotka osallistuvat vihreän kehityksen prosessiin, ja asianomaisille kansalaisyhteiskunnan organisaatioille.

⁽⁹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi InvestEU-ohjelman perustamisesta", annettu 17. lokakuuta 2018 (EUVL C 62, 15.2.2019, s 131).

4.5 Yritysten tarvitseman osaamisen kestäväpohjaisuus

4.5.1 ETSK korostaa, että puhtaan teknologian käyttöönotto ja yleistyminen edellyttävät teknologian käyttö-, mukauttamis- ja ylläpitotaitoja. Osaaminen on ratkaisevan tärkeää myös taloudelle ja yrityksille, työntekijöille ja yrittäjille, jotta nämä kaikki voivat nopeasti sopeutua ympäristöpolitiikan tai ilmastomuutoksen tuomiin muutoksiin. Vihreisiin työpaikkoihin tarvittava oikeanlainen osaaminen on ennakoedellytys sille, että siirtymä vihreään talouteen voi onnistua.

4.5.2 ETSK korostaa, että keskeinen tavoite muuttuviin työtehtäviin ja työn vaatimuksiin sopeutumisessa on se, että työntekijöiden taidot pidetään ajan tasalla vihreässä taloudessa tarvittavien uusien taitojen kanssa. Olisi oltava selkeä strategia siitä, millaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan, ja osaamisalan etenemissuunnitelma, jonka avulla työvoima pysyy elinkeinoelämän tarpeiden tasalla ja voi vastata niihin myös tulevaisuudessa. Investoinnit koulutukseen sekä elinikäisen oppimisen kulttuurin vahvistaminen ovat siten asioita, joiden tulisi olla oikeudenmukaisen alueellisen siirtymän kulmakiviä.

4.6 Sosiaalisesti vastuulliset julkiset hankinnat

4.6.1 Sosiaalisesti vastuulliset julkiset hankinnat ovat peruslähtökohta hallinnon ekologiselle siirtymälle ja korruption torjunnalle sekä vastuullisten käytäntöjen edistämiseksi palveluntarjoajien kautta.

4.6.2 ETSK kannattaa julkisia hankintoja koskevien sellaisten pakollisten vihreiden vähimmäisvaatimusten tai tavoitteiden käyttöönottoa toimialakohtaisissa hankkeissa, EU:n rahoituksessa tai tuotekohtaisessa lainsäädännössä, joissa hyödynnetään EU:n luokitusjärjestelmän edistymiseen perustuvia ympäristöindikaattoreita. Tässä yhteydessä tarvitaan kokonaisvaltaisempia, läpinäkyvämpiä ja suoraviivaisempia ympäristömerkintätietojärjestelmiä, jotka osoittavat yhdenmukaisuuden tiukkojen kestävyystavoitteiden kanssa.

4.7 Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi

4.7.1 ETSK suhtautuu myönteisesti oikeudenmukaisen siirtymän mekanismiin, joka voi hyvinkin edistää vihreää siirtymää tietyillä aloilla ja alueilla. Komitea toteaa, että sen ei pidä rajoittua hiilestä irtautumista koskevien prosessien rahoittamiseen ja että sen käyttöönoton tulee tapahtua rinnan tilannekohtaisten vakaumekanismien kanssa, jotta se hyödyttää muitakin aloja ja alueita, joilla on epäsuotuisa taloudellinen tilanne ja joilla tarvitaan rakenneuudistuksia.

4.7.2 Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi on tasapainoinen yhdistelmä tukia ja rahoitusvälineitä, keskitetyksi tai hajautetusti hallinnoitavia ohjelmia, erilaisia rahoituslähteitä sekä toimivaltuuksia ja vastuualoja eri tasoilla (unioni, valtiot, alue- ja kuntataso). Tämä ainutlaatuinen yhdistelmä edellyttää siksi uutta hallinnointi- ja ohjaustasoa.

4.7.3 Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin pitäisi luoda uusia laadukkaita työpaikkoja kohdealueille. ETSK korostaa, että ILO on jo myöntänyt osaamisvajeen olevan suuri pullonkaula monilla aloilla, kuten uusiutuvan energian ja energia- ja resurssitehokkuuden alalla, rakennusten energiaperuskorjauksissa, nollaenergiarakentamisessa, ympäristöpalveluissa ja valmistusteollisuudessa.

4.7.4 ETSK vaatii turvaamaan pitkälle menevän johdonmukaisuuden vuodeksi 2021 kaavailun yhteisötaloutta koskevan toimintasuunnitelman ja Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelman välillä, jotta yhteisötalouden investoinnit voidaan sisällyttää oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin täytäntöönpanoon.

4.7.5 Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismeissa on myös otettava huomioon maiden ja alueiden vuodesta 1990 toteuttamat toimet hiilestä irtautumiseksi⁽¹⁰⁾, jotta myös ne voivat saada rahoitusta eivätkä ne joudu kärsimään siitä, että ovat tehneet työn jo aikaisemmin. Tätä varten Eurostatin tulisi kehittää alueellisten lähentymis- ja eriytymisindikaattorien (mukaan luettuna väestön väheneminen ja ikääntyminen) julkaisemista, jotta myös nämä alueet voisivat saada hyötyä.

⁽¹⁰⁾ Maakunnat, jotka ovat kärsineet kaivostoiminnan lopettamisesta neuvoston päätöksen 2010/787/EU nojalla.

4.8 Maailmanlaajuisia toimia kansainvälisen yhteistyön kautta

4.8.1 ETSK on tyytyväinen siihen, että äskettäin on perustettu kestävän rahoituksen kansainvälinen foorumi⁽¹⁾ ohjaamaan yhä enemmän yksityistä pääomaa kohti ympäristön kannalta kestävästä rahoituksesta maailmanlaajuisesti. Foorumin avulla tulisi ajaa myös päästökauppajärjestelmän ottamista käyttöön kansainvälisesti.

4.8.2 ETSK painottaa lisäksi sellaisten ympäristö- ja ilmastoinvestointien tarvetta, joilla tuetaan toimintaa EU:n ulkopuolella ja erityisesti Afrikka-strategian puitteissa.

4.8.3 ETSK antaa koronaviruksen torjuntaa tukevaan kansainväliseen varainkeruukampanjaan liittyen vahvan tukensa maailmanlaajuiselle hyväntekeväisyysmaratonille, jonka tavoitteena on kerätä varoja koronavirusdiagnoosiikkaa, -hoitoja ja -rokotteita varten.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽¹⁾ Kestävän rahoituksen kansainvälisen foorumin perustivat 18. lokakuuta 2019 Argentiinan, Chilen, Intian, Kanadan, Kenian, Kiinan, Marokon ja Euroopan unionin viranomaiset. Foorumin jäsenet edustavat näin lähes puolta maailman kasvihuonekaasupäästöistä.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) N:o 575/2013 ja (EU) 2019/876 muuttamisesta covid-19-pandemian vuoksi tehtävien mukautusten osalta”

(COM(2020) 310 final – 2020/0066 (COD))

(2020/C 311/10)

Yleisesittelijä: **Giuseppe GUERINI**

Lausuntopyyntö	Euroopan unionin neuvosto, 6.5.2020 Euroopan parlamentti, 13.5.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 ja 304 artikla
Vastaava jaosto	Talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus
Työvaliokunnan päätös	30.4.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	208/2/5
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on tyytyväinen Euroopan komission ehdotukseen asetusten (EU) N:o 575/2013 ja (EU) 2019/876 muuttamisesta covid-19-pandemian vuoksi tehtävien mukautusten osalta.

1.2 Koska EU on joutunut ennenkokemattomaan kriisiin, tarvitaan myös poikkeuksellisia ratkaisuja. Ehdotus on hyväksyttävä mahdollisimman pian, jotta vapautuvat varat voidaan käyttää mahdollisimman tehokkaasti covid-19-kriisin nykyisiin ja tuleviin vaikutuksiin puuttumiseksi.

1.3 ETSK on samaa mieltä Baselin pankkivalvontakomitean esittämästä ja Euroopan komission hyväksymästä lykkäyksestä Basel III -järjestelmän toteuttamiseen. On kuitenkin yhtä lailla tärkeää, ettei lykkäys tarkoita vain nykyisen säännösten vahvistamista. Tästä syystä ehdotus direktiivien ja asetusten tarkistamisesta on aiheellinen.

1.4 ETSK ehdottaa lisäksi, että ennen toteuttamisen käynnistämistä unionin sääntelyjärjestelmän mukauttamisen kannalta olisi erittäin tärkeää arvioida tarkkaan muutoksia, joita talous- ja rahoitusalan laitoksille aiheutuu tänä vaikeana aikana. Saatetaan tarvita uusia vaikutustenarviointeja.

1.5 ETSK on myös huolissaan siitä mahdollisuudesta, että tässä vaiheessa ei pystytä noudattamaan muita säädettyjä määräaikoja, kun otetaan huomioon toimintaan liittyvät haasteet, joita pankit (ja viranomaiset) kohtaavat. Selkeä tapaus on pankkien rahoitustoiminnan korkoriskin (IRRRBB) uusi kehys, jota olisi tarkoitus soveltaa kesäkuusta 2021, mutta asiaan liittyvät täytäntöönpanoasetukset eivät ole vielä saatavilla. Sama koskee pysyvän varainhankinnan vaatimusta (NSFR), jota olisi tarkoitus ryhtyä soveltamaan kesäkuusta 2021.

1.6 Saattaisikin olla aiheellista harkita riittävää lykkäystä vakavaraisuusasetuksen (CRR2) ja vakavaraisuusdirektiivin (CRD5) näihin osioihin sekä Euroopan pankkiviranomaisen ohjeisiin lainojen alkuperästä ja seurannasta ja ohjeisiin maksukyvyttömyyden uudesta määritelmästä tai kolmen vuoden siirtymäaikaa pysyvän varainhankinnan vaatimuksen tapauksessa (maksuvalmiusvaatimuksen tapaan) pitäen kiinni lainsäätäjien alkuperäisestä aikomuksesta antaa pankeille uusien säädösten hyväksymisen jälkeen vuosi aikaa täytäntöönpanoon.

1.7 Samaa voidaan todeta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2019/879 sekä luottolaitosten tappionkattamiskyvystä ja pääomapohjan vahvistamiskyvystä annetussa asetuksessa (EU) 2019/877 säädettyjen velvoitteiden noudattamisesta. Kun otetaan huomioon luotonantotoimintaan kohdistuvat paineet ja valvontaviranomaisten esittämät kehotukset käyttää pääomapuskureita luotonannon kiristymisen välttämiseksi, olisi aiheellista tarkistaa ja lykätä edellä mainitussa direktiivissä ja edellä mainitussa asetuksessa omia varoja ja hyväksyttävii velkoja koskevan vähimmäisvaatimuksen (MREL) sitovien tavoitteiden saavuttamiselle säädettyjä määräaikoja.

1.8 ETSK kannattaa komission ehdotusta mukauttaa siirtymäjärjestelyjä, joiden ansiosta luottolaitokset voivat lieventää IFRS 9 -standardin mukaisten odotettavissa olevien luottotappioiden varausten ja oikaisujen vaikutuksia omiin varoihin. ETSK katsoo, että ehdotus on vasta ensimmäinen askel kohti taantumien vaikutusten lieventämisen tavoitetta, mutta ei pidä sitä tehokkaana ja soveltuvana eurooppalaisten välittäjien tasapuolisten toimintaedellytysten säilyttämisen kannalta. Tästä syystä komitea katsoo, että ehdotukseen olisi lisättävä seuraavat toimenpiteet:

- Laajennetaan 1. tammikuuta 2020 mitattua "uutta" dynaamista osaa niin, että se kattaa myös lainat, joista on tullut järjestämättömiä 1. tammikuuta 2020 jälkeen (tai jonkin muun myöhemmän, pandemian käynnistymisen kannalta soveltuvaan katsotun ajankohdan jälkeen).
- Ei korvata skaalausarvoa 100 prosentin vakioriskipainolla, jota käytetään vähittäisasiakkaille tarkoitettuun rahoituksessa. Tällaisessa korvaamisessa ei otettaisi huomioon liikepankkien ja aivan erityisesti paikallisten pankkien tyyppillisten lainanottajaryhmien erilaista riskialttiutta. Kyse on erityisesti kotitalouksista ja pk-yrityksistä. Näiden lainanottajaryhmien vastuisiin sovelletaan pääomavaatimusten osalta erityistä vakavaraisuuskohtelua. Lisäksi skaalausarvon korvaaminen 100 prosentin vakioriskipainolla aiheuttaisi pankeille merkittäviä, ellei peräti ylitsepääsemättömiä ongelmia niiden soveltaessa standardimenetelmää ja käyttäessä raportoinnissa protokollaprosessia. Komission ehdottaman säännöksen sijaan voitaisiin harkita tehokkaana yksinkertaistamistoimena puuttumista samaisen 7 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun verotuskohteluun sen sijaan, että poistetaan b alakohta.
- Siirtymäajan pidentäminen myös 1. tammikuuta 2018 mitatun staattisen osan suhteen, kun käyttöön tulee uusi IFRS 9 -standardi, jonka johdosta pankkien on kiinnitettävä erityistä huomiota vaikutuksiin ensimmäisen käyttöönoton (First Time Adoption) yhteydessä, vaikuttaa niin ikään järjestämättömien lainojen arvottamiseen myyntiskenaariossa. Tällaiset lainat muodostavat tällä hetkellä suurimman osan kirjanpidollisiin varauksiin ensimmäisen IFRS-standardien käyttöönoton yhteydessä kirjatusta kokonaismäärästä.

1.9 ETSK pitää hyödyllisenä, että virallisten vientiluottolaitosten takaamiin tai vakuuttamiin järjestämättömiin vastuisiin tällä hetkellä sovellettava kohtelu laajennetaan koskemaan covid-19-pandemiasta aiheutuneita järjestämättömiä vastuita, jotka ovat jäsenvaltioiden erilaisten takausjärjestelmien piirissä. Jos tämän muutoksen tavoitteena on kuitenkin tunnustaa, että julkisilla takauksilla on sama riskiä lieventävä vaikutus kuin vientiluottolaitosten takauksilla, myös aikarajat olisi yhdenmukaistettava. Jos tavoitteena on näiden takauksien kohtelun täysi yhdenmukaistaminen, komission ehdottamaa seitsemän vuoden aikarajaa tälle kohtelulle olisi muutettava.

1.10 Kun otetaan huomioon, että on tehtävä kaikki mahdollinen, jotta pankit voisivat tukea paremmin reaali taloutta, ETSK kannattaa ehdotusta aikaistaa eräiden vakavaraisuusasetuksessa säädettyjen asianmukaisimpien, mutta ei vielä sovellettavien pääoman käyttöönottoa koskevien kalibrointien soveltamisajankohtia. Tällaisia ovat muun muassa säännökset tiettyjen eläke- ja palkkavakuudellisten lainojen kohtelusta taikka pienten ja keski suurten yritysten tukikerroin tai infrastruktuurihankkeiden rahoituksen uusi tukikerroin.

1.11 Infrastruktuuri-investoinneilla on seuraavalla kaudella suuri merkitys, ja ETSK pitääkin tarpeellisenä yksinkertaistaa hankkeille vakavaraisuusasetuksen 501 a artiklassa asetettuja mutkikkaita ja raskaita kriteerejä niin, että voitaisiin helpottaa niiden tunnustamista etuoikeutettua vakavaraisuuskohtelua varten (esimerkiksi poistamalla 1 kohdan b, d, g, i ja l alakohdassa määritellyt vaatimukset sekä 2 kohdan a alakohta).

1.12 Unionin monivuotisen talousarvion tarkistamisen laajemmassa yhteydessä ratkaiseva merkitys on Euroopan komission 28. toukokuuta esittämällä uudella elvytysstrategialla, johon liittyy poikkeuksellisen laajoja pandemiakriisin lievittämistoimia sisältävä Next Generation EU -ohjelma ("Seuraavan sukupolven EU", #NextGenerationEu). Strategiaan olisi nivottava vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä julkaistu Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelma, jolla tuetaan siirtymistä kestäväan talouteen Euroopassa.

1.13 Vakavaraisuusasetuksen tukikertoimiin liittyen ETSK katsoo, että on tarpeen ottaa käyttöön vihreä ja sosiaalinen tukikerroin, joka mahdollistaa pääoman käytön vähentämisen rahoituksessa, jota pankit myöntävät yhteisötalouden yrityksille ja niille yrityksille, jotka osallistuvat aidosti kestäväen ja osallistavan kehityksen ohjelmiin.

1.14 Järjestämättömiä lainoja koskevan sääntelykehityksen osalta on aiheellista huomauttaa, että covid-19 vaikuttaa väistämättä monin tavoin järjestämättömien lainojen markkinoihin. Tässä yhteydessä ja huomioon ottaen, että nykyinen hätätila vaikuttaa väistämättä markkinoihin ja hidastaa luovutusmenettelyjä, ETSK kehottaa muuttamaan väliaikaisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston antamaa asetusta (EU) 2019/630 siltä osin kuin on kyse järjestämättömiin vastuisiin liittyvien tappioiden kattamisen vähimmäisvaatimuksista.

1.15 On äärimmäisen tärkeää luoda järjestämättömien lainojen yksityiset markkinat, joilla on mahdollisimman paljon osallistujia ja ostajia, jotta voidaan välttää varallisuuden siirtämistä pankkisektorilta rahastoihin (joihin ei sovelleta samoja sääntöjä) ja paikallis-, valtio- ja unionitason taloudesta toimijoille, joiden sääntömääräinen ja verotuksellinen kotipaikka on muualla.

1.16 ETSK katsoo, että on otettava väliaikaisesti käyttöön Basel II -järjestelmään jo sisältyvä omiin varoihin sovellettava suodatin, jotta realisoitumattomia voittoja ja tappiota ei kirjattaisi taseeseen. Pandemian vaikutuksesta volatiliiteetti lisääntyy huomattavasti. Tämä koskee myös arvopapereita, jotka eivät ole perinteisesti niin herkkiä vaihtelulle. Näissä markkinaolosuhteissa ja ottaen huomioon pankkien voimakas tuki julkiselle velalle lakisääteisen pääoman vakauden lisäämiseksi on vähennettävä volatiliiteetin vaikutuksia arvopapereihin, jotka eivät sisälly kaupankäyntivarastoon.

1.17 Komission ehdotuksen ohella ja markkinariskiiin liittyen tason 1 puitteita olisi muutettava EKP:n 16. huhtikuuta antamien ohjeiden mukaisesti, jotta voitaisiin poistaa volatiliiteetin ja pankkien pääoman käytön väliset nykyiset yhteydet (mikä moninkertaistaa VaR-luvun). Tämä on tarpeen, koska markkinoilla on covid-19-tilanteen takia jo suurta volatiliiteettia, mikä on lisännyt huomattavasti instituutioiden pääoman käyttöä.

2. Yleistä

2.1 Covid-19-pandemian aiheuttamat vakavat seuraukset edellyttävät kiireellisiä toimenpiteitä Euroopan talouden tukemiseksi ja unionin jäsenvaltioiden taloudellisen toiminnan elvyttämiseksi. Tässä yhteydessä on äärimmäisen tärkeää välttää tilannetta, jossa asianmukaisen lainsäädännöllisen suojelun puuttuessa taantuma heikentäisi entisestään EU:n pankkialan jo kärsivää monimuotoisuutta. Etenkin paikallisten ja alueellisten pankkien – ennen kaikkea niiden, joilla on osuuspankeille tyypillinen laaja osallistumisohja – erityistä roolia tulee suojella ja vahvistaa.

2.2 Euroopan komissio esitti 28. huhtikuuta 2020 pankkitoimenpidepaketin, jonka tarkoituksena on helpottaa pankkien tehtävää yritysten ja kotitalouksien rahoittajana covid-19-kriisin huomattavien taloudellisten vaikutusten lieventämiseksi. Paketti vahvistaa tuoreet lausunnot joustavuudesta kansainvälisten standardointielinten ja alan eurooppalaisten viranomaisten antamien tilinpäätös- ja vakavaraisuussääntöjen suhteen sekä tietyt ehdotetut muutokset EU:n pankkialan sääntöihin. Nämä muutokset tulisi hyväksyä pikaisesti, jotta voidaan parantaa pankkijärjestelmän luotonanto- ja tappionkattamiskykyä covid-19-pandemiatilanteessa kuitenkin niin, että säilytetään johdonmukaisuus suhteessa vakavaraisuuden sääntelyyn.

2.3 ETSK suhtautuu myönteisesti ensimmäisiin toimenpiteisiin, joista on päätetty, ja alan eurooppalaisten viranomaisten – Euroopan pankkiviranomaisen, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ja EKP:n / yhteisen valvontamekanismin – antamiin ensimmäisiin ohjeisiin. Nämä päätökset ja ohjeet, joilla on tarkoitus varmistaa suurempi joustavuus nykyisissä sääntelypuitteissa, ovat oikeansuuntaisia hätätilanteen ensimmäisessä vaiheessa. ETSK kannattaa komission tiedonantoa, jonka tarkoituksena on varmistaa Euroopan valvontaviranomaisten järjestelmään kuuluvien eri tahojen käyttöön ottamien toimenpiteiden yhdenmukainen tulkinta ja soveltaminen. Tulkinna ja soveltamisen yhdenmukaisuus varmistaa toimenpiteiden paremman tehokkuuden.

2.4 ETSK ei pidä kuitenkaan ehdotettuja toimenpiteitä riittävinä, kun otetaan huomioon pandemian vaikutusten aiheuttamat taantumaennusteet. Covid-19 on poikkeuksellinen hätätila, jolla on huomattavia taloudellisia ja sosiaalisia seurauksia. Kaikkien unionin toimielinten on reagoitava myös rohkein, poikkeuksellisin valinnoin, jotta voidaan vähentää reaalityönteiden kohdistuvia vaikutuksia.

2.5 ETSK toteaa, että erityistä huomiota on kiinnitetty joustotoimenpiteiden ja maksulykkäysten soveltamiseen sekä vaikutuksiin, joita niillä on velallisten mahdolliseen uudelleenluokitteluun vakavaraisuussääntöjen ja IFRS-standardien periaatteiden puitteissa, sekä valtiontakauksien ja järjestämättömien lainojen kohteluun.

2.6 ETSK painottaa, että kaikki eurooppalaiset rahoituslaitokset tarjoavat erilaisia välineitä reaalityalouden tukemiseksi hätätilanteessa. Pankit myöntävät muun muassa maksulykkäyksiä, toteuttavat joustotoimenpiteitä, maksavat ennakolta käteisellä työttömyyskorvauksia ja antavat muuta erityistä tukea pääomayhtiöille, midcap-yrityksille, pk-yrityksille ja kotitalouksille. Tällainen rahoitustuki perustuu kansallisiin säännöksiin tai vapaaehtoisin järjestelyihin.

2.7 Kun otetaan huomioon pandemian vakavat ja ennennäkemättömät vaikutukset, ETSK tähdentää kuitenkin, etteivät edellä mainitut toimenpiteet riitä.

2.8 Edellä esitetyn valossa ETSK on tyytyväinen komission 28. huhtikuuta esittämään ehdotukseen covid-19-pandemian vuoksi tehtävistä mukautuksista.

2.9 ETSK kannattaa ajatusta siitä, että nykyisten puitteiden tarjoaman jouston täysimittaisen hyödyntämisen ohella tarvitaan joitakin muutoksia vakavaraisuusasetuksen tiettyihin seikkoihin, jotta voidaan maksimoida luottolaitosten valmiudet tukea taloutta ja kattaa samalla covid-19-pandemiaan liittyvät tappiot varmistaen kuitenkin niiden jatkuva kestävyys. Lisäksi kansainvälisellä tasolla Baselin pankkivalvontakomitea on sopinut jatkavansa Basel III -järjestelmän viimeisten elementtien täytäntöönpanon määräaikaan vuodelle. Osa näistä elementeistä oli jo sisällytetty vakavaraisuusasetukseen. Se on myös hyväksynyt suuremman joustavuuden IFRS 9:n pääomavaikutuksen suhteen. Näiden muutosten tulee näkyä olemassa olevissa säännöissä.

2.10 Pandemian vaikutukset tuntuvat järjestämättömien lainojen markkinoilla monin eri tavoin. Esimerkiksi tuomioistuinten toiminta on ollut useita viikkoja pysähdyksissä tai sitä on lykätty, joten järjestämättömien lainojen perintämenettelyt ovat viivästyneet. Myös oikeudenkäyntimenettelyjen ulkopuolinen perintä on hidastunut.

2.11 Vaikutukset ulottuvat näin myös järjestämättömien lainojen siirtämisprosesseihin, ja järjestämättömien lainojen hintojen aleneminen kestää ainakin 24 kuukautta. Tämä voi antaa lisäetua järjestämättömiin lainoihin erikoistuneille muualta kuin pankkialalta tuleville ostajille, joihin ei sovelleta unionin vakavaraisuussäännöstöä, ja saattaa EU:n pankit selkeästi epäedulliseen asemaan ja johtaa varojen siirtymiseen pankkisektorilta sääntelyn ulkopuolella oleville tahoille juuri nyt, kun pankkien olisi tuettava talouden elpymistä ja osingotkin on peruttu.

2.12 Kun otetaan huomioon, että nykyinen hätätila vaikuttaa väistämättä markkinoihin ja hidastaa siirtämismenettelyjä, ETSK kehottaakin muuttamaan järjestämättömiä lainoja koskevaa varautumisjärjestelyasetusta väliaikaisesti, kuten edellä esitetään.

2.13 Vakavaraisuusasetuksen 473 a artiklaan sisältyy siirtymäsäännöksiä, jotka antavat laitoksille mahdollisuuden sisällyttää ydinpääomaansa osan luottotappiovarauksen vaikutuksesta, joka johtuu odotettavissa olevien luottotappioiden arvonalennusmallin käyttöönotosta IFRS 9:n mukaisesti. Käyttöön otetut säännökset mahdollistavat ensinnäkin sen, että voidaan neutralisoida osittain uuden arvonalennusmallin soveltamisen vaikutukset vastuisiin, ja toiseksi sen, että voidaan lievittää arvonalennusten tiettyä aikana tapahtuneen lisäkasvun vaikutusta.

2.14 Tämä on askel kohti taantumien erityisen kriittisten vaikutusten lieventämisen tavoitetta, mutta se ei riitä varmistamaan eurooppalaisten luottolaitosten tasapuolisia toimintaedellytyksiä. Koska yksi kriisin merkittävimpiä seurauksia on järjestämättömyysasteen nouseminen, kriisin vaikutusten lieventämistä vain järjestettyjen vastuiden alalla on laajennettava koskemaan myös lainoja, joista on tullut järjestämättömiä sen jälkeen, kun pandemia puhkesi Euroopassa (tammikuussa 2020).

2.15 Kuten on jo todettu, unionin sosioekonominen järjestelmä joutuu kovalle koetukselle niiden vaikutusten takia, joita pandemia aiheuttaa seuraavina kuukausina reaalityaloudelle. On tarpeen pohtia yleisesti uudelleen Euroopan tuotantokennettä. Tästä valtavasta haasteesta voi kuitenkin tulla myös mahdollisuus kehittää Euroopan talousmallista ympäristön kannalta kestävämpi ja sosiaalisen kannalta osallistavampi. Tässä skenaariossa paikallisilla pankeilla niiden oikeudellisesta luonteesta riippumatta (pääomapohjaiset pankit tai ihmiskeskeiset pankit eli osuuspankit) voisi ja tulisi olla niiden

hajautetun ja kattavasti koko alueelle levittyneen luonteen takia keskeinen rooli kannustimien jakamisessa, sillä ne soveltuvat täydellisesti ketjuksi, jonka kautta jaetaan arvoa keskeisiltä instituutioilta kauemmas paikallistasolle. Tästä syystä lähipankkien strategista merkitystä on vahvistettava ja se on tunnustettava.

2.16 Pandemia on osoittanut, että siellä missä on yhtenäinen yhteiskuntarakenne ja paljon yhteisötalouden organisaatioita, solidaarisuus myös yhteisötalouden yritysten muodossa on ollut tärkeä selviytymiskykyä parantava tekijä, ja toisaalta, että yhteiskunnallisilla yrityksillä on tärkeä merkitys osallistavan ja kestäväen talousjärjestelmän elvyttämisen kannalta niin, että vältetään kokonaisten talouden alojen romahtamisen vaara. ETSK katsookin, että vakavaraisuusasetukseen tulee sisällyttää vihreä ja sosiaalinen tukikerroin, joka mahdollistaa pääoman käytön vähentämisen rahoituksessa, jota pankit myöntävät yhteisötalouden yrityksille.

2.17 Toisen vakavaraisuusasetuksen 501 c artiklan mukaan Euroopan pankkiviranomaisen on esitettävä vuoteen 2025 mennessä tarkka arvio siitä, onko tällaisia omaisuuseriä ja toimia koskevien vastuiden erityisen vakavaraisuuskohtelun käyttöönotto mahdollisesti perusteltua.

2.18 ETSK katsoo, että tukikerroin olisi aiheellista ottaa käyttöön ennen vuotta 2025, sillä tällöin saattaisi olla kohtalokkaasti liian myöhäistä ottaa käyttöön tukitoimenpide, joka antaa luottolaitoksille mahdollisuuden myöntää enemmän luottoja ja varoja näille nyt vaikeuksissa oleville strategisille aloille.

2.19 Tässä hätätilannevaiheessa on nähty esimerkkejä siitä, kuinka yhteisötalouden yritykset pystyvät varmistamaan niiden yhteisöjen selviytymiskyvyn, joille ne tarjoavat palvelujaan, ja kuinka ne monesti jopa toimivat viranomaisten rinnalla tai korvaavat ne, jos viranomaiset eivät pysty täyttämään tarpeita kattavasti. Komitea ehdottaa näin ollen, että lainsäätäjien Euroopan pankkiviranomaiselle asettamaa määräaika lyhennetään huomattavasti ja että nk. kestävyys-tukikertoimen kehittämistä nopeutetaan. Mikrovakausten näkymiä olisi korjattava asianmukaisesti ja tasapainotettava systeemisesti, makrovakaudeksi ja myös sosiaaliselta kannalta.

2.20 ETSK on komission kanssa samaa mieltä siitä, että kahden tukikertoimen (tiettyjen ohjelmistohyödykkeiden suotuisampi vakavaraisuuskohtelu ja tiettyjen eläke- ja palkkavakuudellisten lainojen suotuisampi vakavaraisuuskohtelu) soveltamisajankohdan aikaistaminen heinäkuun 1. päivään 2020 vapauttaisi instituutioiden omia varoja ja antaisi niille mahdollisuuden lisätä lainoja, joita tarvitaan covid-19-pandemian aikana ja sen seurauksista selviämiseksi. Myönteinen vaikutus olisi luonnollisesti myös sillä, että yhteisötalouden ja vihreän talouden tukikertoimet⁽¹⁾ otettaisiin käyttöön jo 1. tammikuuta 2021.

2.21 Komission esittämät muutosehdotukset eivät muuta olennaisesti vakavaraisuutta koskevaa sääntelykehystä, ja ne helpottavat yhteisten ponnistelujen toteuttamista pandemian vaikutusten lieventämiseksi ja edistävät siten nopeaa elpymistä. Tässä yhteydessä on todettava, että olisi aiheellista lykätä järjestämättömiä lainoja koskevia nykyisiä varauksia 24 kuukaudella, jotta voidaan vastata tarpeeseen varmistaa asianmukaiset rahoitusvirrat pandemian vaikutusten hillitsemiseksi. Ilman tätä toimenpidettä pankeilla olisi käytössään kaksi sääntöihin perustuvaa keskenään ristiriitaista kannustinjärjestelmää: yhtäältä kaikki ne toimenpiteet, joilla pyritään vapauttamaan pankkien pääomaa uuteen rahoitukseen tai ainakin välttämään pääomaan kohdistuvaa liiallista painetta (esimerkiksi IFRS 9 -standardia koskevien siirtymäsäännösten tarkistaminen), ja toisaalta ne säännöt, jotka saattavat johtaa lopulta pääomaan kohdistuvaan valtavaan paineeseen tai ainakin siihen, että pankit ovat haluttomia tarjoamaan rahoitusta paineen alla olevalle taloudelle välttääkseen kielteisiä vaikutuksia pääomaan. Jos vakavaraisuutta turvaavaa varautumisjärjestelyä ei tarkisteta, siitä saattaa tulla vastaava sääntö, joka vähentää halukkuutta rahoittamiseen juuri nyt, kun talous on paineen alla ja taantumassa. Mukautuksen tulisi koskea sekä vakuudellisia että vakuudettomia järjestämättömiä lainoja.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽¹⁾ Viittaa 501 c artiklaan (ympäristöllisiin ja/tai yhteiskunnallisiin tavoitteisiin liittyvien vastuiden vakavaraisuuskohtelu).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta tiettyjen veroalan tietojen toimittamiselle ja vaihtamiselle asetettujen määräaikojen kiireelliseksi lykkäämiseksi covid-19-pandemian vuoksi”

(COM(2020) 197 final – 2020/0081 (CNS))

”Ehdotus neuvoston päätökseksi direktiivien (EU) 2017/2455 ja (EU) 2019/1995 muuttamisesta kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiselle asetetun määräajan ja soveltamispäivän osalta covid-19-kriisin puhkeamisen vuoksi”

(COM(2020) 198 final – 2020/0082 (CNS))

ja

”Ehdotus neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2017/2454 muuttamisesta soveltamispäivien osalta covid-19-kriisin puhkeamisen vuoksi”

(COM(2020) 201 final – 2020/0084 (CNS))

(2020/C 311/11)

Yleisesittelijä: **Petru Sorin DANDEA**

Lausuntopyyntö	Neuvosto, 13.5.2020 ja 15.5.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 113 ja 115 artikla
Vastaava jaosto	Talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus
ETSK:n puheenjohtajan päätös	14.5.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon numero	552
Äänestystulos	218/2/6
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Kun otetaan huomioon covid-19 pandemian aiheuttama kriisi ja yritysten toimintaympäristön voimakas häiriintyminen jäsenvaltioiden käyttöön ottamien poikkeuksellisten toimenpiteiden johdosta, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea kannattaa Euroopan komission ehdottamaa toimenpidepakettia, jonka tarkoituksena on pidentää tiettyjä määräaikoja hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annetun direktiivin (DAC-direktiivi) soveltamiselle ja rajatylittävään sähköiseen kaupankäyntiin sovellettavaa alv-järjestelmää säätelevän paketin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä.

1.2 Komission arvioiden mukaan rajatylittävää sähköistä kaupankäyntiä koskevan alv-järjestelmän soveltamiselle asetettujen määräaikojen lykkäämisistä aiheutuu jäsenvaltioille noin kolmen miljardin euron taloudelliset menetykset. Komissio tuo kuitenkin esiin, että järjestelmä voidaan ottaa käyttöön vasta kun kaikki jäsenvaltiot ovat siihen valmiita. ETSK suosittaa, että jäsenvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta järjestelmä voitaisiin ottaa käyttöön heti, kun nykyinen kriisi on saatu taltutettua.

1.3 Hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annettu direktiivi (DAC-direktiivi) ja rajatylittävään sähköiseen kaupankäyntiin sovellettavaa alv-järjestelmää koskeva paketti ovat osa veronkierron ja veropetosten torjuntaan tähtääviä EU:n sääntöjä. ETSK antaa tunnustusta komission pyrkimyksistä torjua näitä kielteisiä ilmiöitä mutta kiinnittää huomiota siihen, että ainoastaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä parantamalla on mahdollista saavuttaa todella merkittäviä tuloksia. ETSK suosittaa, että jäsenvaltiot hyväksyvät mahdollisimman pian komission ehdotuksen määränemmistöpäätösten käyttöönotosta verotuksen alalla.

1.4 ETSK katsoo, että Euroopan komission olisi myös tarjottava apua koulutettaessa henkilöstöä, joka käyttää uutta tietoteknistä järjestelmää, jota tarvitaan rajatylittävään sähköiseen kaupankäyntiin sovellettavan uuden alv-järjestelmän käyttöönottamiseksi.

2. Ehdotuksen tausta

2.1 Sen jälkeen kun Maailman terveysjärjestö (WHO) luokitteli covid-19-epidemian pandemiaksi, useat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet komissiolle, että kansallisella tasolla käyttöön otettujen poikkeuksellisten toimenpiteiden vuoksi ne eivät pysty soveltamaan tiettyjä hallinnollisesta yhteistyöstä annetun direktiivin säännöksiä eivätkä saattamaan sähköisen kaupankäynnin alv-paketin säännöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöään.

2.2 Komissio on esittänyt joukon ehdotuksia jäsenvaltioiden tukemiseksi tässä haastavassa tilanteessa. Euroopan komission ehdotuksilla⁽¹⁾ pyritään lykkäämään tiettyjä määräaikoja, jotka koskevat hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annetun direktiivin ja direktiivien (EU) 2017/2455 ja (EU) 2019/1995 sekä rajatylittävään sähköiseen kaupankäyntiin sovellettavaa alv-järjestelmää koskevan asetuksen (EU) 2017/2454 säännösten täytäntöönpanoa tai saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.

2.3 Hallinnollista yhteistyötä koskevan direktiivin (DAC-direktiivi) osalta komissio ehdottaa, että direktiivissä 2014/107/UE (DAC2-direktiivi) ja direktiivissä (UE) 2018/822 (DAC6-direktiivi) säädettyjä määräaikoja lykätään kolmella kuukaudella. Tarkemmin sanottuna näiden kahden direktiivin mukainen tietojenvaihto, joka koskee toisessa jäsenvaltiossa verotuksellista kotipaikkaansa pitävien edunsaajien finanssitilejä ja rajatylittäviä verojärjestelyjä, tapahtuu sen päivän jälkeen, johon saakka komissio ehdottaa lykkäystä. Jos jäsenvaltioiden on pidennettävä poikkeuksellisten toimenpiteiden soveltamisaikaa, komissio ehdottaa, että delegoitu säädös antamalla voitaisiin pidentää nykyisessä paketissa asetettuja määräaikoja.

2.4 Mitä tulee sähköisen kaupankäynnin alv-paketin saattamiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio ehdottaa soveltamisen käynnistämisen lykkäämistä kuudella kuukaudella. Sähköisen kaupankäynnin alv-järjestely tarvitsee täysin uuden tietoteknisen järjestelmän tuontia koskevan keskitetyn palvelupisteen mekanismin osalta.

2.5 Komission aloite on johdonmukainen muiden tähän mennessä käyttöön otettujen toimenpiteiden kanssa ja vastaa eräiden jäsenvaltioiden esittämiin perusteltuihin pyyntöihin. Tämä koskee myös posti- ja kuriiripalvelujen tarjoajia, joilla on ollut covid-19-kriisin yhteydessä vaikeuksia mukauttaa palvelujaan rajatylittävään sähköiseen kaupankäyntiin sovellettavaan uuteen alv-järjestelmään.

3. Yleistä

3.1 Covid-19:ään liittyvä terveyskriisi on aiheuttanut vakavia sosiaalisia ja taloudellisia häiriöitä. Jäsenvaltiot ovat joutuneet vastaamaan ennennäkemättömiin haasteisiin monilla aloilla. Verohallinnot ovat tuoneet esiin, että tässä monimutkaisessa tilanteessa ne eivät pysty soveltamaan tiettyjä säännöksiä. Komission ehdottamassa sääntelypaketissa pidennetään tiettyjä DAC-direktiivissä säädettyjä määräaikoja mutta myös määräaikaan rajatylittävään sähköiseen kaupankäyntiin sovellettavan alv-järjestelmän saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä. ETSK katsoo, että määräaikojen pidentäminen on välttämätöntä, ja kannattaa komission ehdottamia toimenpiteitä.

3.2 Kun otetaan huomioon komission arvioimat tulonmenetykset, joita jäsenvaltioille aiheutuu säädettyjen määräaikojen siirroista rajatylittävään sähköiseen kaupankäyntiin sovellettavassa alv-järjestelmässä, ETSK suosittaa, että jäsenvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin nykyisen kriisin selättämiseksi ja normaaliin tilanteeseen palaamiseksi mahdollisimman pian.

3.3 Kun otetaan huomioon epävarmuus siitä, milloin kansalaisten elämä ja yritysten toiminta palaavat normaaleiksi, ETSK kannattaa sitä, että komissiolla on mahdollisuus pidentää tarkastelun kohteena olevassa paketissa asetettuja määräaikoja delegoiduin säädöksin.

3.4 Komissio tarjoaa jäsenvaltioille teknistä apua, jotta ne voivat ottaa käyttöön tietoteknisen järjestelmän, jota tarvitaan rajatylittävään sähköiseen kaupankäyntiin koskevan arvonlisäverojärjestelmän soveltamisessa. ETSK katsoo, että komission olisi myös tarjottava apua uutta järjestelmää käyttävän henkilöstön kouluttamisessa.

(1) COM(2020) 197 final, Ehdotus – Neuvoston direktiivi direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta tiettyjen veroalan tietojen toimittamiselle ja vaihtamiselle asetettujen määräaikojen kiireelliseksi lykkäämiseksi covid-19-pandemian vuoksi.
COM(2020) 198 final, Ehdotus – Neuvoston päätös direktiivien (EU) 2017/2455 ja (EU) 2019/1995 muuttamisesta kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiselle asetetun määräajan ja soveltamispäivän osalta covid-19-kriisin puhkeamisen vuoksi.
COM(2020) 201 final, Ehdotus – Neuvoston asetus asetuksen (EU) 2017/2454 muuttamisesta soveltamispäivien osalta covid-19-kriisin puhkeamisen vuoksi.

3.5 Hallinnollista yhteistyötä koskevan direktiivin ja rajatylittävään sähköiseen kaupankäyntiin sovellettavaa alv-järjestelmää koskevien säännösten päätavoitteena on torjua veronkiertoa ja veropetoksia. ETSK antaa tunnustusta komission pyrkimyksistä torjua näitä kielteisiä ilmiöitä mutta kiinnittää huomiota siihen, että ainoastaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä parantamalla on mahdollista saavuttaa todella merkittäviä tuloksia. ETSK suosittaaakin, että jäsenvaltiot hyväksyvät mahdollisimman pian komission ehdotuksen määränemistöpäätösten käyttöönotosta verotuksen alalla.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 1305/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, joilla voidaan tarjota poikkeuksellista väliaikaista tukea maaseuturahastosta covid-19-epidemian vastatoimena”

(COM(2020) 186 final – 2020/0075 (COD))

(2020/C 311/12)

Ainoa esittelijä: **Arnold PUECH D'ALISSAC**

Lausuntopyyntö	Euroopan unionin neuvosto, 12.5.2020 Euroopan parlamentti, 13.5.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 42 artikla ja 43 artiklan 2 kohta
Vastaava jaosto	Maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö
Hyväksyminen jaostossa	27.5.2020
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	208/1/4
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 EU:n maatalous- ja elintarvikeala kärsii suuresti covid-19-pandemian vaikutuksista. ETSK suhtautuukin myönteisesti Euroopan komission ehdottamaan uuteen toimenpiteeseen, pitää sitä erittäin tarpeellisena ja kehottaa EU:n toimielimiä hyväksymään sen pikaisesti.

1.2 Kriisi on osoittanut maatalous- ja elintarvikealan geostrategisen luonteen ja tarpeen huolehtia Euroopan unionin elintarvikeomavaraisuudesta. Maatilojen kassatilanteeseen ja maatalous- ja elintarvikealan pk-yrityksiin kohdistuvat tukitoimenpiteet ovatkin välttämättömiä, jotta ne voivat selvitä kriisistä taloudellisesti, etenkin luonnonhaitta-alueilla ja syrjäisillä alueilla, kuten saarilla ja vuoristossa.

1.3 Kun otetaan kuitenkin huomioon, että osa EU:n jäsenvaltioista on jo käyttänyt tai sitonut kaikki maaseuturahaston määrärahasa, ETSK katsoo, että Euroopan komission tulisi perustaa erillinen, elpymissuunnitelmasta varat saava YMP:n talousarvion ulkopuolinen rahasto tämän toimenpiteen täytäntöönpanemiseksi, jotta maaseuturahaston varoja ei tarvitse supistaa. Jos näin ei tehdä, komitea katsoo, että maaseuturahastossa pitäisi olla enemmän joustavuutta. Se kehottaaakin komissiota, neuvostoa ja Euroopan parlamenttia ottamaan huomioon tässä lausunnossa esitetyt yleiset huomautukset.

2. Komission ehdotuksen pääsisältö

2.1 Euroopan komissio ehdottaa maaseuturahastosta annetun asetuksen muuttamista niin, että hallintoviranomaiset voivat käyttää enimmillään 1 prosentin vuosien 2014–2020 määrärahoista uuteen, 39 b artiklan mukaiseen toimenpiteeseen, joka on poikkeuksellinen ja väliaikainen tuki viljelijöille ja pk-yrityksille, jotka toimivat maataloustuotteiden jalostuksen, kaupan pitämisen ja/tai kehittämisen aloilla ja joihin covid-19-kriisi on erityisesti vaikuttanut.

2.2 Ehdotettu toimenpide on kertakorvaus, jonka enimmäismäärä on 5 000 euroa viljelijää kohti ja 50 000 euroa pk-yritystä kohti. Sen myöntämiseen sovelletaan puolueettomia ja syrjimättömiä valintaperusteita, ja se on maksettava viimeistään 31. joulukuuta 2020.

3. Yleisiä huomautuksia

3.1 ETSK suhtautuu myönteisesti asetusehdotukseen ja kiittää Euroopan komissiota ripeästä reagoinnista covid-19-pandemian vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden yritysten kassatilanteen helpottamiseksi.

3.2 Komitea kannattaa ehdotettua toimenpidettä ja pitää erittäin tärkeänä, että EU:n toimielimet hyväksyvät sen mahdollisimman pian.

3.3 ETSK katsoo kuitenkin, että joitakin näkökohtia voisi parantaa:

3.3.1 Tämän toimenpiteen rahoittamiseksi olisi ehdotettava erillistä lisärahaa, jonka varat on tarkoitettu saadaan tulevasta elpymissuunnitelmasta, jotta maaseuturahastovaroja ei tarvitse supistaa.

3.3.2 Kuluva vuosi on monivuotisen rahoituskehityksen 2014–2020 viimeinen vuosi, joten käytettävissä olevat maaseuturahaston varat ovat hyvin erisuuruiset eri jäsenvaltioissa. Ehdotettu 1 prosentin enimmäisosuus on välttämätön, ja sen avulla voidaan turvata komitean aina toivoma EU-tason yhdenmukaisuus.

3.3.3 Jotta jäsenvaltiot voisivat saavuttaa tämän enimmäisosuuden, siihen ei kuitenkaan pitäisi soveltaa asetuksen (EU) 1305/2013 mukaisia määrärahojen jakomenettelyn rajoituksia. Jäsenvaltioilla on siis oltava mahdollisuus käyttää kaikki käytettävissä olevat varat ja poiketa sitä varten asetuksen (EU) 1305/2013 59 artiklan 5 kohdan säännöksistä, riippumatta siitä, mistä lähteestä varat tulevat. Varoja myönnettäessä on sovellettava kohdennettuja perusteita, jotta vältetään liian suuret korvaukset.

Bryssel 11. kesäkuuta 2020.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla (kodifikaatio)”

(COM(2020) 49 final – 2020/0022 (CNS))

(2020/C 311/13)

Neuvoston lausuntopyyntö	25.2.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 113 ja 115 artikla
Vastaava jaosto	Talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon numero	552
Äänestystulos	221/1/3
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

Koska komitea katsoo, että asiakirjan sisältö on täysin hyväksyttävä, ja koska komitea on jo käsitellyt aihetta 15. toukokuuta 2019 aiheesta ”Ehdotus neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 904/2010 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse hallinnollisen yhteistyön lujittamiseen tähtäävistä toimenpiteistä alv-petosten torjumiseksi” antamassaan lausunnossa ⁽¹⁾, 18. tammikuuta 2018 aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse raportoitavia rajatylittäviä järjestelyjä koskevasta pakollisesta automaattisesta tietojenvaihdosta verotuksen alalla” antamassaan lausunnossa ⁽²⁾, 28. huhtikuuta 2016 aiheista ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse pakollisesta automaattisesta tietojenvaihdosta verotuksen alalla” ja ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi sisämarkkinoihin suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta” antamassaan lausunnossa ⁽³⁾, 10. joulukuuta 2014 aiheesta ”Talous- ja rahaliiton toteuttaminen – Veropolitiikan rooli” antamassaan lausunnossa ⁽⁴⁾ ja 16. lokakuuta 2013 aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse pakollisesta automaattisesta tietojenvaihdosta verotuksen alalla” antamassaan lausunnossa ⁽⁵⁾, se päätti 10.–11. kesäkuuta 2020 pitämässään 552. täysistunnossa (kesäkuun 10. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon ja viitata edellä mainituissa lausunnoissa ilmaisemaansa kantaan. Äänestyksessä annettiin 221 ääntä puolesta ja 1 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽¹⁾ EUVL C 240, 16.7.2019, s. 29.

⁽²⁾ EUVL C 197, 8.6.2018, s. 29.

⁽³⁾ EUVL C 264, 20.7.2016, s. 93.

⁽⁴⁾ EUVL C 230, 14.7.2015, s. 24.

⁽⁵⁾ EUVL C 67, 6.3.2014, s. 68.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 223/2014 muuttamisesta covid-19-kriisin torjumiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta”

(COM(2020) 223–2020/0105 (COD))

(2020/C 311/14)

Lausuntopyyntö	Euroopan parlamentti, 17.6.2020 neuvosto, 8.6.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 175 artiklan kolmas kohta
Vastaava jaosto	Työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon nro	552
Äänestystulos	225/2/3
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

Koska komitea katsoo, että asiakirjan sisältö on täysin hyväksyttävä, ja koska komitea on jo käsitellyt aihetta neuvostolle ja Euroopan parlamentille 15. huhtikuuta 2020 lähettämässään kannanotossa aiheesta ”Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto (FEAD) ja covid-19-kriisi” (EESC-2020-01741-00-01-PAC-TRA-FI, asiakokonaisuus SOC/651), se päätti 10.–11. kesäkuuta 2020 pitämässään 552. täysistunnossa antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon ja viitata mainitussa kannanotossa ilmaisemaansa kantaan. Äänestyksessä annettiin 225 ääntä puolesta ja 2 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta siltä osin kuin kyseessä ovat nuorisotyöllisyysaloitteen erityismäärärahoja varten tarkoitetut määrärahat”

(COM(2020) 206 final – 2020/0086 (COD))

(2020/C 311/15)

Lausuntopyyntö	Euroopan parlamentti, 27.5.2020 neuvosto, 2.6.2020
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 177 artiklan 1 kohta
Vastaava jaosto	Työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus
Hyväksyminen täysistunnossa	10.6.2020
Täysistunnon numero	552
Äänestystulos	219/0/2
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

Koska komitea kannattaa ehdotuksen sisältöä varauksetta, se päätti 10.–11. kesäkuuta 2020 pitämässään 552. täysistunnossa (kesäkuun 10. päivän kokouksessa) antaa esitetystä tekstistä myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 219 ääntä puolesta yhdenkään äänestämättä vastaan ja 2:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 10. kesäkuuta 2020.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

ISSN 1977-1053 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-2490 (painettu julkaisu)

**Euroopan unionin
julkaisutoimisto**
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

FI